

HECHOS

Yún t'øt'e yú 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba ɛh rá Hogandqhi Oja

¹ Nu'i Teófilo, rá mbüdi ra søcuá dá o't'a'i mám'bet'o, dá xi'i gätho bi 'yøt' ra Jesús nu'bü mi dämp' rá 'bɛfi. Nɛ dá xi'a'i gätho ngue bi ma 'bü mín xänbate.

² Nɛ dá xi'a'i gätho bi 'yøt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahɛts'i. Nɛ nu'bü mi 'bücuja ja ra häi, nu rá Hogandqhi Oja bi xih ra Jesús 'bɛ'a da xih yú 'bäihü gue da 'yøt'e. Nu'ü yú 'bäihü, gue'ü yün 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yú xädi ü.

³ Nu ra Jesús bi nu ran ünbi nɛ bi du. Nɛ gätho nyote pa 'bü mí ndants'i mahøn'a, bin 'yuse bü 'büh yú 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Nɛ bi 'yuti xün ngu yün t'øt'e guepü bi nde da fadi gue i 'büi. Nɛ bi xi'ü nangue rá 'bɛfi i øt' Oja ua ja ra ximhäi, nɛ 'bɛpü dí manda Oja ü gätho dim 'büi.

⁴ Nu'bü míim 'bühmbü yú 'bäihü mahøn'a a ra Jesús, nɛ bin sihmehü, bi xi'ü da dömp'ü Jerusalén 'bɛ'a bi ma majuani rá Ta gue ba ɛhɛ. Nɛ ɛn'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yøhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba pɛnh Oja rá Hogandqhi.

⁵ Nu'a ra Xuua bi 'yøt'ahü ran xixyá nangue ra dehe thoho, pɛ mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandqhi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi ndex mahɛts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim pɛti ü, bi 'yänni:

—Ma Hmu ahe, hague guehya yu pa jabuya gui 'yøt'e din ja ma ts'edi zehh mahøn'a, dyu israelhu.

⁷ Bi dā'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pāhmbu nda'a ní pa xun zän ma Tahu da 'yøt'a 'be'a gātho da 'yøzehε. Hin ni 'befihu gui pāhmbu.

⁸ Pe nu'bu bá εh rá Hogandāhi Oja, ne gam 'buhmbu, din ja ni ts'edih. Ne nu'bu bin ja, gui xihmbu yu jā'i ua ra dāhnini Jerusalén nanguecā, ne gātho ua ra häi Judea, nepu ra häi Samaria, ne gātho na nguni ra ximhäi.

⁹ Nu'bu mi gua'a man ra Jesús bi mba mahεts'i. Nu yú 'bāihu bi nu nu'bu mi ndex mahεts'i. Ne n'da ra güi bi go'mi ne him bi nu yú 'bāihu mahøn'a.

¹⁰ Ne mi 'bāpu, mi ndø'ts' mahεts'i, 'bex mi 'bāhmbu yoho yüm 'behni Oja mahεts'i, i he yu t'axca pahni.

¹¹ Ne bi 'yεmbi:

—Nu'ahu gyu menguh Galilea, hanja gní 'bāhmbu ua ya ne gní ndøs'hu mahεts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua guí 'bāhmbu, ne tengutho bu á ndets'e, ngutho 'bu bá cāh mahøn'a, ne guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías rām poniui ra Judas

¹² Nu yú 'bāihu ra Jesús bi nepxu ja ra nyuni Olivos buya, bi mba bu ra hnini Jerusalén, ne hinga yatho, ndehnini.

¹³ Ne nu'bu mi yurpu ja ra hnini bi ndexpu n'da ra cuarto magats'i gueru i 'bu'u. Gue'u i 'buru u, ra Pedro, ne ra Xuua, ne ra Jacobo, ne ra Andrés, ne ra Felipe, ne ra Tomás, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo,

ne ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Simón gue t'ẽmbi ra Zelote, ne ra Judas rán 'yohu ra Jacobo.

14 Gãtho ya 'darpu bim peti ne zai min yahu Oja. Ne bi zopu 'da yu xisu ne ra María rá mbe ra Jesús, ne'u yun 'yohu ra Jesús.

15 'Darpu madim peti u n'da ciento ne 'dãte njã'i. Ne nu'u yu pa'u bi ndants'a ra Pedro ne bi 'yena:

16 —Ma cu ahu nangu ra Cristo, nu rá Hogandahi Oja maya'bu bi jap'a ra David da 'yo't' ra sœcuã, ne bi ma 'be'a da 'yot' ra Judas, nguetho mí pa Oja 'be'a da 'yot'a. Gue'a ra Judas ngue bi dã'a ra Jesús nu'bu mi fent'i. Ne gue'a bin ja nguetho gãtho 'be'a mán t'o't'i bu rá m hman Oja din ja.

17 'Dat'a ra 'befi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengu bu á huancãhe.

18 Ne bi thãn'a n'da ra hãi nangu'e'a í mbã'a ra Jesús. Nu'bu mi zohãi ra Judas, bi nyepu hãi, ne bi foh rá foho, ne bi bøni gãtho yá xẽfo.

19 Gãtho yu jã'i mi 'bupu Jerusalén bi 'yode 'be'a bin ja. Jananjabu bi mba ma huti ra hãi ngue yá nde'u, Acéldama, gue nde da ma bim fãm bu ra ji.

20 Nguetho nt'o't'i bu ja rá sœcuã ra Salmos:

Din hãitho ra hãi

ne njon dim 'bupu,

ne nt'o't'i ngue n'dan'yo da hyan rá 'befi mi ja xtã 'yot'a.

21 Janangu'e'a jatho ga huahndu a dam pẽhmbe. Jatho ga huahndu n'da rá m poniui ra Judas, gue'a n'da madí hyenje gãtho yu pa mí 'buhmbe ra Hmu, ra Jesús.

22 Ne ga huahndu n'da bi nu 'bu mi xixyãba ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyenje gãtho yu pa dãm 'buhmbe ra Jesús, gue'bu go mí mba mahẽts'i, bi

nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahøn'a ra Jesús 'bɥ mi du, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²³ Nɛ nubɥya bi ndønba yú thuhu to'o da thahni, gue yoho yɥn 'yohɥ bi hndøni. Nu'a n'da ra José Barsabás nɛ í Justo, nɛ nu'a man'da ra Matías.

²⁴ Nɛ nu'ɥ yɥ ja'i bin yaɥɥ ra Hmu bɥya, nɛ bi 'yɛna:

—Ma Hmu ahe, guí paɥpa yú mbɥi gätho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcá huahni.

²⁵ Nu'a ga comhbe ra 'bɛfi ngue ma 'bäigähe ra Jesucristo, ngue'a xtá 'yøt'a ra Judas. Nguetho xí 'ueɥja rá 'bɛfi nangue rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán säui da nu, bi 'yɛm 'bɥ min yaɥɥ Oja.

²⁶ Nu yɥ 'yɛc'yɛi bɥya bi 'yøt'e tengu'bɥ n'da ran taha, ngue nde da ba'ɥ nda'a bi nde Oja. Bi bønɪ gue gue'a ra Matías. Nɛ nu yɥ 'yɛc'yɛi bɥya bi huanh ra Matías, nɛ bi gomhbɥ yú 'bɛfi ɥ 'dɛ'ma'da yú 'bäihɥ ra Cristo.

2

Bi zøh rá Hogandɥhi Oja

¹ Pɛ guexta'a di thoqui dim peti gätho yɥ 'yɛc'yɛi, din ja'a mí tø'mi, gue bá pɛnh Oja a rá Hogandɥhi, nɛ bin thɛui n'da ra dɥmpeti mí sänba Oja ɥ yɥ israel, t'ɛmbi Pentecostés.

² 'Dahmantho bi zøɥ di hj, tengu'bɥ n'da ra ndønthɪ gue bí 'yɛh mahɛts'i a. Nɛ nu'a ní hj bɥ, bi yus'pɥ ja ra ngu guɛɥ mi hu'ɥ.

³ Bi nɛqui tengu yɥ t'ɥsibi nɛ 'da'i ts'ɥ bi zox yú ya yɥ ja'i n'da ngu n'da ɥ mi 'bɥpɥ.

⁴ Ngue n'da ngu n'da mi 'bɥpɥ, gätho bin t'un rá Hogandɥhi Oja, nɛ bi hɥt ra ts'edi xɥn ho ɥ. Nɛ bi

mbudi 'dahma 'dan'yo bu án ya'u n'da ngu n'da'u nangue rá ts'edi rá Hogandahi Oja in 'yohu.

⁵ Ne nu'u yu pa'u bi zom bu Jerusalén u yu judío, da 'yot'a ra dampeti mí xi Oja maya'bu, ngue bá nexpu gätho yu häi ua ja ra ximhäi.

⁶ Ne nu'bu mi 'yot'a di hi u yu ja'i, bim peti bu, ne n'da ngu n'da u bi zo'u yu 'yεc'yei nangue yá ndese, ne him bi zä bi beni ha bin ja.

⁷ Ne bi hyonya thoho ne him bi badi 'be'a nam bōni, ne bin 'yεmb zεε u:

—Hague án zä bin ja bu, bin 'yεmp'u. Ha hinga gue'u yu mεngu bu Galilea gätho i ya ua ya.

⁸ Hanja sä i siju ma ndesehu n'da ngu n'daju.

⁹ Ne nuju n'da'a n'danni bá nεxhu, ne 'daju, 'bu'i 'da bá nexpu Partia, nεpu Media, nεpu Elam, nεpu Mesopotamia, nεpu Judea, nεpu Capadocia, nεpu Ponto, nεpu ra häi Asia.

¹⁰ Nεpu Frigia, nεpu Panfilia, nεpu ra häi Egipto, nεpu ra häi Africa jom bu Cirene. Ne nu'u mi'da yu romanos u, madague'bu gätho yu judío u, ne nu mi'da u gue εc'yei tengugahu dyu judiohu, ne 'buh mi'da bá nexpu Creta, nεpu Arabia.

¹¹ Ne dí øhmbu i mam ma ndehu nangue yün t'ot'e gue i øt' rá ts'edi Oja, bin 'yεmp'u.

¹² Ne gätho madi hyonya thoho, ne hingui paði 'be'a da beni. Ne n'da ngu n'da bi mansε u:

—'Be'a ní mba na in ja ya.

¹³ Pe nu'u mi'da bi ma:

—[ti u.

Bi zoh yu ja'i ra Pedro

14 Ne nu ra Pedro b_uya 'darp_u mí 'bähmb_u u mi 'de'ma'da y_u 'bäih_u ra Cristo, ne nts'edi bin ya, bi 'y_una:

—N'yoh_u ah_u dy_u judíoh_u ne gätho ah_u guí 'b_uhmb_u ua Jerusalén, dami 'y_uhmb_u x_un ho 'be'a ga xi ah_u ya.

15 Nuje hin dí ðtihe tengu guím b_umh_u, nguetho ja guto ya.

16 Pe nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá p_ungahy_u Oj_u, bi 'y_una:

17 Din ja b_u n'da ra pa ba ξ h ϵ , ξ n Oj_u,
gue ga p_un'nah_u ma Hogand_uhi gätho nangu y_u ja'i
'b_ucua ja ra ximhäi.

Ne nu' u ni ts'unt'uh_u ne ni t'ixuh_u dim p_ungahy_u.

Ne ni ts'unt'uh_u da nu' u y_un t'uti tengu y_u t'í

ne ni d_uc'y_ueih_u da 'u_u y_u t'í.

18 Nu'b_u bin ja, nu' u ma 'y_uh ϵ , y_un 'yoh_u ne y_u xisu,
ga p_un_up_u ma Hogand_uhi u,
ne dim p_ungahy_u nangu_ucä.

19 Ne ga uh y_u hm_upya b_u mag_uts'i,

nep_u ja ra häi, y_u hm_upya ra ji, ne ra sibi ne ra 'bifi.

20 Ne nu'a ra hyadi ya hin din ja rán nequi,

ne ra z_una xtan theni tengu ra ji.

M'bet'o nja b_u din ja, m'bejua da z_un ra pa dua ξ h
ra Hmu mah_uts'i,

ne nu'a ra pa a, nu_uxte thoho ne nts'utho 'be'a din
ja.

21 Ne nu'a ra pa dua ξ h ϵ , din ja gue h_unt'a to'o xí
mba't'a ra Hmu da y_un Oj_u a.

Ngub_u bi 'yo't'a ra Joel 'b_u maya'b_u, bi 'y_un'a ra
Pedro.

22 Nu ra Pedro x_u bi 'y_ump' u mah_un'a:

—N'yohu ahu dyu israelhu, dami 'yøhmbu ma nde. Dím mangä nangué ra Jesús ra mangu Nazaret. Oja bi japi ngue bi 'yøt' yan t'øt'e nuixte nangué rá ts'edi Oja, ne yu hyonya nt'øt'e, ne yu hmεpya, guεpu da zä gui pähmbu ngue Oja bi zε'a.

²³ Ne maya'bu Oja mi padi 'be'a gá 'yørpahu rá Ts'unt'u. Ne Oja mi sänni gue gá cuathu bu ja n'da ra pont'i nangué yá 'ye yu tonto, ne gá hyohu.

²⁴ Pe nu'a Oja bi xox 'bu mí du, ne bi hyacua ran däte, nguetho hin'yu rá ts'edi ran däte xtán zä xtán zam'ma ra Jesús.

²⁵ Nguetho bi man ra David gue 'be'a da nu ra Jesús, 'bu mí 'yεna:

Nugä thocua thoho dí nugä Oja bu ja ma hmi.

Ne di 'dac ra ts'edi, janangué'a njon da zä di 'ue-gagui.

²⁶ Janangué'a i hu ma mbui, ne dadín johya 'bu dí m mangä nangué'a.

Ne nu'bu din sunya ma ja'i bu ja ran 'yägui, dí tøp'ma ran ho da t'ørcagui.

²⁷ Nguetho hin gui hyεgä ma te da gopu guεpu o'u xun du,

Ne hin gui japi da 'ya ma ngøc'yεi, guεcä, ni Hoga t'uhnigui.

²⁸ Ne gá 'yurqui 'beru däm 'buhmi mazai mahøn'a, ne nu'i gui jaqui ngue din ja ran johya ma mbui nu'bu dá nut'a ni hmi,

bi 'yεn ra Pedro tengu bi man ra David.

²⁹ Ne xø bi 'yεn'a ra Pedro:

—N'yohu ahu, da zä ga xi ahu majuani nangué ma ngurpa mbombøtahu ra David mí 'bui maya'bu, him bi mansε nanguεε 'be'a da t'ørpe, nguetho bi du, ne guexta'a i o bu rán 'yägui i ja ua dí 'bahmbu.

30 Pε nu ra David bim pøngahya 'bε mí man na, nε mí pađi majuani 'be'a bi xi'a Oja, gue n'da rám bom'βeto ra David din ts'ut'abi nanguε ya israel tengu ra David, nε guehna ra Cristo na.

31 Nε mi pađ ra David 'be'a din ja, jananguε'a bi ma nanguε da ndants' mahøn'a ra Cristo, nε hin da ts'opε nidu rá te, nε xín da 'ya rá ngøc'yεi a.

32 Nguεhna ra Jesús, Oja bi xox 'bε mi du, nε nu'a dí pađmbe majuani gätho gahe, nε dí mamhbe nguetho dá nuhe 'be'a bi t'ørpe.

33 Oja bi xots'i nε bi zixpε ja rá ts'edi, nε bi un'na rá Hogandahi tengu xí man Oja, jananguε'a bi 'dacähe bεya. Gue'a rá Hogandahi i øt'e 'be'a gätho guín nuhε ya, nε guí øhmbε ya.

34 Nguetho ra David him bi ndex mahεts'i, pε gue'a im mansε a:

Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu:

“Dami hyucua ja ma ts'edi,

35 asta gue'bε ga tađui man suiui,”

bi 'yεn'a ra David, bi 'yεn'a ra Pedro.

36 Nε xø bi 'yεna:

—Gätho ahε ma mi israel ahε, gui pađmbe ya majuani bi jap Oja dim hmu a gá cuathε bε ja ra pont'i, nε guehna ra Jesús, nε gui pađmbe gue bi huan Oja a, bi 'yεn'a ra Pedro.

37 Nu'bε mi 'yøh ya ja'i 'be'a bi man'a ra Pedro, εmme bi du yá mbai, 'bε mí 'yøde gue rá Ts'ant'ε Oja a xí hyo. Nε bi t'än'na ra Pedro nε yán 'yohε:

—Man 'yohε ahε, 'be'a da zä ga øthe ya, εn'ε.

38 Nu ra Pedro bi dađi:

—Gui päh nin 'yomfεnihε nanguε ran ts'o, nε gan xixyähε n'da ngu n'da ahε nanguε rá thuhu ra

Jesucristo. Ne din ja ra punbi ni ts'oquih_u, ne di 'da ah_u rá Hogand_uhi Oj_u.

³⁹ Nguetho bi man Oj_u di 'da ah_u ran t'unni gue'a rá Hogand_uhi Oj_u, ne ni t'uhnih_u din t'unni, ne g_uätho _u h_uönb_u go hap_u i 'b_ui din t'unni, gue h_uönt'a go to'o da zohn'na Oj_u ra Hmu, bi 'y_uen'a ra Pedro.

⁴⁰ Ne nu ra Pedro man'da x_un ngu bi xifi ne bi hecui, ne bi 'y_uembi:

—Damin y_uamhb_u nangue'a ran unbi da nu'u y_u ts'om'b_ui i 'b_ucua ya, bi 'y_uen'a ra Pedro.

⁴¹ Ne g_uätho to'o bi 'y_uömanho a bi man ra Pedro bi mba ma xixy_uäbi. Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mb_ue hyu mahu_uähi y_u j_uä'i bi 'y_uec'y_ui.

⁴² Ne nu'u bi thocta'a bi xänba y_uä 'b_uäih_u ra Cristo _u, ne bi hyu y_uä mb_ui nguetho 'da'angu im b_ueni. Ne thocua thoho bim p_ueti gue din y_uah_u Oj_u, ne da zi ra x_ucahm_u, ne bi b_uen rán d_ute ra Hmu.

Y_um 'b_ui _u mb_udi bi 'y_uec'y_ui

⁴³ G_uätho y_u j_uä'i bi numansu Oj_u ne ξ mm_u bi hyonya thoho 'b_ue'a bin ja nangue y_un t'_ut'e nuixte ne y_u hm_uepya bi 'y_uöt' y_uä 'b_uäih_u ra Cristo.

⁴⁴ Ne g_uätho gue bi 'y_uec'y_ui n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, ne nu'a 'b_ue'a mí p_uet's'i n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho.

⁴⁵ Ne nu'b_u n'da mí honi 'b_ue'a madí 'b_uedi, nu'a man'da b_uya bi mb_uä 'b_ue'a mí p_uet's'i, bi un'na b_uya.

⁴⁶ Ne mpa 'b_u mpa 'b_u madím p_ueti b_u ja ra d_unij_u. Ne nu'b_u x_un sihm_u, bin sänbi bi mba b_u ja y_uä ngu y_uä mi'y_uec'y_ui_u, ne bin johya y_uä mb_ui, ne 'dat'a im b_ueni.

47 Nε bi 'yεspa Oja, nε bi hnumansu ɥ nangue gätho yɥ ja'i. Nε nu Oja bi japi n'dapa ngu n'dapa i carpu ja rá ts'edi mi'da yɥ ja'i, gue bi zin'ɥ.

3

Bi zä ra dogua

1 N'da ra pa 'bɥ hyunde, gue'a ra ora 'bɥ nzai mí yaɥɥ Oja yɥ ja'i, bi mba bɥ ra danija ra Pedro nε ra Xuua.

2 Mi 'bɥpɥ n'da ran 'yohɥ ra dogua gue'bɥ go mim 'bɥi. Nε nzai bi thuxpɥ ja rá goxthi ra danija. Nu ra goxthi t'εmbi mahotho. Nu ran 'yohɥ da 'yäp yɥn t'unni yɥ ja'i i thopɥ mbo.

3 Nuna, nu'bɥ min nu ra Pedro nε'a ra Xuua ní mba bɥ ja ra danija, bi 'yäp ran t'unni.

4 Nu ra Pedro n'youi ra Xuua, nu'bɥ min nu i hupɥ, bi 'yεmbi:

—Hyandgä'be.

5 Nu ra dogua bi hyant'ɥ, mi tø'mi da hyani 'be'a di un'dɥ.

6 Pε nu ra Pedro bi 'yεmbi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí hağä, pε nu'a i jagui dadí 'da'a'i. Nangue rá ts'edi ra Jesucristo mengu bɥ Nazaret, damí ndants'i nε gan 'yo, bi 'yεmbi.

7 Nu ra Pedro bi bentpa rán 'yεi, bi xots'i. 'Bex bin hats'edi rá gua, nε rá hyudi xingua.

8 Nε n'da sägui thoho bi 'yøt' 'bɥ mi ndants'i nε bin 'yo. Nε'a bi yɥthɥ bɥ ja ra danija, sägui nε 'yo, nε εspa Oja.

9 Gätho yɥ ja'i bi nu ran 'yohɥ ngue bin 'yo nε bi 'yεspa Oja.

¹⁰ Ne mi paḍi gue nu'a mi hup_u ja ra goxthi mahotho b_u ja ra ḍaniḵa mi äh ra mbeti. Ne gätho bi hyonya thoho 'be'a bin ja ran 'yoh_u.

Nu ra Pedro im mam b_u ja ra ngun'yu t'ḗmbi Salomón

¹¹ Nu'a mi dogua hingui nde da hye'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bá ep_u x_un ngu y_u ja'i guep_u ja ra ngun'yu mi 'bä _u, t'ḗmbi Salomón, ne madí hyonya tho'_u.

¹² Nu'b_u mí hyant'_u y_u ja'i a ra Pedro, bi 'yḗmbi:

—N'yoh_u ah_u dy_u israelh_u, hanja gadí hyonya thoh_u nanguenhna ra dogua, ne hanja gní hyandga'be. Ha guí ḗmh_u gue ma ts'edis'e'be ne man hose'be gue xtá jap'be bin 'yo na.

¹³ Hin'na maha, pe ga xi ah_u hague bin ja. N'dat'a Oḵa gue mí ep_u mam bombøtah_u ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, bi zixp_u mahḗts'i a rá Ts'unt'_u, ne bi un rá ts'edi. N'dat'a ra Jesús gue gá däh_u b_u ja rá hmi ra Pilato ne gá cømh_u b_u. Nu ra Pilato mim ma xtá mba nthegui.

¹⁴ Pe nu'eh_u gá cømh_u n'da x_un ho, ne gue'a rá Thahni Oḵa a. Ne gá 'yähmb_u n'da ra hyodu da soc'ah_u.

¹⁵ Ne gá mamh_u gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pe Oḵa bi xoxp_u 'b_u x_un du, gue'a dá nuhe ne dadín juanhde.

¹⁶ Bi zä na ran 'yoh_u nguetho bi 'yḗc'y_ui ra Jesús. Ne guehna ran 'yoh_u guín nuh_u ya, ne guí paḥmb_u to'o na.

¹⁷ Pe nuya, n'yoh_u ah_u, dí paçä ngue hin gmí paḥmb_u 'be'a xcá 'yøth_u 'b_u gmí hyoh_u ra Jesús, ne ximangutho ni ngurpih_u.

18 Pɛ Ojɑ bi japi bin ja 'bɛ'a gɑtho bi ma maya'bɛ, gue bi man yɛ pɔngahyɑ nangue ran ɛnbi bi nu ra Cristo rɑ Thahni Ojɑ.

19 Janangue'a nuya, dami pɑh nin 'yomfɛnihɛ nɛ gui dɑp ni mbɛihɛ Ojɑ. Nɛ nu Ojɑ bɛya da zɑ da duc'a ni ts'oquihɛ nɛ di 'da ahɛ ran johya ni mbɛihɛ.

20 Nɛ nu Ojɑ ba pɛnhua mahɔn'a ra Jesús nɛ gue'a ra Cristo xa ts'anni di jɑcuahɛ.

21 Nu ra Jesús jatho da gopɛ mahɛts'i jague'bɛ da zɔn ra pa da mba ma hoqui gɑtho ɛa ja ra ximhɑi, tengu bi man Ojɑ maya'bɛ, nangue yɛ nde yɛ hoga pɔngahyɑ.

22 Pɛ bi 'yɛnsɛ a ra Moisés: “Nu'a ra Hmu ma Ojɑhɛ, da zanna n'da rɑm 'bɛhni ngue gue'a nin 'yohɛhɛ tengugɑ. Dami 'yɔhmbɛ 'bɛ'a gɑtho da man'a.

23 Nɛ din ja, hɔnt'a go to'o mɑ jɑ'i hin da 'yɔmanho a, da mba ma 'ueque nangue yɛ t'ɛhni Ojɑ, nɛ da mba ma 'bɛpi rɑ te,” bi 'yɛn'a ra Moisés.

24 Nɛ majuɑni, gɑtho bi man yɛ pɔngahyɑ Ojɑ gue'bɛ mi man ra Samuel nɛ gɑtho mi'da yɛ pɔngahyɑ m'bɛjua mi 'bɛi, gɑtho bi ma 'bɛ'a gɑtho da 'yɔt' Ojɑ, nɛ gue'ɛ dɪ nuhɛ yɛ pa jabɛya.

25 Guejɛ dyɛm bom'bɛtojɛ yɛ pɔngahyɑ Ojɑ, nɛ ndejɛ Ojɑ ga comhbɛ rɑn hogui bi 'yɔrpa ma ngɛrpa bɔtahɛ nu'bɛ mi t'ɛmp'a ra Abraham: “Nangue n'da nim bom'bɛto dim 'bɛh niya'bɛ, dɪ mba ma japi gɑtho yɛ jɑ 'i guecua ja ra hɑi,” bi t'ɛmp'a.

26 Janangue'a nu'bɛ mi xoxa Ojɑ a rɑ Ts'unt'ɛ gue bi du, m'bɛt'o thoho bɑ pɛnhua dɪ 'bɛhmbɛ, ngue nde di 'uegahɛ n'da ngu n'dajɛ nangue ma

ts'oquih_u, bi 'yɛn'a ra Pedro.

4

Pa ma juanbi ra Pedro ne ra Xuua

¹ Nu'b_u mi xänba y_u ja'i ra Pedro ne ra Xuua, bá ɛh y_u mbäjä ne'u y_u hmu b_u ja rá danija y_u judío, ne y_u saduceos.

² Nu'u ɛmme bin cue _u, nguetho bi xänba y_u ja'i gue bi ndants'a ra Jesús b_u 'b_u'u x_un du.

³ Nu'u bi bent'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bi got'a fädi, jague'b_u mi hyats'i bi juanbi, nguetho x_un de 'b_u mi got'i.

⁴ Pɛ x_un ngu _u xí 'yøh ram hma bi ma, bi 'yɛc'yɛi. Mbɛ íjua'i cut'a mahuahi y_un 'yoh_u gue bi 'yɛc'yɛi.

⁵ Nu'b_u mi hyats'i bim peti b_u Jerusalén y_u ngurpa mbäjä ne y_u dɛc'yɛi ne y_u xänbate nija.

⁶ Mi 'bäp_u ra Anás ra dambäjä a, ne ra Caifás, ne ra Xuua, ne ra Alejandro, ne gätho mi'da yá meni ra dambäjä, bim peti gue di juanba ra Pedro ne ra Xuua.

⁷ Ne bi manda da ts'ispa ra Pedro ne ra Xuua, ne bim 'bäp_u ja yá hmi ne bi 'yänni:

—'Be'a má ts'edi o gue to'o rán t'ɛdi gue xcá 'yøt'ui na.

⁸ Nu ra Pedro büya n'youi x_un ngu rá ts'edi rá Hogandahi Oja, bi 'yɛmbi:

—Gyá ngurpih_u y_u ja'i ne gy_u dɛc'yɛih_u dy_u ja'i israelh_u.

⁹ Ha guí ängahe nam pa ya nangué ran ho bi t'ørpa na ran 'yoh_u, ne hague nja bi zä na ran 'yoh_u gue mi _u.

¹⁰ Nu'b_u majuani guí ängahe, guí 'yøhmb_u ya, ne gätho ma mi'israelh_u, gue nangué rá ts'edi ra

Jesucristo, gue'a í zä ín 'yo na ran 'yoh_u ya. Gue'a ra Jesús ra mēngu b_u Nazaret, gue gá cuath_u b_u ja ra pont'i, nε nu Ojā bi xoxp_u 'b_u'_u x_un du.

11 Guehna ra Jesús hin gá nde gá pāhmb_u, ngue tengu'b_u gy_u gādoh_u gá samh_u n'da ra do. Pε nuya Ojā bi japi ngue tengu'b_u n'da ra do man'da mahyonidā b_u pa nthøe ra ngujađo.

12 Njo'o man'da da zä di pø'a n'da hinda hønt'a ra Jesús. Nguetho him bi zän Ojā man'da ra ts'edi ua ja ra ximhäi gue da zä di pøj_u, hinda hønt'a ra Jesús, bi 'yεn'a ra Pedro.

13 Nε madi hyonya thoho_u y_u juānbate 'b_u mí bādi him bi zu din yāh_u ra Pedro nε ra Xuua, gue mí pādi him bin xādi. Pε bi bεm b_uya, bin 'yoh_u ra Jesús ra Pedro nε ra Xuua.

14 Nε nu'b_u min nu ran 'yoh_u xí zä gue mi 'b_uhmb_u _u, hin'y_u 'bε'a man'da sā da xifi.

15 Nε bi mbehn b_u thi_u yoho n'da z_u ora, ngue nde din 'yän'd_u 'bε'a da zä da 'yørpe.

16 Nε bin 'yän'd_u:

—'Bε'a sā ga øth_u nanguε y_un 'yoh_u, nguetho majuāni n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'_u. Nε gātho 'b_ucua Jerusalén i pādi, hingui sā ga cømh_u.

17 Pε guehma nde'b_u ga s_uhmb_u n'dahma njon da xifi nanguε ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma b_u 'b_uh y_u jā'i, bi 'yεn'_u.

18 Bi zohn mahøn'a _u, bi xih p_uya, gue him man'dandī da ma, xín da xänba y_u jā'i nanguε ra Jesús.

19 Bi dağ ra Pedro nε ra Xuua, bi 'yεmbi:

—'Bε'a go guím bεnsch_u ngue i nde Ojā ga øt'be, ha gue'a guím mamhb_u o gue'a man Ojā ga øt'be.

20 Nguetho jatho ga mamhbe 'bɛ'a xtá nuhe nɛ 'bɛ'a xtá øhmbe, bi 'yɛn'ɤ.

21 Nu'bɤ man'da mi dɔmhya ɤ, bi hyɛgui nguetho him mi tɪni 'bɛ'a dí ɤnba ɤ. Nu'ɤ i supi din cue yɤ ja'ɪ 'bɤ xtí ɤnba ra Pedro nɛ ra Xuua, nguetho gátho yɤ ja'ɪ mí ɛspa Oja nangue'a xín ja.

22 Nguetho nu ran 'yohɤ mi ponga nyote njɛya mi pɛ'ts'i, ngue bi t'ørpa ran t'øt'e nuixte, gue bi zä.

Nu yɤ 'yɛc'yɛi bi 'yäp Oja hin din su

23 Nu'bɤ mi theh ra Pedro nɛ ra Xuua, bá ɛpɤ guerpɤ mi 'bɤh yɤ 'yɛc'yɛi. Nɛ bi xifi gátho xí xi'ɤ yɤ mbäjä nɛ yɤ dɔc'yɛi.

24 Nu'ɤ, nu'bɤ mí 'yøde, bi zo Oja, n'dat'a im bɛni, nɛ bi 'yɛn'ɤ:

—Ma Oja ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahɛts'i nɛcua ja ra häi nɛ ra dejä nɛ gátho ɤ i jabɤ.

25 Nɛ nu ní Hogandahi bi bɛnba mam bombøtahe ra David, ni 'yɛhɛ, 'bɤ mí 'yɛna:

Hanja nín 'yo'ts'ɤ yɤ ja'ɪ gue hingui tɛn'na Oja, nɛ im bɛn'ɤ gue him majuani.

26 Yú hmuts'ɤt'abi yɤ häi ya bi dɤ'mi bi zä bi dɤmp' ra sui.

Nɛ yɤ ts'ɤt'abi bim pɛti din sɤhmbɤ ra Hmu Oja nɛ ra Cristo rá Thahni Oja, bi 'yɛn'a ra David.

27 Nguetho majuani bim pɛti ua ja ra hnini ra Herodes, nɛ ra Poncio Pilato, nɛ yɤ ja'ɪ ngue hing yɤ judío, nɛ ma mi'israelhe, nɛ bi zɤh ni hoga Ts'ɤnt'ɤ Jesús, gue'a gá huahni.

28 Nu'ɤ bi 'yøt'ɤ gátho 'bɛ'a xcá sän mam'bet'o gue bin ja.

29 Nuya ma Hmu ahe, damí nu'ɥ gue nde di ɯnje, ne damí 'daje ni ts'edi, ni 'yɛhɛgähe, ga huthe ran zambɯi ga mamhbe nim hma.

30 Ne ga uthe yɥ ja'i ni ts'edi gue da zä'ɥ yɯn zäman'ɥ. Ne gui 'yut yɯn t'ɔt'e nuixte ne yɥ hmɛpya nangue ni Hoga ts'ant'ɥ ra Jesús, bi 'yɛm 'bɥ min yɥhɥ Oja ɥ.

31 Ne nu'bɥ mí jua'a bin yɥhɥ Oja, nu ra ngu guerɥ xím pɛti bin huɯni, ne gätho ɥ man'da bi hyɥ yá ts'edi nangue rá Hogandɥhi Oja. Ne gätho yɥ 'yɛc'yɛi bi hyut'an zambɯi, bi mamp'a rá m hman Oja.

Bi gohmi 'bɛ'a gätho mi ja

32 Gätho yɥ 'yɛc'yɛi i 'bɯi tengu n'danja'i tho, 'dat'a i ɔt'e, 'dat'a im bɛni. Xínga n'da bi ma gue jase yá mbɛti, ne gätho 'bɛ'a mi ja mi cohmi.

33 Ne nu yá 'bäihɥ ra Cristo, nu'bɥ mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra Hmu Jesús 'bɥ mi du, ne bi jap Oja bin ja rá ts'edi yám hma, ne xɯn ngu rá mate Oja bin t'un'ndɥ n'da ngu n'da ɥ.

34 Gätho yɥ 'yɛc'yɛi nte madi 'bɛdi 'bɛ'a gätho mi honi, nguetho xɯn ngu bi mbä yá häi o gue yá ngu mí ja, ne bi un ra mbɛti yá 'bäihɥ ra Cristo.

35 Ne nu'ɥ bi darpa ɥ to'o di 'bɛ a da hyoni.

36 Ne gue'a bi 'yɔt'a n'da ra 'yɛc'yɛi, ra José na, ra mɛngu Chipre, rá 'yɥ ra Leví, pɛ nu'ɥ yá 'bäihɥ ra Cristo bi zänba man'da rá thuhu gue dí Bernabé, nde da ma i hurpa rá mbɯi n'da.

37 Ne gue'a bi 'yɔt'e, bi mbä n'da rá huɥhi mi ja, ne bá hɥ ra mbɛti, ne bi dä bɥ 'bɯh yá 'bäihɥ ra Cristo, ngue di un'dɥ nte mi ja.

5

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

¹ Pε nu'a man'da ra 'yεc'yεi í Ananías mi 'bɯpɯ, ne rá xisu, bi mbä yú häi. Nu'a rá xisu ra Safira a.

² Ne bi gøñ'i ts'ɯ ra mbeti ne 'dat'a bi bε mmi rá xisu. Ne bá həc made ra mbeti, bi gäpɯ 'bɯ'ɯ yú 'bäihɯ ra Cristo.

³ Pε nu ra Pedro bi 'yεmp'a:

—Nu'i grá Ananías, hanja guí cɯ't' ni mbɯi ra zɨthu, ra Satanás, gue di 'bεp'i'i guí xih ra fehni rá Hogandəhi Oja, ngue gá hyəc'i ts'ɯ ra mbeti guí pä ni häi.

⁴ Nu'bɯ hin xquí pä ni häi, ha hin xquí cohmi gue ni mbeti zεhε. Ne nu'i gá pä ni häi, ha hinga gue ni 'bεfizehε xquí 'yøt'e nangué ni mbeti. Hanja ngubɯ guím bɛni. Hinga gue'ɯ yɯñ 'yohɯ gá xih ra fehni, pεgue Oja gá xih ra fehni, bi 'yεñ'a ra Pedro.

⁵ Ne nu'bɯ mí 'yø'a ra Ananías 'bε'a bi man'a ra Pedro, 'bex bi du. Ne gätho to'o bi 'yøde nangué'a εmme bin ja ra mbidi yú mbɯi ɯ.

⁶ Nu'ɯ yɯñ 'yohɯ mi 'bɯpɯ bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima Ananías, bi duts'i, bi 'yägüi.

⁷ Ne nu'bɯ mi tho'i ts'ɯ nhyu ora, bi zøh ra Safira, rá xisu ra Ananías, ne him mi pədi 'bε'a bi thogui.

⁸ Nu ra Pedro bi 'yän'na ra xisu:

—Xiqui hangü guí päui ni häi, tengü man ni ndø, bi 'yεñ'a ra Pedro.

—Həha ngubɯ rá muui, bi 'yεntho ra Safira.

⁹ Nu ra Pedro bi 'yεmp'a bɯya:

—Hanja 'dat'a gá bεmmi, hanja sä gá cøn rá Hogandəhi Oja. Nuya 'bäcua ja ra goxthi ɯ gue bá äc'a ni ndø, ne'e da dux'a ya, bi 'yεmbi.

10 Ne 'bex bi yørpɥ ja rá gua ra Pedro, ne bi du. Bi yɥt'ɥ yɥn 'yohɥ, bi nu, ya xí du, ne bi duts'i, ne bi 'yägwi, 'darpɥ tho ho bi 'youi rá ndø.

11 Ne εmmε bi mbidi gätho ɥ yɥ 'yεc'yεi, ne'ɥ gätho mi'da bi 'yøde bi mbidi.

Xɥn ngu yɥn t'øt'e nuixte bi 'yøt' yá 'bäihɥ ra Cristo

12 Xɥn ngu yɥ hmεpya, ne yɥn t'øt'e nuixte bi 'yøt' yá 'bäihɥ ra Cristo bɥ 'bɥh yɥ ja'i. Ne gätho madim pɛti bɥ ja ra dɔnijɔ guerpɥ t'εmbi rá ngun'yu ra Salomón, ne 'dat'a im bɛn'ɥ.

13 Ne nu'ɥ mi'da ɥ gue hingui εc'yεi, bi zu din uɔns'hɥ yɥ 'yεc'yεi, ne bi hnumansu yɥ 'yεc'yεi.

14 Pε man'da man'da xɥn ngu bi 'yεc'yεi ra Hmu, yɥn 'yohɥ ne yɥ xisu.

15 Ne nanguε bi 'yøt' yɥn t'øt'e nuixte yá 'bäihɥ ra Cristo, jananjabɥ i ts'orpɥ ja 'yu yɥ hyɛnni guerpɥ da tho'ɥ, i oxpɥ ja yá t'ots'i ne yá fidi. Ne nu'bɥ da thopɥ rá xudi ra Pedro da yɔni.

16 Ne xɥn ngu bi bøm bɥ ja yɥ hnini guerpɥ hän bɥ Jerusalén, bi mba bɥ Jerusalén, bi zix'ɥ yɥn zäman'ɥ, ne'ɥ min 'yohɥ yɥ zĩthu. Gätho bi zä.

Ra Pedro ne ra Xuua bi hnuman'ɥ

17 Jananguε'a yɥ dɔmbäjɔ ne gätho min 'yohɥ, nu'ɥ εmbi yɥ saduceos, εmmε bin ja yɥn ts'εya yá mbɥi ɥ.

18 Jananguε'a bi bɛnt'ɥ yá 'bäihɥ ra Cristo ne bi got'a fädi.

19 Pε nu'a n'da ram 'behni bí'yεh mahɛts'i 'bɥ min xui, bi xocua ra jut'i yɥ ofädi ne bi zixpɥ thi. Ne bi xifi:

20 —Ní mba, damam 'bähmbu bu ja ra danija, dami xihmbu yu ja'i gätho nangué ram 'bui ma'da'yo, bi 'yena.

21 Nu'u, nu'bu mí 'yøh na, bi yurpu ja ra danija 'bu mi t'axuditho, ne bi xänba yu ja'i.

Ne nu'bu mí peti yu hmumbäjä bu ja n'da ra ngu, ne'u min 'yohu, ne madin zohni yu ngurpi ne yú dác'yei yu israel, ne sä bi mbenpu fädi yu asmayo gue ba si yú 'bäihu ra Cristo.

22 Pe nu'bu mi zøm bu ja ra fädi yu asmayo, njom bi dïm bu u. Bi mbeng mahøn'a bu bí 'buh yu hmumbäjä,

23 ne bi 'yëmbi:

—Dá tïm'be ra goxthi xø man thät'i thoho ne yu mbädi mi 'bäpu thi ja ra goxthi. Ne nu'bu ma xoc'be, njo'o to'o dá tïm'be bu mbo, bi 'yënu.

24 Ne nu'bu mi 'yø'a rá hmu yu mbädi bu ja ra danija, ne yu hmumbäjä, bi hyonya thoho. ðmme bi du yú mbui: “Haru maha nïn se'a øt'u,” din 'yëmp'u.

25 'Bex bi zøn'a n'da, bi xifi:

—Nu'u yun 'yohu gá cothu fädi bí 'bäpu ja ra danija ya, ne i xänba u yu ja'i, bi t'ëmp'u.

26 Ne bi mba rá hmu yu mbädi buya, ne in 'yohu yu mbädi. Ne xø bá si yú 'bäihu ra Cristo, ne him bi unbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado.

27 Ne nu'bu bá ts'i bu ja ra junta, bi 'yän yun t'änni a ra hmumbäjä. Bi 'yëmp'u:

28 —Ha hin dá hec'ahu gue hin gui xänbahu yu ja'i nangué ra Jesús. Pe hin gui øhmbu 'be'a dá mangähe. Nuya gätho yu ja'i 'bucua Jerusalén i pañ

ram hma guí mamhb_u. Ha guí ξ nje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro ne'_u mi'da yún 'yoh_u bi d_{ati}:

—Jatho ga \emptyset the 'be'a i xije Oj_u xinda gue i xije y_u ja'i.

³⁰ Nu Oj_u gue bi d_{ande} ma ng_{ur}pa b_otah_u, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyoh_u 'b_u gmí cuath_u b_u ja ra za.

³¹ P_e Oj_u bi zixp_u bi gonhui rá ts' ϵ di, ngue dim hmu ne dim p_orpate. Ne da japi di p_{ah} y_u mb_{ai} y_u ja'i israel ne di punba y_u ts'oqui.

³² Ne nug_{ah}e dí mamhbe majua_{ni} nanguehna. Ne'a rá Hogand_{ah}i Oj_u im ma majua_{ni} nanguehna. Ne nu Oj_u bi un rá Hogand_{ah}i to'o g_{atho} bi 'y ϵ c'y ϵ i, gue da b_{ase} gue majua_{ni} a, bi 'y ϵ n'a ra Pedro.

³³ Ne nu'b_u mí 'y \emptyset '_u hup_u, ξ mme bi de ra cu ϵ , ne min nde xtá hyo _u.

³⁴ P_e bi ndants'a n'da ran 'yoh_u mi hup_u ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a n'da ra x_{an}bate yún t' ϵ di y_u judío. Ne g_{atho} y_u ja'i in numansu a. Nu'a bi manda da ts'ixp_u thi n'da z_u ora _u i pa ma ju_{an}bi.

³⁵ Ne bi 'y ϵ na:

—N'yoh_u ah_u, dy_u israelh_u, dami jamansu 'be'a guí \emptyset rpah_u ya y_{un} 'yoh_u.

³⁶ Nguetho hin ϵ hu_u maya'b_u bi ndants'a n'da ran 'yoh_u ra Teudas, mi ξ na mi jase rá ts' ϵ di. Ne x_{un} ngu y_u ja'i bi de_{nni}, mb ϵ goho ciento. Ne nte dá \emptyset rpah_u p_e bi tho, ne g_{atho} mi t_{enni} bin 'u ϵ xt'i 'da'a n'danni bi mba.

³⁷ M'bejua b_{uya}, bi ndants' ra Judas ra m_{engu} ra häi Galilea. Nu y_u pa bin ja ra pede bin tet'i 'da

y_u ja'i. Pε ne'a bi mba ntho, ne gätho mi tenni bin 'uεxt'i.

³⁸ Janangue'a dí xi ah_u, dami hyehmb_u ya y_un 'yoh_u, nguetho nu'b_u rá ts'edi zεhε gue ra 'bεfi i øt'e, da mba ma juadi 'b_u.

³⁹ Pε nu'b_u rá 'bεfi Oja i øt'e, hingui sä gui hecpah_u. Nu'b_u guí εna gui hecpah_u, gan sahmb_u Oja 'b_u, bi 'yεn'a ra Gamaliel.

⁴⁰ Nu'ü, bi 'yømanho 'bε'a bi man ra Gamaliel, ne nu'b_u mí xifi da y_ut'a mbo mahøn'a yú 'bäih_u ra Cristo, bi mba m'bεi, ne bi xi'ü hin din xänbate nangue ra Jesús, ne bi hyεtho b_uya.

⁴¹ Nu'b_u mí bøm b_u ja ra junta _u, bin johya yú mb_ui, nguetho ya bi nu ran _unbi nangue ra Jesús.

⁴² Nε xínga n'da ra pa mi ε't'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nangue ra Jesucristo, ne bi xänba y_u ja'i nub_u ja rá dānijā y_u judío, ne p_u ja y_u ngu.

6

Bi thahni yoto má 'yoh_u ngue dim fäxte

¹ Nu'ü y_u pa _u man'da x_un ngu bi 'yεc'yεi. Nu'ü 'da b_uya gue i yā ra griego, bi d_u'mí bi z_u'ü i yā ra hebreo, i εna hingui pa ma pεti x_un ho _u 'da yú mεnguh_u, gue y_u xisu x_un du yú ndø, gue'b_u pa ma dat'i y_un ts'ihmε n'da pa ngu n'da pa.

² Nu'ü 'dε'mayoho yú 'bäih_u ra Cristo bi ma gue dim pεti y_u 'yεc'yεi b_uya, ne bi xifi:

—Hingui sä yoho ga øt'ähe, hingui sä ga thoqui ga unhde y_un ts'ihmε y_u ja'i, nguetho jatho ga mamhbe rá m Hman Oja.

³ Janangue'a ma z_u cu ah_u nangue ra Cristo, dami huahnd_u 'da gue gue'ah_u yoto y_u hogan'yoh_u

gue i ha ra ts'edi xən ho nangue rá Hogandahi Oja in 'yohə, ne xən ho yán ' yomfəni, di darpa yán ts'ihme yə ja'i ngue nte i ja.

⁴ Pɛ nugähe ga thoje dan yahe Oja ne ga mamhbe ráam Hman Oja.

⁵ Ne gätho ə gue madi peti bə, bi 'yømanho ə 'bɛ'a bi man'ə yá 'bäihə ra Cristo. Ne bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yohə ɛmmɛ ɛc'yɛi xən ho ne in 'youi xən ho rá Hogandahi Oja. Ne bi than'na ra Felipe, ne ra Prócoro, ne ra Nicanor, ne ra Timón, ne ra Parmenas, ne ra Nicolás, nu'a mí tenba yá t'ɛc'yɛi yə judío 'bə hin ní 'yɛc'yɛi ra Cristo, nu'a bá nɛxpə ja ra hnini Antioquía.

⁶ Ne gätho bi ts'ixpə 'bəh yá 'bäihə ra Cristo. Ne nu'ə bi gäspra yá 'yɛ yá yə ə bəya, ne bin yahe Oja ngue da mbäx'ə nangue ra 'bɛfi bin t'un'də.

⁷ Ne man'da man'da bi hman ráam hman Oja, janangue'a man'da xən ngu yə ja'i bə Jerusalén bi 'yɛc'yɛi. Ne'ə yə mbäja bə ja yá nijə yə judío, xən ngu bi 'yɛc'yɛi ne bi dɛnni.

Bi fɛnt'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, xən ngu ráam fäts'i Oja bi unni ne rá ts'edi, ne bi 'yøt' yən t'øt'e nuixte ne yə hmɛpya nangue rá ts'edi Oja bə 'bəh yə ja'i.

⁹ Pɛ nu'ə 'da yən 'yohə bi də'mi bin junthə ra Esteban, gue'ə i pa bə ja n'da rá nijə yə judío guerpə i pa yə ja'i min 'yɛhɛ, ne'ə 'da yə mɛngu bə ra häi Cirene, nɛpə ja ra hnini Alejandría, nɛpə ja ra häi Cilicia, ne 'da yə mɛngu bə ra häi Asia, gätho bin junthə ra Esteban.

10 Pe him bi zä bi dap'a ra Esteban, nguetho xun ngu rán 'yomfëni mi ja, ngue mi ya con rá ts'edi rá Hogandähi Oja.

11 Janangue'a nt'agui thoho bi 'bep'i 'da da man ra fehni, da 'yëna: “Dá øhmbe a bi ma, bi c'aman'u ra Moisés gue bi 'dac man t'ëdih, ne bi c'aman'u Oja,” bi t'ëmp'u 'da.

12 Bi parpa yu ja'i buya, ne yu dacyei, ne yu xänbate nija, bi fent'a ra Esteban ne bi ts'ixpu bí ja ra junta nguepu i ja rán juanbate yu hmumbäja.

13 Ne bi mba nthoni 'da da man yu fehni, ne bi 'yëna:

—Hingui ε'ts'a ní c'aman'u na ra danija ne'u yän t'ëdi ra Moisés.

14 Nguetho dá øhmbe bi man na ran 'yoh, bi 'yëna: “Nu ra Jesús ra mengu Nazaret da xo't' ra danija ne di päh yun t'øt'e gue bi xij ra Moisés,” bi 'yën na ra Esteban, sä bi 'yën'u.

15 Gätho mi hupu ja ra junta bi hyand ra Esteban, ne bi nu ngue majuani in 'youi xun ngu rá ts'edi Oja.

7

Din juan ra Esteban

1 Nu'a ra dambäja bi 'yän'na ra Esteban:

—Ha majuani 'be'a si'a ya.

2 Nu ra Esteban bi dadi:

—N'yoh ah, gyu ta ah, dami 'yøhmbu ya 'bu majuani guecä dí øt'ä a i sicä. Nu'a Oja nuixte thoho bin yaui ma ngurpa bøtah ra Abraham, nu'bu mí 'bupu Mesopotamia, ne hin ní mba bu ra häi Harán.

³ Ojå bi xifi: “Dami pøngua ni häi, ne gui socua ni meni, ne gua epu n'da ra häi ga ut'a'i,” bi 'yεmbi.

⁴ Janangue'a bi bøm bu ra häi Mesopotamia, ne i t'εmbi Caldea, ne bim 'buɾu ra häi Harán. Nu'bu ya bi du rá ta, bi neɣpu Harán ne Ojå bá si ua ja ra häi dí 'buhmbu ya.

⁵ Pe nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Ojå di un'na ra häi, xinga n'da xequi da ma gue rá häi zehε. Pe majuani bi xifi di un ra häi gue da gomhbu yúm bom'beto. Nu'bu mi xifi, mán jo'o yá t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Ojå bi 'yεmbi: “Nu nim bom'beto ban 'yεhe bu n'danni ra häi, ne da mba ma unbi goho ciento njeya.”

⁷ Ne xø bi 'yεmbi: “Nugä ga unbä u yu ja'i 'buɾu ja ra häi gueru din 'yεhe, ne m'bejua buya nu'u ba pøm bu gueru min 'yεhe, ne ba εcua ja ra häi, ne guecua da dandegui,” bi 'yεn Ojå.

⁸ Ojå bi 'yøt'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmεpya a gue da mba nthεqui rá xifani, ne'u yá xifani yá ts'unt'u. Bin jabu 'bu mim 'buh ra Isaac rá ts'unt'u ra Abraham, ná hyato pa bi mba nthεqui rá xifani. Ne nu'bu mín dan'yohu ra Isaac, bim 'buh ra Jacob rá ts'unt'u, ne nu'bu min te ra Jacob bim 'bu'i 'de'mayoho yá ts'unt'u, nu'u gue'u ma ngarpa bøtahu u, bi 'yεn'a ra Esteban.

⁹ Ne xø bi 'yεna:

—Nu'a n'da rá ts'unt'u ra Jacob, ra José a. Ne nu yán 'yohu ra José bi seyabi, ne bi mbä. Ne nu'a to'o bi dái bi zixpu ja ra häi Egipto. Pe Ojå min 'youi ra José.

¹⁰ Nu Ojå bi zeh ra José nangue gätho yun unbi bi nu, ne bi un rá m fäts'i ne bi un rán 'yomfēni xan

ho. Ne nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bu ja ra häi Egipto, bi numanho a ra José, ne bi japi di manda gätho ra häi bu nepu ja rá ngu.

11 Ne bin ja n'da ra dathu bu gätho ra häi Egipto, nepu ra häi Canaán, ne nu yu ja'i bi nu ran unbi nguetho xo ma hin'yu 'be'a da zi ma bøtahu bu mí 'bupu.

12 Ne nu'bu mi 'yøh ra Jacob gue mi pa m'be'ts'i bu 'be'a da ts'i bu ja ra häi Egipto, bi mben'du 'da yú ts'unt'u, gue'u ma bøtahu u.

13 Ne nu'bu mi mba mahøn'a yün 'yohu, guexta'a him mi pa'a ra José. Nu ra José bi 'yemp'u: “Dadín 'yohuh.” Ne nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'u yün 'yohu u.

14 Nu ra José buya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, ne gätho ná ngu mi 'bupu ja rá ngu, gue í jua'i hyäte ma'de'ma cut'anja'i.

15 Janangu'e'a nu ra Jacob bi mba bu ja ra häi Egipto ne bi du bu. Ne'u yú ts'unt'u mam bombøtahu bá tu bu u.

16 Pe nu'u, him bá t'äpu, pe bi thuxpu Siquem nubu ra häi mí 'bui, ne bi t'äpu ja n'da ra jado. Nu ra jado gue'a bi dän'a ra Abraham gue bi mbä yú ts'unt'u ra Hamor, ra mengu Siquem.

17 Nu'bu mi ts'utho da hyän yu pa tengu bi xi Oja ra Abraham, gue di un rá häi yüm bom'betu, emme bin xand yu ja'i buya, gue ma mi'israelhu, nubu ja ra häi Egipto.

18 Ne nubuya bi ndants' man'da ra Faraón bu Egipto, nguetho gätho ní huti yu Faraón yu ts'ut'abi Egipto. Ne nuna man'da ra Faraón him mí pa'a ra José.

19 Janangue'a bi ɯɕpi nɛ bi ɯnba ɯ mam bombɔtahɯ. Nɛ bi manda da mba ma bɯnbi gätho yá ts'ɯnt'ɯ a ra pa dim 'bɯi, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din xɔnd yɯ ja'i israel.

20 Nu'ɯ yɯ pa'ɯ bim 'bɯ'a ra Moisés. Nu'a, n'da ra t'ɯhni madi nɛqui din hocja'i, nɛ mi numanho Oja. Nhyuzna bi jamansu rá ta nɛ rá mbe bɯ ja yá nguse.

21 Pɛ nu'bɯ mi thɔn'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi dɯni. Nɛ bi zini nɛ bi tede tengu'bɯ ɛ rá t'ɯhni zɛɛ.

22 Nu'a ra Moisés bɯya gätho mi sänbi 'bɛ'a mí paɰ yɯ mɛngu Egipto. Nɛ gätho i pɔmanho 'bɛ'a mi ma, nɛ xɯn ngu mi sä da 'yɔt'e.

23 Nɛ nu'bɯ mi mbɛ'ts'a nyote njɛya, bi bɛni da mba bí zɛngua hapɯ madím pɛh yá mɛnguhɯ gue yɯ ja'i israel.

24 Nu'a n'da ɯ, bi nu ran ɯnbi ngue bi ɯnba n'da ra ja'i egipto. Nu'bɯ mi nu'a ra Moisés, bi yaɲi, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra ja'i egipto.

25 Nu ra Moisés mim bɛni gue mi pa'ɯ yɯ ja'i israel 'bɛ'a da 'yɔt' Oja, gue ra Moisés da yaɲ'ɯ, di japi him man da nu ran ɯnbi. Pɛ him mí pa'ɯ yɯ ja'i.

26 Man'da pa bɯya bi nu mahɔn'a ra Moisés gue bin tuhni yoho yɯn 'yohɯ israel, nɛ nu ra Moisés bi zä bi hocua yá mbɯi, bi 'yɛmbi: “N'yohɯ aui gadín cuui, 'bɛ'a guí ɛnui a guí ɔt'ui gadín sɯhmi,” bi 'yɛmbi.

27 Pɛ nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cuɛ, nɛ bi ndɔn'na ra Moisés, bi 'yɛmp'a: “Ha i ja nin t'ɛdi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ɯt'abi ngue gui hogä'be.

28 Ha guí ɛna gui hyogui tengu'bɯ gmí hyo ra mɛngu Egipto mán de,” bi 'yɛmbi.

29 Nu ra Moisés nu'b_u mi 'yøde 'bɛ'a bi man'a ran 'yoh_u, bi 'dagui, bi mba b_u 'danguadi ra häi Madián. Nɛ mí 'b_up_u tengu b_u nam 'b_u'_u y_u 'dan'yo jã'i, nɛ guɛp_u ja bim 'b_up_u yoho yú ts'ant'_u.

30 Nɛ nu'b_u mi tho'a nyote njɛya ngue mi 'b_up_u, bi nɛqui n'da rá_m 'bɛhni Ojã mahɛts'i b_u ja ra t'ɛza mi zø ra sibi, nub_u ja ra ɛhäi, jomb_u ra t'øhø t'ɛmbi Sinai.

31 Nu'b_u mín nu ra Moisés, madi hyonya thoho, bi mba bi hyän'i ts'_u b_u ja ra t'ɛza ɛna da nu 'bɛ'a i ja b_u. Bi 'yørpa rá nde ra Hmu mahɛts'i b_uya,

32 bi 'yɛmbi: “Nugä drá Ojã gue i thãnde ni ng_urpa mbombøtah_u. Nugä dra Ojã gue i thãnde ra Abraham, nɛ ra Isaac, nɛ ra Jacob,” bi 'yɛmbi. Pɛ nu ra Moisés bi fet'i nɛ bin su, him bi hyanzamb_ui gue xpi hyandi.

33 Nu'a ra Hmu bi 'yɛmbi: “Dami c'oc ni thixfani nguetho nuua guí 'bäi, x_un ho ua, ngue ya dí 'bäcä ua,” bi 'yɛn Ojã.

34 Nɛ xø bi 'yɛn Ojã: “Dá nu ma t'ɛhni 'b_up_u ra häi Egipto ngue i pa ma ɛnbi. Nɛ dá øcä yú hmbafi _u. Bá ɛcä ya gue ga japi da thegui. Nɛ nuya gui mba b_u Egipto,” bi 'yɛn Ojã, bi t'ɛmp'a ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Esteban.

35 Nu ra Esteban xø bi xi'_u y_u juãnbate mahøn'a, bi 'yɛna:

—Guehna ra Moisés bi ts'_u 'b_u mí 'yɛna xtí hecua yoho y_un 'yoh_u ma mi'israelh_u, nɛ bí t'ɛmbi: “Ha i ja nin t'ɛdi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'at'abi.” Guehna ra Moisés, Ojã bi mbɛnp_u ngue din ts'at'abi nangue y_u jã'i israel, nɛ bi japi bi mba nthɛgui. Nɛ nu'a 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Moisés, bi 'yøt'e nangue rá_m 'bɛhni Ojã mahɛts'i bi nɛqui b_u, nu'b_u mi dɛ ra t'ɛza.

36 Nuna ra Moisés bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte ne yu hmerya nubu ja ra hai Egipto. M'bejua buya bi gupru thi yu ja'i bu ja ra hai Egipto, neru ja ra thenga deya bi 'yøt'a n'da ran t'øt'e nuixte, neru ma'ueni ngueryu bin 'yo yote nyeya yu ja'i.

37 Guehna ra Moisés bi xih yu ja'i israel: "Oya da huan'nahu n'da ra pongahya gueryu 'buh nin 'yohuhu, tengutho bu bi huancá. Nu'a jatho gui 'yøhmbu 'be'a da man'a," bi 'yena, bi 'yenn'a ra Esteban.

38 Nu ra Moisés gue'a bin 'yohu yu ja'i bu ma'ueni. Ne nubu ja ra ya ra t'øhø Sinai bin yaui ram 'behni Oya mahets'i, 'bu mi gopu ja ran duu ra t'øhø mam bombøtahu. Ne bi hyanba ram hman Oya ra Moisés gue njam'bu da guadi, ne gue'a bi thogahu a ya.

39 Pe nu'u mam bombøtahu him bi nde bi 'yec'yei a ra Moisés, him bi nde bi denni xun ho, pe bi numan'utho ne bi goh yu mbui, mim bem bu Egipto.

40 Nu'u bi 'yemp'a ra Aarón, ra hmumbäya: "Dami 'yørcahe 'da yu oya da zixcahu. Nguetho hin dí pahmbe 'be'a bi ja a ra Moisés gue bá jugähe bu ja ra hai Egipto," bi 'yenn'u.

41 Nu'u bi 'yøt'a n'da ra t'undani buya, embi yu oya, ne bi hyo yun dani ne bi mbøx yu 'bøts'e. Ne madin johya a bi 'yøt'e nangue yu 'yese.

42 Pe nu Oya bi 'uegue nangue'u, ne bi hyegui da dande ra hyadi, ra zana, ne yu sø, nguetho nt'o't'i bu ja ra søcuay yu pongahya:

Pe hanja hinga guecá gá pøscahu 'bu gmí hyohu
 yun dani 'bu gmí 'buhmbu nyote nyeya bu
 ma'ueni,
 i en Oya, bi 'yenn'u yu pongahya.

43 Pɛ hinga guecä gá thãndegahɯ pɛ guá tuhɯ n'da ra ngu'bø't'e guepɯ gá thãndehɯ a gá sãnba zehɛ rá thuhu, gá ɛmfɯ ra Moloc.

Nɛ guá tuhɯ n'da rá hmite ra sø gá 'yɛmb zehɛhɯ ra oja Renfán,

ngue gá nde gá thãnde zehɛhɯ.

Janangue'a ga ɯn'nahɯ nɛ ga pɛn'nahɯ man'da yatho xında guepɯ ra häi Babilonia,

i ɛn Oja, bi 'yɛn'ɯ yɯ pøngahya.

44 Pɛ guehma mi tu n'da ra ngu'bø't'e gue mí sãnba Oja ɯ ma ngurpa bombøtahɯ 'bɯ mín 'yo bɯ ma'ueni, guepɯ da dãnde Oja ɯ, bi 'yøt'e tengu xí xi Oja ra Moisés, nu'bɯ min yaui bɯ ja ra t'øhø. Bi xifi da 'yøt'e tengu ra hmɛpya xí nu.

45 M'bejua bɯya, nu'bɯ mí ngurpi ra Josué, pɛ guexta'a ra ngu'bø't'e bá tu'ɯ ma ngurpa bombøtahɯ 'bɯ mí zøm bɯ ja ra häi xí xi Oja. Nɛ mí 'bɯpɯ mi'da yɯ ja'i gue hing yɯ israel. Nu Oja bɯya bi hyøn'a thi yɯ 'dan'yo ja'i nɛ bim 'bɯpɯ yɯ israel bɯya. Nɛ guexta'a mí jatho ra ngu'bø't'e nu'bɯ min ts'ut'abi ra David.

46 Nu'a Oja ɛmmɛ mí numanho ra David, gue 'dat'a Oja mí thãnde ra Jacob. Nu'a ra David bi 'yãp rán t'ɛdi Oja da hyømba rá ngu gue rámp poniui ra ngu'bø't'e.

47 Pɛ nu ra Salomón rá ts'unt'ɯ ra David a, gue'a bi hyømba rá ngu Oja.

48 Pɛ nu'a Oja nuixte thoho hingui 'bɯpɯ ja yɯ ngu nt'øt'e ngue yá 'yɛ yɯn 'yohɯ. Ngubɯ bi man ra pøngahya 'bɯ mi thocpa rámp hma ra Hmu mahɛts'i, nɛ bi 'yɛna:

49 Nuua mahɛts'i i ja ma ts'edi,
nɛcua ja ra ximhäi ja ma ts'edi,

'be'a ní ngu guín nde gui hyøguahꞰ,
o hapꞰ guí ɛmhꞰ ja ma säya.

50 Ha hinga guesɛgä dá øt'ä gätho ja ua ya,
ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra pøngahya, bi 'yɛn'a ra Esteban.

51 Ne bi thoc'a ra Esteban bi xi'Ʞ yꞰ mbjäꞰ i ørpa
ran juꞰbi:

—Nu'ahꞰ xíngui ts'Ʞ guí øhmbꞰ 'bꞰ ja'a si ahꞰ, ne
xꞰm me ni mbuihꞰ, xíngui ts'Ʞ di cꞰt' ni zaguhꞰ.
Thocua thoho guí säman'uhꞰ rá HogandꞰhi Oja
tengutho mam bombøtahꞰ, guín jahꞰ bꞰ.

52 Xínga n'da rá pøngahya Oja gue him bi hyo
mam bombøtahꞰ, n'dat'Ʞ yꞰ pøngahya gue bi ma
dua ɛh ra Hoga Cristo, gue'a gá dähꞰ ne gá yaꝼꝼ ne
xin gá hyohꞰ.

53 Nu'Ʞ yám 'behni Oja mahɛts'i bi 'dajꞰ rán t'ɛdi
Oja, pe hin guí urpahꞰ ra güenda a 'be'a bi ma, bi
'yɛn'a ra Esteban 'bꞰ mi 'yɛmp'Ʞ yꝼ ngurpi.

Bi tho ra Esteban

54 Ne nu'bꞰ mí 'yøh ya 'be'a bi ma ra Esteban, bi
de ra cue yá mbui ne bi yɛxpꝼ yá ts'i.

55 Pe nu ra Esteban mí hꝼ ra ts'edi xꝼn ho rá
mbui nangué rá Hogandꝼhi Oja in 'youi, ne bi ndøs'
mahɛts'i ne di nec thoho hapꝼ 'bꝼ Oja. Ne bi nu ra
Jesús 'darpꝼ 'bꝼhmi Oja ne i ja rá ts'edi.

56 Ne bi 'yɛna:

—Pe dami ndøs'hꝼ nꝼ dín nugä, n'yø, nsoqui
mahɛts'i ne dín nugä a bin ja'i ua ja ra ximhäi, i
'bꝼhnꝼ ja rán 'yɛi Oja, bi 'yɛna.

57 Pe nu'ꝼ bꝼya man'da bi got yá zagu, ne bi mbafi
nangué yá cue, gätho bi muxpꝼ 'bäh ra Esteban.

58 Ne bi gꝼcpꝼ ja ra hnini ne bi bat'ado bꝼ
ma'ueni. Ne nu'ꝼ gue bim bate, bi mbøh yá coto

nguetho in nde nte di hɛn'ɯ. Bi mbøpɯ ja rá gua n'da ran 'yohɯ ní huti ra Saulo, nɛ bi 'yɛn'ɯ:

—Gui jamansu ts'ɯ ma cotogähe, bi t'ɛmp'a.

⁵⁹ Nɛ nu'bɯ gätho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Ojã, bi 'yɛmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyãnga ma te ya.

⁶⁰ Nɛ bin danyahmu, nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Ma Hmu i, o guí ɯrpa ra güenda nanguehna ra ts'oqui bin ja ya.

Nɛ nu'bɯ mi man na, bi du bɯya.

8

Nu ra Saulo bi un ran ɯnbi yɯ 'yɛc'yɛi

¹⁻³ Nɛ nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhbɯ ɯ bi hyo'a ra Esteban. Janangue'a nu ra pa ngue bi nu ran ɯnbi ra Esteban, nu yɯ 'yɛc'yɛi mi 'bɯpɯ Jerusalén bi mba ma ɯcpi. Nɛ xɯn ngu ɯ bi mba bɯ mi'da yɯ hnini bɯ ra häi Judea, nɛpɯ ra häi Samaria, pɛ bi gopɯ ɯ 'dɛ'mayoho yá 'bäihɯ ra Cristo. Nɛ 'da'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bi 'yäh ra Esteban, nɛ ɛmmɛ bin zoni nangue'a. Nu ra Saulo ɛmmɛ madi ɯcra yɯ 'yɛc'yɛi, nɛ mi cɯrpɯ ja yɯ ngu mi six yɯn 'yohɯ nɛ yɯ xisu, nɛ bi got'a fädi.

I hman ran ho ma'da'yo nubɯ ra häi Samaria

⁴ Pɛ nu'ɯ bi 'dagui, bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo bɯ n'danni ním pa.

⁵ Nu'a ra Felipe bi mba bɯ ja n'da ra hnini ra häi Samaria, nɛ bi xih yɯ jã'i nangue ra Cristo.

⁶ Gätho yɯ jã'i bi 'yømanho 'bɛ'a bi man na ra Felipe 'bɯ mi nu yɯn t'øt'e nuixte bi 'yøt'a.

7 Nguetho xan ngu yu ja'i bi hyonba thi yu zithu, ne nts'edi bi mba 'bu mi bon'u. Ne nu'u mi 'ue'ts' yu ja'i ne'u yu dogua gätho bi zä.

8 Janangue'a emme bin ja ran johya bu ja ra hnini.

9 Ne mi 'buru n'da ran 'yohu í Simón, mi ot' ran thäte, ne nu'u yu mengu Samaria madi hyonya thoho. Nu ra Simón min ndep yu ja'i da beni jase rá ts'edi.

10 Ne gätho na ngu'u, yu t'uhni ne yu dác'yei, nu'bu mi 'yø'u 'be'a bi man a, bi 'yena:

—Nuna ran 'yohu na, ja ra ts'edi tengu Oja, en yu ja'i.

11 Nu'u mi numansu ra Simón nguetho nya'a thoho mi häte. Ne bi hyonya thoho u 'be'a bi 'yø't'a.

12 Pe nu yu ja'i bi 'yéc'yei 'be'a bi man'a ra Felipe nu'bu mi ma ra Hogamhma 'beru ní manda rá ts'edi Oja, ngue bi ma nangue ra Jesús. Ne bi mba ma xixyabi yan 'yohu ne yu xisu.

13 Ne'a ra Simón ena bi 'yéc'yei, ne nu'bu mín xixya, bi den'na ra Felipe. Ne nu'bu mín nu yu hmerpya ne yan t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Felipe, bi hyonya thoho ra Simón.

14 Ne nu'bu mi 'yø'u yu 'bäihu ra Cristo 'buru Jerusalén gue bi 'yéc'yei yu mengu Samaria, bi mberpu ra Pedro ne ra Xuua u mi'da yu 'bäihu ra Cristo.

15 Nu'bu mi zøm bu buya, bin yahu Oja, bi 'yär rá ts'edi ngue da hyan rá Hogandahi Oja yu 'yéc'yei 'buru.

16 Nguetho hin ní zøh rá Hogandahi Oja bu ja yu mbui u, pe hønt'a nangue rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixya u.

17 Nu ra Pedro ne ra Xuua baya, bi gäspa yá 'ye yá ya yá 'yεc'yεi, ne bi hyan rá Hogandahi Oja baya.

18 Pe nu ra Simón, nu'bu mi nu bi hyan rá Hogandahi Oja u bi gax yá 'ye yá 'bäihä ra Cristo, bi 'yut ra mbeti baya.

19 Bi 'yεmbi:

—Dami 'dac ma ts'edi gue hont'a to'o ga cax ma 'ye da hyan rá Hogandahi Oja tengu guí øt'ui, ma gá jut'au, bi 'yεna.

20 Pe nu ra Pedro bi 'yεmbi:

—Di jua Oja ni mbeti, ne'e, nguetho guím beni nangue ra mbeti sä gui tän'a 'be'a di un Oja.

21 Nguetho hinga gue'e ga combu na ra 'befi, mfa'di ya him mahoqui ni mbui bu ja rá hmi Oja.

22 Dami päh ni mbui nangue ran ts'o. Dami 'yap rá punbi ra Hmu, ne da zä di pun'na'i nangue ran ts'o gá beni.

23 Nguetho dí pa'di εmme ja ran ts'εya ni mbui, ne εmme xan ngu ran ts'o ja ni mbui guím beni.

24 Nu ra Simón bi dāti:

—Nu'au, gui 'yähmi ts'u rá ts'edi ra Hmu nanguecä, gue hin gan nugä a guí mammi, bi 'yεmp'u.

25 Nu'bu mim 'bu'i ts'u bu ra Xuua ne ra Pedro, ne xí mamp'a rá m hma ra Hmu mahets'i, bi mbeng bu Jerusalén. Pe him 'bex bi zøm bu, ne m'bet'o gätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo bu bi thogui.

Nu ra Felipe ne ra mεngu Etiopía

26 Nu'a n'da rá m 'behni Oja mahets'i bi zøm bu bí 'bu'a ra Felipe, ne bi 'yεmbi:

—Ní mba 'danguadi guep_u bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bøm_u Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba_u ra huεnhäi na, bi 'yεmp'a rá m 'bεhni Ojå.

27 Bi ndants'a ra Felipe 'bex bi mba_u. Bi nu, i 'yo_u 'yu n'da ran 'yoh_u x_un hεts'i rá 'bεfi, di jamansup rá mbεti ra xuts'ut'abi Candace_u ra häi Etiopía. Janangue'a i t'εmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui.

28 Nu'a xpí mbeng_u Jerusalén guep_u bá thånde Ojå.

29 Nu rá Hogandåhi Ojå bi 'yεmp'a ra Felipe:

—Gui mba gui s_u'a ran 'yoh_u i hux ra carro.

30 Nu ra Felipe bin tih p_uya nε bi z_udi. Nu'b_u mí zøm_u, bi 'yøde gue mi nεh ra søcuå ran 'yoh_u, gue rá søcuå ra Isaías rá pøngahyå Ojå. Ra Felipe bi 'yån b_uya:

—Ha guí p_udi 'bε'a nam bøn'a ra søcuå gadín xäh ya.

31 Bi d_u'a ran 'yoh_u:

—Hague dán zä ga p_ucä nu'b_u njon da xängui.

Nε bi xih ra Felipe da ndets'e din hy_um_umi b_u.

32 Nε nu'a ra søcuå madin xäh ran 'yoh_u mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yoh_u tengu n'da ra dε'yo i ts'its'i
ngue da hyo.

Nε tengu n'da ra t'udε'yo nu'b_u i åxp_u rá xingu, hin
di c'uεhε,

nε ngutho a ran 'yoh_u hin din ya.

33 Nε nu'b_u mín nu ran unbi, njom bi y_uni, njom bi
mbäts'i.

Nε njon da zä da ma hangu da denni,
nguetho bi thåcua rá te ua ja ra ximhäi.

Gue'a bi man ra søcuå bi nu ran 'yoh_u.

34 Nu ran 'yoh_u b_uya bi 'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ü to'o nín 'yoh_u na da nu ran ünbi, uague guesε na ra pøngahyã bi nu, uague n'dan'yo, bi 'yεmbi.

35 Nu'a ra Felipe b_uya, bi d_u'mi bi ma 'bε'a nam bøn'a ra søcuã nub_u madín xäh na ran 'yoh_u, nε bi xifi nanguε ra Jesús bi t'ørpa na im man ra søcuã, nε bi thoqui bi xifi x_un ho.

36 Nε nu'b_u mí zøm b_u po ra dehe, nu'a ran 'yoh_u bi 'yεmp'a ra Felipe:

—Ha hin da zä dan xixyãgä 'b_u, nε po ua ra dehe ya, bi 'yεn'a.

37 Bi dã'a ra Felipe:

—Da zä, nu'b_u guí εc'yεi a dí xi'i nanguε ra Jesús, gue gätho ni mbüi.

Bi dã'a ran 'yoh_u:

—Dí εc'yεi gue gue'a ra Jesucristo rá Ts'unt'ü Ojã a.

38 Nε bi säyabi rá carro b_uya. Nε bi gãp_u ja ra carro nε bi mba b_u mi po ra dehe. Nu ra Felipe b_uya bi 'yørpa ran xixyã a ran'yoh_u.

39 Nε nu'b_u mi bøxp_u mí po ra dehe, 'dahmantho bi 'berp_u ra Felipe gue bi zix rá Hogandãhi Ojã. Nε nu ra mεngu Etiopía him man'dandj bi nu'a. Nε nu'b_u mí thogui, bin johya rá mbüi.

40 Pε nu ra Felipe ní nεqui mahøn'a b_u ra hnini Azoto. Nε nu'b_u mambá thop_u ja y_u hnini, bi mam b_u ran ho ma'da'yo asta gue'b_u mi zøm b_u ja ra hnini Cesarea.

9

Nu'a ra Saulo bi päh rán 'yomfēni

¹ Pε nu'a ra Saulo mim man y_un _ucuate, nε ran d_ute nangue y_u 'yεc'yεi, g_utho n_u 'y_ot'a bi 'y_ot' ra Felipe. Nε bi mba b_u b_i 'b_uh ra hmumb_uj_u.

² Nε bi 'y_up ra s_ocua_u ngue ran t'εdi da mba b_u ja y_u nija y_u judio nub_u ra hnini Damasco. Nε nu'b_u 'bo'o da d_im b_u gue i t_un ra Cristo, ogue ran 'yoh_u ogue ra xisu, da b_ent'i nε da zixp_u Jerusal_un nthu't'i din of_uadi b_u.

³ Nε nu'b_u m_i mba b_u 'y_u, m_i ts'atho da z_om b_u Damasco, 'bex b_i 'yεh mahεts'i n'da ra nyot'i εmme bi hy_ur_u i 'b_u'a ra Saulo.

⁴ Bi d_ung b_u h_ui ra Saulo b_uya, nε bi 'y_o'a n'da ra nde bi 'yεna:

—Saulo, Saulo, hanja gn_i _ungui.

⁵ Bi d_u'a ra Saulo:

—To'o i, gra Hmu.

Nu ra Hmu bi d_ut'a:

—Nug_u dra Jes_us, guec_u gad_i _ungui, nε x_un hεi gu_i _ot'e tengu n'da ra mb_und_uni i pa ma s_uni ra t'o ndepe dim pεfi x_un ho, nε i nεte thoho.

⁶ Nu'a ra Saulo εmme bin su nε bi fet'i, bi 'yεna:

—Ma Hmu, 'bε'a gu_in nde ga _ot'ä.

Nu ra Hmu bi 'yεmbi:

—Dami ndants'i gu_i mba b_u ja ra hnini, nub_u, da si'i 'bε'a gu_i 'y_ot'e, bi t'εmbi.

⁷ Nε nu'_u g_utho m_in 'yoh_u him mi s_u din y_u nguetho bin su. Nu'_u m_i _oh ra nde pε him min nu to'o min y_u.

⁸ Nu'b_u mi ndants'a ra Saulo bi z_ot' r_u d_u pε him mi nu, mi x_ud_u thoho. Nu'_u m_in 'yoh_u bi b_entpa r_u 'yε bi zixp_u Damasco.

⁹ Nε hyupa b_um 'b_ur_u, nε mi x_ud_u, nε him mi sihmε, xing ra dehe m_i si.

10 Nε mi 'bɯpɯ Damasco n'da ra 'yɛc'yɛi rá thuhu ra Ananías. Nu ra Hmu mahɛts'i bin 'yuse bɯ nε bi zofu tengu'bɯ bin 'uɿ.

—Ananías, bi 'yɛmbi.

Nu ra Ananías bi dɔdi:

—Dí 'bɯcä ua gra Hmu.

11 Nu ra Hmu bi 'yɛmp'a:

—Dami ndants'i gui mba bɯ ja ra 'yu t'ɛmbi xɯn juɔni, nε gui hyom bɯ n'da ran 'yohɯ ra Saulo, ra mɛngu Tarso, i 'bɯpɯ ja rá ngu ra Judas. Nuya in zocä ya.

12 Nε'a ra Saulo in nu tengu'bɯ ra t'ɿngue guí mba bɯ nε guí cäx ni 'yɛ, nε da nu ran nεqui mahø'n'a, bi 'yɛn Ojɔ.

13 Bi dɔt'a ra Ananías:

—Ma Hmu i, xɯn ngu yɯ jɔ'i bi xiqui 'be'a øt'na ra Saulo, xɯn ngu yɯn ts'o xɯ 'yørpɯ yɯ 'yɛc'yɛi 'bɯpɯ Jerusalén.

14 Nε nuna bá äp rán t'ɛdi yɯ hmumbäjɔ da bent'i nε da got'a fädi gätho to'o da ndøn'na ni thuhu, bi 'yɛna.

15 Pɛ nu'a ra Hmu bi xi'a ra Ananías:

—Ní mbahma nguetho dá huahndä da ma nanguecä bɯ 'bɯ'u hing yɯ judío, nε yɯ hmuts'ɯt'abi, nε yɯ jɔ'i israel ngue yɯ judío.

16 Nε ga xifi xɯn ngu yɯn ɯnbi da nu nanguecä, go bi 'yɛn Ojɔ.

17 Bi mba ra Ananías bɯya, nε nu'bɯ mi yɯrpɯ ja ra ngu, bi gäx rá 'yɛ rá yɔ ra Saulo nε bi 'yɛmbi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu bɯ 'yu 'bɯ guá ɛhɛ, bá pɛncä ua ya gue di ja i da xoh ni dä. Nε di ja i gui hyɔ ra ts'ɛdi xɯn ho nangue rá Hogandɔhi Ojɔ gan 'youi, bi 'yɛna.

18 Nε 'bex bi hyø'u mi comba yú dä tengu ra xihua. Nε 'bex bi hyand ran nequi yú dä ra Saulo, 'bex bi ndants' puya ne bin xixya.

19 Nε nubuya, bin sihme ne bi zac mahøn'a rá ja'i. Nε bám 'bu'i ts'u bu bí 'bu'i 'da yu 'yεc'yεi bu ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam bu rám Hman Oja bu Damasco

20 Nε nu ra Saulo buya 'bex bi du'mi bá mam bu rám Hman Oja bu ja yú nija yu judío. Nε bi xifi gue nu ra Jesús rá Ts'unt'u Oja a.

21 Gätho mi øde bi hyonya thoho ne bi 'yεna:

—Ha hinga guehna ran 'yohu na mi cot'a fädi gätho mi ndønba rá thuhu ra Jesús bu Jerusalén. Nε ha him bá εcua ngubu da 'yøt'e, ne da zits'i nthu't'i bu 'buh yu hmumbäja, bin 'yεmp'u.

22 Pε nu ra Saulo man'da bi hya ra ts'edi bi ma xun ho. Nε nu yu judío 'bu bu Damasco nte mi sä da ma, nguetho bi xifi, nu 'be'a gätho män ts'änni da'yøt'a rá Thahni Oja gue ra Cristo, pε gue'a bi 'yøt'a ra Jesús, gueru bi 'yuti n'dat'a.

Nu'a ra Saulo bi 'dagui, εna xtám bent yu judío

23 Nε nu ra Saulo 'bu mím 'bu bu nya'a ts'u yu pa, n'dat'a mí man'u yu judío hing yu 'yεc'yεi, ngue da hyo.

24 Pε nu ra Saulo mi øde 'be'a mben'u yu judío. Nu'u mí fäh yú goxthi bu ja ra ndehnini, gueru ma mbä't'i ra jaðo. Ma pa ne ra xui mí fäh yu goxthi ngue nde da hyo.

25 Pε nu yu 'yεc'yεi bi zix ra Saulo gue ra xui, í ca'ma n'da ra 'bøts'e bu thi bu ja ra jaðo ngue ma føt'e ra hnini. Gue'a í 'da'a.

Ra Saulo 'bɛpɛ ja ra hnini Jerusalén

26 Nu'bɛ mí zøm bɛ Jerusalén ra Saulo, mim bɛni gue xtín 'yohɛ yɛ 'yɛc'yɛi. Pɛ nu'ɛ mín su'ɛ nɛ him mi ɛc'yɛi gue ra 'yɛc'yɛi ra Saulo.

27 Pɛ nu ra Bernabé bi zix'a ra Saulo guerpɛ 'bɛh yá 'bäihɛ ra Cristo. Nɛ bi xifi ngue bi nu ra Hmu bɛ 'yu, nɛ bin yaui ra Hmu. Nɛ bi xifi bi hyut' ran zambɛi bɛ Damasco nu'bɛ mím ma nanguɛ ra Jesús.

28 Nu yɛ 'yɛc'yɛi bi zim bɛya, nɛ bin 'yohɛ bɛ Jerusalén.

29 Nɛ nu ra Saulo bi hyut' ran zambɛi bi mamp'a rá m Hman Oja nanguɛ ra Jesús. Pɛ nu'ɛ 'da yá mijudíohɛ gue i ya ra nde ra griego, madin junthɛ ra Saulo, nɛ'ɛ nde da hyo'ɛ.

30 Nu'bɛ mí 'yøh yɛ 'yɛc'yɛi gue nde da tho ra Saulo, bi zixpɛ Cesarea nɛ bi mbɛnpɛ Tarso.

31 Nuya bin hɛ yán ɛnbi yɛ 'yɛc'yɛi gätho ra häi Judea, nɛ ra häi Galilea nɛ ra häi Samaria. Nɛ bin te yá mbɛi nanguɛ Oja. Bi numansu ra Hmu nɛ bi nu rá m fäts'i rá Hogandɛhi Oja. Nɛ man'da xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi.

Bi zä'a ra Eneas

32 Nu'a ra Pedro mí 'yo mi nu ɛ yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛpɛ ja yɛ hnini, nɛ bi zøm bɛ ja ra hnini Lida gue da nu yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛpɛ.

33 Nɛ bi djm bɛ n'da ran 'yohɛ ní hu Eneas, nhyato njɛya xí 'yoi gue xɛn ɛ, xín t'ɛ'ts' rá ja'i.

34 Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Eneas, da zä'i nanguɛ ra Jesús, dami ndants'i pants' ni fidi, bi 'yɛmbi.

'Bex bi ndants'a ra Eneas bɛya.

35 Ne gätho ngue 'bɥpɥ Lida nɛpɥ Sarón bi 'yɛc'yɛi ra Hmu 'bɥ mín nu'a bin ja, nɛ bi hyɛsɛ yá t'ɛc'yɛi.

Nu'a ra Dorcas bi dɔmbɛni 'bɥ mi du

36 Ne nu'ɥ yɥ pa ɥ, mí 'bɥpɥ ja ra hnini Jope n'da ra xisu gue ra 'yɛc'yɛi, í Tabita, nɛ í Dorcas ngue rá nde yɥ griego. Nuna ra xisu ɛmmɛ xɥn ngu ran huɛcate mí ɔrpa yá mija'ihɥ.

37 Pɛ nuya bin zäman'ɥ, nɛ bi du. Nu'bɥ mi 'berpa rá ja'i, bi jäxpɥ bí ja n'da ra t'ots'i magɔts'i.

38 Nu ra hnini Lida mí hän bɥ Jope. Nu'bɥ mí 'yøh yɥ 'yɛc'yɛi, gue 'bɥpɥ Lida ra Pedro, bi mbɛhn'dɥ yoho yɥn 'yohɥ gue ba ɔrpa ra ts'ɛdi ba ɛhɛ.

39 Nu ra Pedro bɥya 'bɛx bán 'yohɥ ɥ. Nu'bɥ mí zøhø, 'bɛx bi ts'ixpɥ magɔts'i ja a ra cuarto guerpɥ mí 'bä'ɥ yɥ hyoya xisu mí zoni. Nɛ bi 'yut yá he xí t'ɔrpabi, gue bi 'yørpa ra Dorcas 'bɥ mi 'bɥi.

40 Pɛ nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pømhɥ ts'ɥ n'da zɥ ora gätho ahɥ.

Nɛ bin danyahmu nɛ bin yaui Oja. Nɛ bi hyant'a gue bi du, bi 'yɛmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yɛmbi.

'Bɛx bi zøt' rá dä, nɛ nu'bɥ mín nu ra Pedro, bi hyudi.

41 Nu ra Pedro bɥya bi bentpa rá 'yɛ nɛ bi xots'i, bim 'bäi. 'Bɛx bi zohn'dɥ yɥ 'yɛc'yɛi nɛ yɥ hyoya xisu bɥya:

—Dami nuhɥ na xí du, nɛ bi dɔmbɛni ya, bi 'yɛmp'ɥ.

42 Nu'bɥ mí 'yø'ɥ gätho ra hnini Jope, xɥn ngu bi 'yɛc'yɛi ra Hmu.

⁴³ Nε nu ra Pedro xan ngu ts'ɥ yɥ pa bá copɥ Jope, bám 'bɥpɥ rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xindani a.

10

Ra Pedro nε ra hmudofɥi Cornelio

¹ Mí 'bɥpɥ n'da ran 'yohɥ í Cornelio, nubɥ ra hnini Cesarea. Gue nuna ran 'yohɥ im hmu nangu'eɥ n'da munts'i yɥ dofɥi gue'a ní t'ɛmbi Italiano ɥ.

² Nuna ra Cornelio madague'bɥ hing ra judío a, pε nu'a nε gátho 'bɥpɥ rá ngu mi thande Ojɔ nε mí numansu a. Nzai mí un yɥn t'unni yɥ hyoya nε nzai min yáɥɥ Ojɔ.

³ N'da ra pa mbε hyunde, tengu'bɥ bi 'uɥ 'bɥ mí nu n'da ráɥ 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i, bi yɥpɥ ja ra cuarto mí 'bäi, bi zofo:

—Cornelio, bi 'yɛmbi.

⁴ Nε nu'bɥ mí hyandi, bin su nε bi dadi:

—'Bε'a ma Hmu.

Nu ram 'bɛhni bi 'yɛmbi:

—Nu'a Ojɔ im bɛn'i, nε i ø'bɥ guí yɔui, nε in nu Ojɔ 'bɥ gdí un yɥn t'unni yɥ hyoya.

⁵ Nuya, gui pɛhn'dɥ 'da yɥn 'yohɥ bɥ Jope da dɔm bɥ n'da gue ra Simón, nε guet'a ra Pedro a, nε gua pɛnhua.

⁶ Nu'a ra Pedro i 'bɥhmbɥ n'da ran 'yohɥ í Simón gue ra hoca xindani a, nε i 'bɥpɥ ndendejɔ. Nu'a da xi'a'i 'bε'a guí 'yɔt'e, bi 'yɛn'a ráɥ 'bɛhni Ojɔ.

⁷ Nu'bɥ mí gua'a im ma, 'bex bi mbeng mahɛts'i ram 'bɛhni. Nu ra Cornelio bɥya bi zohni yohó yá 'yɛɛ nε n'da ra dofɥi ngue i numansu Ojɔ, ngue rá 'yɛɛ a.

8 Nε nu'bɛ mi xifi gätho 'be'a bi xih rá m 'bɛhni Ojå mahɛts'i, bi mbɛnpɛ Jope ɛ bɛya.

9 Man'da pa bɛya mbɛ huxyadi nu'bɛ bá ɛpɛ 'yu yám 'bɛhni ra Cornelio, häntho Jope, nu ra Pedro bi ndexpɛ thi bɛ ja ra zɛ'ts'angu bɛ mí 'bɛi, guerpɛ din yåui Ojå.

10 Nu'a ra Pedro ɛmmɛ bin tumanthuhu, nɛ gätho ní mba mahoqui ran ts'ihmɛ, nu ra Pedro bɛya bi nu n'da ran t'uti, tengu'bɛ bi 'uɿ.

11 Nɛ bi nu nsoqui mahɛts'i, nɛ bá çai tengu n'da ra the'bø't'e xɛn ndoho gue mfɛnt'i yá ts'åt'i.

12 Nɛ ba 'yo bɛ ja ra 'bø't'e hønt'a go 'be'a má zu'uɛ i ja goho yá gua, nɛ yɛ zate, nɛ yɛ pozɛ, nɛ yɛ doja.

13 Nu ra Pedro bi 'yø'a n'da ra nde, bi t'ɛmbi:

—Dami ndants'i gui hyo gue gui sa.

14 Bi då'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njam'bɛ xtá sagä xɛn ts'o, gue'a i man nin t'ɛdi hingui ho 'bɛ ga sa.

15 Nɛ bi 'yɛmbi mahø'n'a:

—'Yo guí ɛna hingui ho 'be'a dá sändä da ts'a, ngue gätho dí hocä ɛ, bi 'yɛmp'a ra nde.

16 Ná hyundj bi sifi, bi ndex mahø'n'a mahɛts'i ra 'bø't'e.

17 Nu ra Pedro, nu'bɛ gätho madí hyonya thoho nɛ im bɛni 'be'a ní mba'a xí nu tengu ra t'j, 'bɛx bi zøh yám 'bɛhni ra Cornelio. Nɛ mí 'bäpɛ thi ja ra goxthi rá ngu ra Simón, nɛ xí 'yänni hapɛ ja'a ra ngu.

18 Nu'bɛ mí zøm bɛ, bi 'yänni:

—Ha 'bɛcua ra Simón Pedro.

19 Nɛ gätho nín 'yomfɛni ra Pedro 'be'a ní mba a xí nu, nu'a rá Hogandåhi Ojå bi 'yɛmbi:

—'Bɛpɛ hyu yɛn 'yohɛ i hon'i.

20 Dami ndants'i, gui caji ne gui mbähä ɯ yɯn 'yohɯ, gui tenni ne hin gan su, nguetho nugä bá pɛnhdä ɯ, bi 'yɛmbi.

21 Nu ra Pedro bɯya bi gaɾɯ mi 'bäh yɯn 'yohɯ gue bá pɛnh ra Cornelio, ne bi xifi:

—Nugä guecä guí hongui. 'Be'a gní hyonja.

22 Bi dɔ'ɯ:

—Nu ra Cornelio ra ngɯɾpa dofɯi bá pɛncähe. Nu ra Cornelio n'da ra hocja'i gue i numansu Oja. Ne gätho yɯ judío i ndømanho nangu'e'a. Ne n'da ram 'behni mahɛts'i bi xi'a da zonh'na'i, gue gui mba bɯ rá ngu, ne da t'ømanho 'be'a gätho gui xifi, bi 'yɛn'ɯ.

23 Nu ra Pedro bi xifi da yɯɾpɯ mbo ra ngu, bin oxɾɯ bɯya. Nu'bɯ mi hyats'i bi mbähä ra Pedro. Ne'ɯ da yɯ 'yɛc'yɛi mí 'bɯɾpɯ Jope bi mbähä.

24 Man'da pa bɯya bi zøm bɯ ra hnini Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni gätho 'bɯɾpɯ ja rá ngu ne yú amigo, ngue dim pɛti bɯ ja rá ngu. Gätho i tøm'bɯ.

25 Nu'bɯ mí zøm bɯ ja ra goxthi ra Pedro, bá pøn ra Cornelio, bi dɔdi ne bin dɔnyahmu bi dɔnde.

26 Pɛ nu ra Pedro bi gɯ'ts'i ne bi 'yɛmbi:

—Dami ndants'i nguetho nugä dran 'yohɯ thohogä tengutho i, bi 'yɛna.

27 Ne i yaui gätho án yat'a mbo rá ngu. Ne bi nu xɯn ngu xím pɛti bɯ.

28 Nu ra Pedro bi 'yɛmp'ɯ bɯya:

—Guí paɾhmbɯ hin 'yɯ man t'ɛdihe dyɯ judíohe gue dan uɔns'hɯ o gue ga cɯthe bɯ ja ni ngumhbɯ, nguetho hin gyɯ judío ahɯ. Pɛ Oja xɯ 'yurcagui gue xínga n'da yɯ ja'i ga ɛmhbe hin da zä dan yaɱmanhohe, ogue ga ɛmfe hingui ho.

29 Janangue'a nu'b_u gmí zoncagui, bá εcä ne nte mán t'änni dá änni. Nuya dín nde ga pađi hanja gá zoncagui, bi 'yεn'a.

30 Nu ra Cornelio bi 'yεm b_uya:

—Ná goho pa tengu ra ora jab_uya, dá ε't' man ts'ihmε 'b_u mán yağä'be Oja, 'bex bi zø'a n'da ran 'yoh_u ua dí 'b_ui, mí he ra pahni di fεxni.

31 Ne bi 'yεngui: “Cornelio, Oja bi 'yøde 'be'a gám ma ne bi nu y_un t'unni gá un y_u hyoya, ne im bεn'a'i.

32 Nuya guin zohna ra Simón Pedro 'b_up_u Jope b_u ja rá ngu ra Simón ra hoca xindanı a, ne i ja rá ngu b_u ndendeja. Ne nu'b_u da zøcua gan yaui,” εn'a ram 'bεhni mahεts'i 'b_u min zoqui.

33 Jananjab_u dá zonh'na 'i ne x_un ho guá εhe. Nuya gäthogähe dí 'b_uhmbe ua ngue da nuje Oja, ga øhmbe 'be'a gätho da xije Oja, gue gui xije, εn'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

34 Nu ra Pedro bi 'yεmp'ε:

—Nugä dí paçä ya hingui huahna Oja to'o da numanho gue'b_u ra judío o hing ra judío.

35 Nu Oja da zini hønt'a go nda'a ní nde i ya, ngue to'o gätho da numansu'a, ne to'o i øt' ran ho.

36 Guí pa_uhm_u ram hma bá pεncähe Oja dy_u israelgähe, dy_u judiógähe, bi ma nangue ra Jesucristo, gue nu'a di hocpa ní mb_ui n'da, guehna rá Hmu ε gätho hønt'a go 'be'a ní nde i ya.

37 Ne guí pa_uhm_u ram hma nangue ra Jesucristo bi hmam b_u gätho ra häi Judea, bí mb_up_u Galilea, gue'b_u ya xí juah rá 'bεfi ra Xuua Nxixya gue bi ma di xixyaba y_u ja'i.

38 Nε guí p̄hmb̄u Oj̄a bi un rá ts'edi rá Hogand̄ahi Oj̄a ra Jesús, ra m̄engu b̄u Nazaret. Nu ra Jesús h̄onb̄u go hap̄u bin 'yo mí øt' ran ho, nε ḡätho u mín 'yoh̄u ra z̄ithu bi hȳonba thi ra z̄ithu. Ḡätho bi 'yøt' u nguetho min 'youi Oj̄a.

39 Nε nugähe ma 'bäigähe a ra Jesús, dí mamhbe majuani, nguetho dá nuhe 'bε'a ḡätho bi 'yøt' ra Jesús nub̄u ma häihe dȳu judíohe, nεp̄u ma ngarpa hninihe Jerusalén. Nε m'bejua bi tho, bi guarp̄u ja ra pont'i.

40 Pε Oj̄a bi xox'a ná hyupa, nε bi japi dá nugähe x̄uñ ho.

41 Pε njom mi'da bi nu, h̄ongdähe gue xí huancähe Oj̄a. Janangue dí mamhbe majuani, gue ya majuani dán sihmεgähe ra Jesús 'b̄u mi ndants' 'b̄u mi du.

42 Nε nu'a bi mbεncähe gue ga xihmbe ȳu j̄a'i nε ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Oj̄a da 'yørpa ran juanbi ȳu j̄a'i 'b̄ui nε' u x̄uñ du.

43 Nε guehna mí m̄an' u ḡätho yú p̄ongahȳa Oj̄a, gue ḡätho to'o da 'yεc'yεi nangue ra Jesús, da hȳan ra punbi nangue yú ts'oqui, bi 'yεn'a ra Pedro.

Nu' u hing ȳu judío bin t'un rá Hocand̄ahi Oj̄a

44 Nε i ȳa ra Pedro, 'bex bá εh rá Hogand̄ahi Oj̄a, ḡätho bi gohmb̄u ȳu j̄a'i i øh rām hma ra Pedro.

45 Nε nu' u ȳu judío min 'yoh̄u ra Pedro madí hyonya thoho 'b̄u mí b̄adi bin t'un rá Hogand̄ahi Oj̄a u hing ȳu judío.

46 Nguetho bi 'yøde bin ȳa 'da ȳu nde hing yú ndese u, gue bi 'yεspa Oj̄a 'b̄u mí ȳa.

47 Nε bi 'yεn'a ra Pedro, bi 'yänni:

—Ha sä da mba ma hεcpi ya 'bɥcua gue hin din xixya, nε ya xɥ hyaŋ rá Hogandahi Oja tengugahɥ, bi 'yɛna.

⁴⁸ Nε bi ma di xixyaɓi nangue rá thuhu ra Jesu-cristo. M'bejua bɥya bi 'yāp ra mate ra Pedro da gohmbɥ bɥ mi'da yɥ pa.

11

Nu ra Pedro i xih yɥ 'yɛc'yɛi bɥ Jerusalén hague án zā bi 'yɛc'yɛi ɥ hing yɥ judío

¹ Nε nu'ɥ mi'da yá 'bāihɥ ra Cristo nε yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ra häi Judea mí øde gue yɥ ja'i hing yɥ judío bi hyaŋ rá m hman Oja.

² Pε nu'bɥ mí mbeng bɥ Judea ra Pedro, nε bi zøm bɥ Jerusalén, nu'ɥ 'da yɥ judío yɥ 'yɛc'yɛi bɥ, bi zɥ'a ra Pedro.

³ Nu'ɥ bi xi'a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—Hanja gá mba bɥ yá ngu yɥ ja'i ngue hing yɥ judío, nε gán sihmehɥ ɥ.

⁴ Nu ra Pedro bɥya bi xifi 'be'a gätho xín ja, gue'bɥ mí dɥ'mi bi xi Oja gue da zøm bɥ rá ngu ra Cornelio. Bi 'yɛna:

⁵ —Mí 'bɥcä bɥ ra hnini Jope, nε mí yağä'be Oja. Dá nugä tengu'bɥ dá 'ui, bá çah mahɛts'i tengu n'da ra the'bø't'e. Nε bá çai mfent'i goho yá ts'at'i, nε bi zøpɥ dí 'bɥi.

⁶ Nu'bɥ má handi dá nu hønt'a go 'be'a má zu'uε 'bɥcua ja ra häi. Dá nu'ɥ ja goho yá gua, yɥ zu'uε nε yɥ zate nε mi'da. Nε dá nu yɥ pozɥ nε yɥ doja.

⁷ Nε dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i gui hyo gue gui sa,” bi 'yɛngui.

8 “Hin'na ma Hmu,” dá εm̄bi, “nguetho njam'b̄u dá sagä a man nin t'ε̄di ngue hin ga sahe.”

9 Pε nu ra nde mahε̄ts'i bi xiqui mahø̄n'a: “Pε 'yo guí ε̄na hingui ho 'bε'a dí sändä da ts'a, ngue gätho dá hocä ȳu,” bi 'yε̄ngä a ra nde.

10 Nhyundj̄i bi 'yø̄t'e njab̄u, bi mba ra 'bø̄t'e b̄u mahε̄ts'i b̄uya.

11 Nε 'bexque gue'a ra pa bi zø̄p̄u hyu ȳuñ 'yoh̄u b̄u ja ra goxthi guep̄u dām 'b̄ucä, gue ȳuñ 'bēhni bá nεxp̄u Cesarea, nε bi hyongui.

12 Nε nu'a rá Hogand̄ahi Oj̄a bi xiqui ga tenni, nε nte mán t'änni ga änni. Nε 'bäcua ya 'dato ȳu 'yε̄c'yēi ngue dá mbähmbe. Nε dá c̄uthe b̄u ja rá ngu n'da ran 'yoh̄u í Cornelio.

13 Nε nu'a bi xije gue bi nu n'da rá m̄ 'bēhni Oj̄a mahε̄ts'i mí 'bäp̄u ja rá ngu, gue bi xifi da mbε̄np̄u ja ra hnini Jope 'da ȳuñ 'yoh̄u, da 'yänni nanguēcä.

14 Nε bi xifi gue ga xifi hague dán zä dim p̄ø̄hø̄, nε'u 'b̄up̄u rá ngu.

15 Nε nu'b̄u mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá d̄u'mi dá zocä b̄uya. Nε nu'b̄u má d̄u'mi dá mangä, nu rá Hogand̄ahi Oj̄a bá ε̄he nε bi gohmb̄u u mí 'b̄up̄u b̄uya, tengutho bi 'yø̄rcah̄u rá mb̄udi thoho.

16 Nε nub̄uya dá bε̄ngä rá m̄ hma ra Hmu Jesús nu'b̄u mim ma: “Nu ra Xuua bi xixyā ah̄u ra dehe, pε nugä ga 'da ah̄u rá Hogand̄ahi Oj̄a,” bi 'yε̄ngähe ra Jesús, bi 'yε̄n'a ra Pedro.

17 Nε xø̄ bi 'yε̄na:

—Nu'b̄u n'dat'a ran t'unni bi un Oj̄a u, tengutho bi 'daj̄u 'b̄u ya xtá ε̄c'yēih̄u ra Hmu Jesucristo, ha da zä ga serpä a in nde da 'yø̄t' Oj̄a, bi 'yε̄n'a ra Pedro.

18 Nu'bu mí 'yø'u yu 'yεc'yei 'buru Jerusalén 'be'a bi man ra Pedro, him mam bi zai pe bi 'yεspa Oja, ne bi 'yεn'u:

—A, njabu øt Oja 'bu, gue ne'u yu ja'i hing yu judío di japi di päh yün 'yomfēni nangue yá ts'oqui, ngue ne'u din ja ra temazai u, bi 'yεn'u.

Nu yu 'yεc'yei dim peti bu Antioquia

19 Nu'u 'da yu 'yεc'yei ngue bi nu ran unbi bu Jerusalén 'bu mí mba ntho ra Esteban, bin 'uεxt'u. Nu'u 'da bi mba bu n'danni yu häi Fenicia neru Chipre neru ja ra hnini Antioquia. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo bu bim 'bui, pe hønt'u yá mijudío hu bi xifi.

20 Pe nu'bu mí zøm bu Antioquia 'da yu mεngu bu Chipre neru Cirene, bi zo'u hing yu judío, gue ne'u bi xifi nangue ra Hmu Jesús.

21 Nu'u mí ja ra ts'edi xun ho nangue Oja u, janangue'a xun ngu yu ja'i hing yu judío bi 'yεc'yei, bi hyεε yá t'εc'yei, ne bi den'na ra Hmu.

22 Ne bi 'yø'u yu 'yεc'yei 'buru Jerusalén gue bi 'yεc'yei u 'da hing yu judío bu Antioquia. Janangue'a bi mberu a ra Bernabé.

23 Ne nu'bu mí zøm bu, bi nu ngue i nu rá mate Oja yu ja'i i 'buru. Bin johya rá mbui ra Bernabé buya, ne bi zofo, bi xifi hin da hyεgui, pe din 'yomanho bu ja rá 'yu Oja, ne da 'yørpa rá 'befi Oja ngue gätho yá mbui.

24 Nuna ra Bernabé n'da ra hocja'i na, ne mí ha rá ts'edi xun ho rá mbui nangue rá Hogandahi Oja in 'youi, ne mí εc'yei xun ho. Janangue'a xun ngu mi'da yu ja'i bi 'yεc'yei ra Hmu.

25 Nubɛya, bá pøm bɛ ra Bernabé, bi mba bɛ Tarso bi hyom bɛ ra Saulo. Nɛ nu'bɛ mi d̄ini, bi zixpɛ Antioquía.

26 Nɛ n'dajɛya bám 'bɛhmi bɛ, nɛ mi pa bɛ ja ram pɛti nɛ bi xānbi xɛn ngu yɛ jã'i. Guerpɛ ra mbɛdi bi t'ɛmbi yɛ cristiano ɛ yɛ 'yɛc'yɛi, gue mí nde da ma, i tɛn ra Cristo ɛ.

27 Nu'ɛ yɛ pa ɛ, bá nɛxpɛ Jerusalén 'da yɛ pøngahya, bi mba bɛ Antioquía.

28 Nu'a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'bäpɛ madím pɛti yɛ 'yɛc'yɛi, nɛ bi ma con rá ts'ɛdi rá Hogandahi Oja. Bi ma gue din ja ra thuhu gätho ra ximhäi. Nɛ nuna bin ja 'bɛ mim hmuts'ut'abi bɛ Roma a ra Claudio.

29 Nɛ nu'bɛ mín ja ra thuhu, nu'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi bɛ Antioquía bi zānni hangu na ngu ts'ɛ ra mbɛti da badi n'da ngu n'da, gue da 'bɛnpa ɛ yú mi 'yɛc'yɛihɛ 'bɛpɛ ra häi Judea, ngue da mbäx'i ts'ɛ.

30 Nɛ ngubɛ bi 'yøt'e, bi mbɛnpa ra mbɛti ɛ yú ngɛrpi yɛ 'yɛc'yɛi bɛ Judea, bi hyax'a ra Bernabé nɛ ra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo nɛ bi mba mfɛnt'i ra Pedro

1 Nu'ɛ yɛ pa ɛ, nu ra ts'ut'abi Herodes bi manda da mba mfɛnt'i yɛ 'yɛc'yɛi, bi dɛ'mi di ɛnba ɛ.

2 Nɛ bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yohɛ ra Xuua, ra juai í tho a.

3 Nu'bɛ mi bəh ra Herodes gue i numanho yɛ judío hing yɛ 'yɛc'yɛi gue bi hyo ra Jacobo, bi bɛnt'a ra Pedro, nɛ bin thɛui n'da ra dāmpɛti mí sänba Oja ɛ yɛ israel, t'ɛmbi dābaxjua.

4 Janangue'a him 'bex bi tho ra Pedro, pɛ bi jot'a fädi. Nɛ bi manda 'dɛ'ma 'dato yú dofui ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da'i goho n'da cət'i. Mím bɛn'a ra Herodes xtán zixpɛ 'bɛh yɛ ja'i, mí ɛna xtá hyo bɛ 'bɛ mí gua'a ram pɛti ran dɔbaxjua.

5 Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'bädi xɛn ho bɛ ja ra fädi, pɛ nu yú mí 'yɛc'yɛihɛ bim pɛti, nɛ ɛmmɛ bin yɔhɛ Ojɔ nangue ra Pedro.

Ojɔ bi gɛc'a ra Pedro nu 'bɛ mí ofädi

6 Nu ra xui a gue mi ɛn'a ra Herodes xtán gɛc 'bɛ mí hyats'i, nu ra Pedro mi cät'inde yoho yɛ dofui, nɛ nu'a, nthu't'i yoho yɛ cadena, nɛ bin ɔha. Nɛ xø mí 'bäpɛ mí'da yɛ dofui bɛ ja rá goxthi ra fädi.

7 N'dahmantho bi zøpɛ 'bɛh ra Pedro n'da rá m 'bɛhni ra Hmu mahɛts'i. Nɛ bi nɛcpɛ mbo ra fädi. Nu ram 'bɛhni bi 'yɔnba rá hyo ra Pedro, bi 'yä'a, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'yɛmbi.

Nu yɛ cadena bi xosɛ gue'a mán thu't'i rá 'yɛ.

8 Nɛ nu ram 'bɛhni bi 'yɛmp'a mahø'n'a:

—Dami tɛ't' ni ngɛ't'i nɛ gui 'yɛ't' ni thixfani.

Nu ra Pedro bi 'yøt'e tengu bi si'a. Nɛ xø bi 'yɛmbi:

—Hye ni dɔpahni nɛ gui tengui.

9 Nu ra Pedro bi dɛn'na ram 'bɛhni, bi bøm bɛya. Pɛ him mí pɔ 'bɛ majuɔni gue'a rá m 'bɛhni Ojɔ bi zits'i, uague tengu 'bɛ bi 'uɔtho.

10 Nɛ nu 'bɛ mí thopɛ bí 'bäh rá mbädi yɛ mbädi, nɛ bi thopɛ ná yoho 'bäh yɛ mbädi, bi zøm bɛ bí ja ra jut'it'ɛgui bɛ ja ra 'yu ní mba bɛ hnini. Bi xosɛ ra jut'i nɛ bi bøm bɛya. Nɛ nu 'bɛ min 'yo bɛ 'yu, bi 'ue'a rá m 'bɛhni Ojɔ, bi ts'o'a ra Pedro bɛya.

11 Nu'a ra Pedro, nu'b_u mi b_adi 'be'a gätho bin ja, ngue majua_{ni} ne hing ra t'i, bi 'y_ense:

—Dí pa_segä ya gue ra Hmu mah_ets'i bá pehna n'da rá_m 'behni, ne bá ju_gä b_u ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, ne bi ya_{ng}ä nangue 'be'a nde xtá 'y_orcä ma mijudíohe, bi' y_ense ra Pedro.

12 Ne nu'b_u mín 'yomf_eni ts'u, bi mba b_u ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua Marcos, ne x_un ngu madím peti b_u, i ya_hu Oja nangue ra Pedro.

13 Ne nu'b_u madí jät ra jut'i b_u thi ja ra mbä't'i, bi mba b_u n'da ra hmute, ra 'y_ehe, í Rode, gue da b_adi to'o i 'bäp_u.

14 Ne nu'b_u mí 'y_orpa rá nde ra Pedro, bi b_adi to'o, ne _emm_e madí johya. Pe him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi y_u ja'i 'b_up_u, gue 'bäp_u ra Pedro b_u ja ra goxthi.

15 Nu y_u ja'i bi 'y_em_bi:

—Guí häte.

Pe nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Ne nu'u bi ma:

—Gue'a rán d_ahi a.

16 Pe nu ra Pedro bi thoc thoho di jät ra jut'i, ne nu'b_u mi xocpi ne bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho u.

17 Pe nu'a ra Pedro bi ua_nba rá 'y_e, ndepe din h_e. Ne bi xifi ha án zä bi gu_cp_u ja ra fädi ra Hmu. Ne bi 'y_emp'u y_u ja'i:

—Dami xihmb_u a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, ne'u mi'da y_u 'y_ec'y_ei 'be'a bin ja, bi 'y_ena.

Ne bi b_on'a ra Pedro bi mba n'danni.

18 Nu'b_u mi hyats'i, _emm_e bin ja ran cui, gue'da xnin 'yänthoho y_u dofai, nguetho him bi b_adi 'be'a bin ja ra Pedro.

19 Nε nu ra Herodes bi manda dí honi pε him bá th̄ni. Nε nub̄ya bi 'yän'd̄u ȳu mbängoxthi hague bin ja, nε bi manda ngue da tho'u b̄ya. M'bejua bi b̄n'a ra Herodes ra häi Judea, bi mba b̄u ja ra hnini Cesarea, nε b̄ám 'b̄p̄u.

Bi du a ra Herodes

20 Nε nu ra Herodes εmmε mí numan'u ȳu ja'i 'b̄p̄u ra hnini Tiro nεp̄u Sidón. Pε nu ȳu ja'i bim p̄eti, pε m'bet'o bin amigoh̄u ra Blasto, rám fäts'iui ra ts'ut'abi Herodes. Nε bi sih ra Blasto din hoc-pah̄u a ra Herodes, nguetho jatho dí nεxp̄u 'bε'a da zi ȳu ja'i b̄u bí ja rá häi ra Herodes.

21 Janangue'a bi zän man'da ra pa b̄ya, nu ȳu ja'i bim p̄eti. Nu ra Herodes bi hye rá pah̄ni εmmε x̄an ho, nε bi hyup̄u ja rá mεxa, nε bin h̄ot'ahȳa.

22 Nε εmmε bi mbah̄ni ȳu ja'i nε bi 'yεn'u:

—Hing rá nde n'da ran 'yoh̄u b̄u na ȳa n̄u, pεgue rá nde n'da ra oja, sä εn'u.

23 'Dahmantho n'da rám 'bεhni Oja mah̄ets'i bi japi 'bex bin zāman'u ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yεspa Oja. 'Bex bi nεqui ȳu zu'uε mbo rá foho, bi du b̄ya.

24 Pε nu rám Hman Oja bi thoqui bi hma, gätho b̄u n'danni bi 'yøh rám Hman Oja ȳu ja'i.

25 Nu ra Bernabé nε ra Saulo, nu'b̄u mi guah ȳu 'bεfi, gue bi sifi da hȳax ra mbeti b̄u Jerusalén, bá peng b̄ya, bán 'yoh̄u ra Xuua Marcos, bi zøp̄u Antioquia mah̄on'a.

13

Nu ra Bernabé nε ra Saulo bi d̄mp' ȳu 'bεfi ngue bi mamp rám hman Oja b̄u n'danni ȳu häi

¹ Nub_u ra hnini Antioquía mi 'b_up_u y_u 'y_ec'y_ei ngue nzai dim peti. 'Da' u_u p_ongahya, ne 'da' u_u y_u xänbate. Mí 'b_up_u ra Bernabé, ne Simón t'ēmbi Negro, ne ra Lucio ra mēngu b_u Cirene. Ne mí 'b_up_u ra Manaén, nu'a 'dar_up_u bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra häi Galilea, ne mí 'b_up_u ra Saulo.

² N'da ra pa nu'b_u mí 'y_ot' ram peti u_u, ne mí ε't' y_un ts'ihmε, ne nu'a rá Hogandāhi Ojā bi 'y_emp'u:

—Dami 'uej_u ya yoho y_un 'yoh_u, ra Bernabé ne ra Saulo, nguetho xtá huanhdä u_u da 'y_ot' ra 'befi dá xifi, bi 'y_embi.

³ Nu'b_u mí 'y_e't' y_un ts'ihmε mahøn'a, bi 'y_äp rá m fäts'i Ojā 'b_u mí dospa rá yā ra Bernabé ne ra Saulo.

Bin 'y_ehmb_u b_uya:

—Ojā da zix ah_u, bi 'y_embi.

Nu' u_u bi 'behni bi mam b_u rá m Hman Ojā b_u Chipre

⁴ Nub_uya nu rá Hogandāhi Ojā bi zix'a ra Bernabé ne ra Saulo, bi mba b_u ra hnini Seleucia. Nu'b_u mí n_exp_u, bi hyu ra barco, bi mba b_u ra häi Chipre, ra t'uhāi i ja b_u made ra dejā.

⁵ Ne nu'b_u mi zōm b_u ra hnini Salamina, bi mam b_u rá m Hman Ojā b_u ja y_u nija y_u judío. Ne ra Xuua Marcos mín 'yoh_u ne bim fäxp_u.

⁶ Nu'b_u mi thop_u gātho ra häi Chipre, bi zōm b_u ja y_u hyodi ra hnini Pafos. Ne bin t_imhb_u n'da ra judío gue ra bādi, ξna rá p_ongahya Ojā p_egue ra hyāte a, nu rá thuhu í Barjesús.

⁷ Nu'a mín 'youi b_u ja rá 'befi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra häi b_u. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yoh_u εmmε mí ja rán 'yomfēni x_un ho. Nu'a bi

zohna ra Bernabé nε ra Saulo nguetho nde da 'yøh rá m Hman Ojå.

⁸ Pε nu ra båd̥i Barjesús, n'dat'a ra Elimas, bi 'yᵐ't'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'yεc'yεi a i sifi, nε bin junthᵐ a ra Bernabé nε ra Saulo.

⁹ Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi xᵐn ngu ra ts'edi nangue rá Hogandāhi Ojå a, εmmε bi hyεt'a ran 'yohᵐ ngue ra båd̥i.

¹⁰ Nε bi 'yεmp'a:

—Nu'i gra ndøhyäte εmmε guín 'youi gātho 'bε'a xᵐn ts'o. Nu'i gra ts'unt'ᵐ i ra dāmants'o. Nu'i gadí ᵐcua 'ᵐ gātho xᵐn ho. Ha njām'bᵐ gui 'yε'ts'a gní xih yᵐ jā'i hingui ho 'bᵐ da den Ojå.

¹¹ Nuya da 'yøt'a'i ran ᵐnbi ra Hmu mahεts'i. Gan xädä gue hin da zä gui nu ran nεqui 'da yᵐ pa, bi 'yεmp'a ra Pablo.

'Bex bin xädä, bi gā 'bexui rá dä, nε bi hyoni to'o da garpa rá 'yε'a bᵐya.

¹² Nu'bᵐ mí nu'a ra ts'ut'abi 'bε'a bin ja, bi hyonya thoho, 'bex bi 'yεc'yεi bᵐya, nguetho ya bi båd̥i majuᵐni a rán xädi ra Hmu mahεts'i ngue mí m man'a ra Pablo.

Ra Pablo nε ra Bernabé nubᵐ ra hnini Antioquía, gue ra häi Pisidia

¹³ Nu ra Pablo nε'ᵐ mín 'yohᵐ bi hyu ra barco, bi nεxpᵐ Pafos nε bi zøm bᵐ Perge bᵐ ja ra häi Panfilia. Pε nu ra Xuua Marcos bá ε'a, bá sotho ᵐ mín 'yohᵐ, nε bá peng mahøn'a bᵐ Jerusalén.

¹⁴ Nu ra Pablo nε'a ra Bernabé mín 'youi, bi nεxpᵐ Perge bi mba bᵐ man'da ra hnini Antioquía bᵐ ra häi Pisidia. Nε nu'bᵐ mi zøm ra pa ran säya, bi yᵐrpᵐ ja rá nijå yᵐ judío nε bi hyurᵐ ᵐ.

15 Nu'b_u mi gua'a man'u 'b_up_u, ngue rá s_ocu_u y_un t'ɛdi y_u judío n_e rá s_ocu_u y_u p_ongahy_u, nu'u di jamansu b_u ja ra nij_u bi xi'a ra Pablo n_e ra Bernabé:

—N'yoh_u aui, nu'b_u ja aui ts'u n'da ran zofo, dami xije ts'u.

16 Bi ndants'a ra Pablo b_uya, bim 'b_ui, bi u_un rá 'y_e ngue ndepe da 'y_oh y_u j_u'i, n_e bi 'y_em_ubi:

—N'yoh_u ah_u ma mi'israelh_u, n_e g_utho ah_u guín numansuh_u Oj_u, dami 'y_ohmb_u ya.

17 Nu'a Oj_u gue dí t_enhd_u dy_u israelh_u, bi huan'd_u mam bomb_otah_u n_e bi japi bin x_undi x_un ngu nu'b_u mí 'b_up_u ra häi Egipto, n_e mí 'b_up_u tengu y_u n'dan'yo j_u'i. N_e nu Oj_u b_uya bá j_uc' u nangue rá ts'ɛdi b_u mi 'b_ui.

18 N_e madague'a him madí d_up Oj_u y_u mb_ui u 'b_u min 'yo mb_e nyote nj_eya b_u ma'ueni u, p_e g_uehma bin ja rá yemb_ui Oj_u.

19 N_e bi un'na ra häi Canaán u ma mi'israelh_u gue di manda z_eh_e, 'b_u mí jua'a bi hyo' u yoto y_u nde xmí 'b_up_u. N_e bin z_um b_u ma mi'israelh_u b_uya.

20 Nu Oj_u b_uya bi japi bim 'b_uh y_u z_e'mi, n_e goho ciento n_e yote ma'd_et'a nj_eya madí manda ma mi'israelh_u, asta gue'b_u go mí m' b_uh ra p_ongahy_u Samuel.

21 M'bejua bi ndese y_u j_u'i n'da ra hmuts'ut'abi di manda u. N_e bi jap Oj_u a ra Saúl dim hmuts'ut'abi b_uya. Nu ra Saúl, rá ta a ra Cis, gue rá m bomb_ota ra Benjamín mí 'b_uh maya'b_u. N_e nu'a ra Saúl bim hmuts'ut'abi yote nj_eya.

22 Nu'b_u mi 'uec Oj_u ra Saúl b_uya, bi japi bim hmuts'ut'abi ra David. N_e mi man Oj_u, bi 'y_ena: “Nuna ra David, rá ts'unt' u a ra Isaí, ɛmm_e dín numanho, nguetho da 'y_orca a ma pähä n_e 'be'a

gätho dín nde,” bi 'yɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Pablo 'bɥ mún zo'ɥ yá mijudíohɥ bɥ ra hnini Antioquía, ra häi Pisidia.

23 Nɛ bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yɛna:

—Nɛ gue'a ra David rámbom'bɛto na ra Jesús gue bá pɛncahɥ Oja, ma pørpatehɥ dyɥ israelhɥ, dyɥ judíohɥ, tengu mí man Oja maya'bɥ.

24 Ya ma guerpɥ di dɛmp'rá 'bɛfi ra Jesús, nu ra Xuua mí xih ma mi'israelhɥ gue din xixyá to'o gätho bi päh yá mbɥi nangue yá ts'oqui.

25 Nu'bɥ mi ts'ɥtho da du a ra Xuua, nu'a mí mam buya: “Nu'a gá bɛmhɥ gue guecä pɛ hinga guecä. Pɛ m'bejua bá ɛhɛ, nɛ hin dí sɛcä tengu a, nguetho ɛmmɛ xɥn hɛts'i rá ts'ɛdi a,” mí ɛn'a ra Xuua, bi 'yɛn'a ra Pablo.

26 Nɛ bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yɛna:

—Man 'yohɥ ahɥ, yám bom'bɛtoɥ ra Abraham, nɛ mí'da ahɥ gue nɛ'ahɥ guí numansuhɥ Oja, gueɥɥ bá pɛncahɥ na rámboma Oja, nɛ i ma hague dán zä di pøɥɥ.

27 Pɛ nu ma mɛnguhɥ mí 'bɥpɥ Jerusalén, nɛ yá ngɥrpi ɥ, him mi pãdi gue gue'a ra Jesús mí o't' yɥ pøngahyá, madague'bɥ i hmam bɥ ja ma nijahɥ gätho yá pa ran säya. Janangue'a bi 'yørpa ra Jesús tengu mán t'o't'i 'bɥ mí yãpi gue da hyo.

28 Nu ra Jesús nte min dupate, pɛ bi si'a ra Pilato gue di manda da tho.

29 Nɛ nu'bɥ mí 'yørpe 'bɛ'a gätho mán t'o't'i bɥ ja rámboman Oja, nɛ m'bejua bɥya bi mba ma cã'mi bɥ ja ra pont'i, nɛ bi t'ãgui.

30 Pɛ nu Oja m'bejua ts'ɥ bi xoxpɥ 'bɥ'ɥ xɥn du.

31 Nε nu y_un 'yoh_u mín 'yoh_u mam'bet'o a ra Jesús 'b_u mí nεxp_u ra häi Galilea, nε bi mba b_u ra dāhnini Jerusalén, nε guet'_u i xih y_u jā'i _u ya.

32 Nεcä'be dí xi ah_u ya nangue ra Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi Ojā _u ma bøtah_u 'b_u mí ma gue 'be'a majuāni din ja.

33 Nε gue'a bin ja a ya. Gue bi jācuah_u 'b_u mí xox'a ra Jesús, gue guej_u dy_um bom'betoj_u _u bi xi Ojā majuāni. Tengu mán t'o't'i b_u ja rá m Hman Ojā, ná yoho ra Salmo, i ξna: “Nuya nam pa ya, dí ε'ts'i'i, da nu'_u y_u jā'i ya gue majuāni ma Ts'ant'_u i,” mí ξn Ojā 'b_u mi 'yεna, bi 'yεn'a ra Pablo.

34 Nε xø bi 'yεn'a ra Pablo:

—Nε bi xox Ojā a ra Jesús 'b_u mí du, nε hin da du mahøn'a. Nε gue'a bi man Ojā, 'b_u mi 'yεna: “Dat'a ra hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih majuāni ra David,” bi 'yεn Ojā, bi 'yεn'a ra Pablo.

35 Nε xø bi 'yεna:

—Nε gue'a bi mam b_u man'da ra Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi Ojā: “Hin gui jap'a ni Hoga Ts'ant'_u da 'ya a rá ngøc'yεi,” bi 'yεmbi.

36 Pε nu ra David nu'b_u mí jua'a rá 'befi ngue bi 'yørpa rá pähä Ojā gätho mí 'b_ucua ja ra häi, bi du. Nε 'darp_u yún 'yägüi yá bøta bi t'ägüi, nε bi 'ya b_u rá ngøc'yεi a b_uya.

37 Pε nu'a rá ngøc'yεi ra Jesús, bi xox Ojā a, him bi 'ya a.

38 Ma cu ah_u, dín nde ah_u gui pāhmb_u, nangue ra Jesús i jaj_u ra punbi nangue ma ts'oquih_u, nε gue'a dí xi ah_u a ya.

39 Hønt'a go to'o gah_u ga dāp ma mb_uih_u a ra Jesús, din jaj_u ra punbi gätho ma ts'oquih_u. Nε

madague'a dí øth_u yán t'ɛdi ra Moisés bi xi Oja, pɛ hinga gue'_u dí punga ma ts'oquih_u u.

⁴⁰ Dami 'yɛc'yɛih_u ra Cristo ya, janangue'a hin gui nuh_u 'bɛ'a bi man y_u pøngahya_u b_u ja rá_m Hman Oja, nu'b_u mí ma:

⁴¹ Damin 'yomfɛnih_u ts'_u a gnán thennate thoh_u, nguetho dí øt'ä n'da ra 'bɛfi nuixte y_u pa jab_uya guí 'b_uhmb_u.

Pɛ nu'b_u hin gui 'yɛc'yɛih_u 'b_u 'bo'o i xi ah_u, gui hyonya thohoh_u 'b_u bi mba ma ɛn'ni ah_u, nɛ gui tuh_u b_uya.

Gue'a mí man y_u pøngahya_u 'b_u mí 'yɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁴² Nɛ nu'b_u mí bøm b_u ja ra nija ra Pablo nɛ'a mín 'youi, nɛ nu'_u 'da gue madim pɛti b_u bi 'yäp ra mate gue da xih mahøn'a 'b_u ni yoto u, tengu xí xih ya.

⁴³ Nɛ nu'b_u mí gua'a ram pɛti b_u ja ra nija, xɛn ngu yá mijudíoh_u nɛ'_u i ɛc'yɛi tengu y_u judío, bi dɛn'na ra Pablo nɛ ra Bernabé. Nu ra Pablo nɛ ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da 'yɛc'yɛi ra Jesús, gue dí 'daj_u rá mate Oja a.

⁴⁴ Janangue'a nu'b_u mí zøn'a hyato pa b_uya, ngue ra pa ran säya, mɛ gätho na ngu y_u ja'i 'b_up_u ja ra hnini bim pɛti b_u, ngue da 'yøh rá_m Hman Oja mahøn'a.

⁴⁵ Pɛ nu'b_u mi nu'_u y_u judío ngue ní mba b_u ja yá nija gätho y_u ja'i, nɛ bin seya u b_uya. Nɛ bin junth_u ra Pablo nɛ mí ɛn'_u him majua_uni a bi ma, nɛ bi c'a_uman'_u a.

⁴⁶ Nu ra Pablo nɛ ra Bernabé bi hyut'ran zamb_ui nɛ nts'ɛdi bi ma:

—Bi zän Oja m'bet'o thoho bi sija rá_m Hman Oja dy_u judíoh_u, nɛ hin gá hya_mhb_u. Janangue'a hin

nin säh_u gui hy_umhb_u ra temaz_ui. P_e ga mbähmbe ga xihmbe y_u ja_u'i hing y_u judío ya.

⁴⁷ Nguetho ra Hmu mah_ets'i bi mbencähe n_e mi ma:

Ya dá p_enh'nah_u gui xihmb_u y_u ja_u'i hing y_u judío, din ja ran n_equi y_u mb_ui.

N_e gätho ra ximhäi gui mamhb_u Hague dán zä ga y_unba y_u te y_u ja_u'i,

n_e gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'y_en'a ra Pablo.

⁴⁸ N_e nu'b_u mí 'y_oh y_u ja_u'i ngue hing y_u judío 'b_e'a bi man ra Pablo, bin johya y_u mb_ui, n_e bi 'y_ena:

—X_un ho rá_m Hman Oja, bi 'y_en'x.

N_e bi 'y_ec'y_ei to'o gätho mán thahni gue din t'un'na ra temaz_ui.

⁴⁹ N_e nu rá_m Hman Oja, ya gätho b_u ja ra häi Pisidia bi hma.

⁵⁰ P_e nu'x 'da y_u judío bi parpa x 'da y_u xisu, gue'x 'da mí s_om b_u ja y_u nij_u n_e mí pa nt'εspi b_u ja ra hnini, n_e'x mí'da y_un 'y_oh gue y_u ngurpi b_u ja ra hnini. N_e nu'x bi xcpa ra Pablo n_e ra Bernabé b_uya, n_e bi xifi da b_om b_u ja y_u häi.

⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo n_e ra Bernabé bi hu_uc y_u gua y_u fonthäi, ngue n'da ra hmεpya nde da ma, da nu rán theui a bi 'y_ot'x. N_e bi mba b_u ja ra hnini Iconio b_uya.

⁵² P_e nu y_u 'y_ec'y_ei b_u Pisidia εmme bin johya, n_e bi hy_u ra ts'edi x_un ho nangue rá Hogand_uhi Oja.

14

Ra Pablo n_e ra Bernabé nub_u ra hnini Iconio

¹ Nub_u Iconio, bi y_urp_u ra Pablo n_e ra Bernabé b_u ja y_u nij_u y_u judío, n_e bi mam b_u a rá_m Hman Oja.

Nε bi ma xɥn ho, janangue'a xɥn ngu yá mijudíohɥ bi 'yɛc'yɛi, nɛ'ɥ yɥ ja'i gue hing yɥ judío.

² Pɛ nu'ɥ 'da yɥ judío ngue him bi 'yɛc'yɛi ɛmmɛ madin 'yɥthɥ ɥ hing yɥ judío, bim parbi da zɥ'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi.

³ Pɛ nu ra Pablo nɛ ra Bernabé nya'a bim 'bɥpɥ, nguetho xɥn ngu bi 'yɛc'yɛi bɥ, nɛ bi hyut' ran zambɥi bi ma nangue ra Hmu mahɛts'i. Nu ra Hmu bi un yá ts'edi ɥ ngue da 'yɔt' yɥ hmɛpya nɛ yɥn t'ɔt'e nuixte, guerpɥ da bɥh yɥ ja'i, Oja in 'yohɥ ra Pablo nɛ ra Bernabé.

⁴ Pɛ nu yɥ ja'i bɥ ja ra hnini bin heque. 'Da'ɥ bi dɛn yɥ judío hing yɥ 'yɛc'yɛi, nɛ 'da'ɥ bi dɛn ra Pablo nɛ ra Bernabé.

⁵ Janangue'a, nu yɥ ngɥrpi bɥ ja ra hnini bi un ran t'ɛdi ɥ hing yɥ 'yɛc'yɛi, yɥ judío ɥ'da, hing yɥ judío ɥ 'da, gue da zɥ'ɥ, nɛ di bat'ado ɥ.

⁶ Pɛ nu ra Pablo nɛ ra Bernabé, 'bɥ mí bɔdi 'be'a nde da 'yɔrpe, bi 'dagui, bi mba bɥ ja ra hnini Listra, nɛpɥ ra hnini Derbe nubɥ ra häi Licaonia. Nɛ bin 'yo gátho ra xɛqui bɥ.

⁷ Nɛpɥ bá mam bɥ rán ho ma'da'yo ra Cristo bɥ ɥ.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo bɥ Listra

⁸ Nubɥ ja ra hnini Listra mí 'bɥpɥ n'da ran 'yohɥ, ra dogua, ngue ya xín jabɥ 'bɥ mim 'bɥi. Nɛ mí hurpɥ nguetho hin jam'bɥ bin 'yo.

⁹ Nu ran 'yohɥ i øde 'be'a bi man ra Pablo. Nu'bɥ mí hyɛt a ra Pablo, mí pɔdi 'be'a mí m bɛn'a zɥ dogua, ngue ya i ɛc'yɛi gue dí hocpa rá gua ya.

¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bäi.

Nu ran 'yohɥ bɥya 'bex bi zägui bin 'yo.

11 Ne nu'u yu ja'i, nu'bu min nu 'be'a bi 'yot'a ra Pablo, nts'edi bi mbafi, ne bin ya yu nde 'u licaonia, bi 'yena:

—Nuya yu oja ya, pe bi nequi tengu'bu yun 'yohu, bi zocua ja ra hai di 'buhmbu, bi 'yenu.

12 Nu ra Bernabé bi 'yembi tengu rá thuhu yu oja zehé ra Júpiter, ximangutho a ra Pablo bi 'yembi tengu rá thuhu yu oja zehé ra Mercurio. Nguetho man'da mi ya'a ra Pablo, ne i embi rá pøngahya ra Júpiter a ra Mercurio.

13 Nu'a ra mbäjä buya, ngue mí pep'a yu oja Júpiter, mí ja bu n'da ra ngu bu ndehnini, gueru mí thande ra Júpiter yu ja'i. Nu'a ra mbäjä ne'u 'da yu ja'i bá si yun dani gueru 'buh ra Pablo ne ra Bernabé, embi ra Mercurio ne ra Júpiter, gue da hyo yun dani da mbøspe. Ne bá ca yu dõni, gätho da mbøspe.

14 Pe nu'bu mí bah ra Bernabé ne ra Pablo 'be'a i nde da 'yot'u yu ja'i, bi yurpu 'buh yu ja'i, bi dun yu pahni, ndepe da bah yu ja'i hingui numanho 'be'a nde da 'yot'u, ne bi 'yembi:

15 —N'yohu ahü hanja ngubu gní 'yothu. Nguetho dyün 'yohu thoho'be, pe bá é'be ua gue dín nde ga xi a'be gui 'yes'hü 'be'a gui øthu, nguetho säti thoho 'be'a guim bømhbü. Nde'bu gui 'yes'hü gní thandehü ü gui emfü yu oja ua ja ra hai, ne gui thandehü majuani Oja. Nguetho gue'a bi 'yot' mahets'i necua ja ra hai ne ra deja ne gätho i ja ua.

16 Nu'u yu pa bi thogui, Oja bi hyetho yu ja'i da 'yøzehé yu pähä zehé.

17 Pe nu Oja buya zai i urcahü rá hogan 'yomfëni i ørcahü, gue bí penh ra 'ye ne di japi din ja ma

huəhih_u, ne di 'daj_u 'bɛ'a dí sih_u ne di 'daj_u ran johya ma mbuih_u, bi 'yɛn'a ra Pablo.

18 Madague'b_u ngub_u mí man ra Pablo, pe x_un hɛi b_u í hɛcpa y_u ja'i gue hin da mbɔspe.

19 Pe bi zɔm b_u 'da y_u judío bá nɛxp_u ra hnini Antioquía b_u ja ra häi Pisidia, nɛp_u Iconio, ne nu'_u bi parba y_u ja'i da z_uh ra Pablo ne ra Bernabé. Nu y_u ja'i buya bi bat'ado ra Pablo ne bi gurp_u häi, bi hyɔn'a thi b_u ja ra hnini, ne ɛmbi gue ya bi du.

20 Pe nu'b_u mí zɔh y_u 'yɛc'yɛi b_u 'bɛn'a ra Pablo, bi ndants' p_uya, ne bi mba mahɔn'a b_u ja ra hnini. Nu'b_u mí hyax buya bi mbɛ ra Bernabé b_u ja ra hnini Derbe.

21 Nub_u ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne x_un ngu bi 'yɛc'yɛi. Ne nub_uya, nu ra Pablo ne ra Bernabé bá nɛxp_u, bi thoh mahɔn'a b_u ja y_u hnini Listra ne Iconio nɛp_u Antioquía b_u ra häi Pisidia.

22 Guerp_u bi thoqui bi hat ra ts'edi y_u mbui y_u 'yɛc'yɛi, ne bi xifi di thocta a dí 'yɛc'yɛi, nguetho gätho to'o da y_urp_u di manda rá ts'edi Oja, jatho da nu x_un ngu y_un ɛnbi.

23 Ne nub_uya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'yɛ't' y_un ts'ihmɛ 'b_u mí huan'd_u din ngurpi n'da ngu n'da b_u ja y_um pɛti. Ne bi 'yäp Oja ngue da mbäx'_u y_u ngurpi. Ne bi dāp'a Oja ɛ gätho na ngu ɛ y_u 'yɛc'yɛi gue di jamansu, nguetho bi 'yɛc'yɛi Oja ɛ.

Bá peng b_u ra Pablo ne ra Bernabé b_u Antioquía ra häi Siria

24 Ne nub_uya ra Pablo ne ra Bernabé bi thorp_u ra häi Pisidia ne bi zɔm b_u ra hnini Perge nub_u ra häi Panfilia.

25 Ne guer_u bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua b_uya bi mba b_u ra hnini Atalia.

26 Guer_u bi hyu ra barco bi mba b_u Antioquía b_u ra häi Siria, guer_u ra mb_udi xí un Oj_u yá 'b_efi _u, ne xí t'äp rá_m fäts'i Oj_u _u. Ne nuya bi juah ya.

27 Nu'b_u mi zøm b_u, bi ma dim p_eti y_u 'y_ec'y_ei, ne bi xifi gätho bi 'yøt'e ngue bi z_e'a Oj_u, ne bi xifi ne'_u hing y_u judío bi jap Oj_u bi 'y_ec'y_ei.

28 Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé, nya'a bim 'b_uhm_u y_u 'y_ec'y_ei b_u b_uya.

15

Bim p_eti y_u ng_urpi b_u Jerusalén

1 Nu'_u y_u pa _u bi zøm b_u Antioquía 'da y_un 'yoh_u bi nexp_u ra häi Judea. Ne sä bi xí'_u y_u 'y_ec'y_ei hing y_u judío ngue hingui sä dim pø'a n'da 'b_u hinga nth_equi yá xifani, teng_u bi xänba ra Moisés _u y_u judío.

2 Nu ra Pablo ne ra Bernabé nts'edi bin junth_u _u, janangue'a bi t'ëmbi da mba b_u Jerusalén, ne'_u mi'da y_u 'y_ec'y_ei, din y_uh_u b_u yá 'bäih_u ra Cristo ne'_u mi'da y_u ng_urpi b_u, nangue 'be'a bi man'_u y_un 'yoh_u.

3 Janangue'a nu'_u y_u 'y_ec'y_ei b_u Antioquía bin 'y_ehmb_u b_uya, bi mb_enp_u ja ra 'yu _u. Ne nu'b_u mi hy_ux ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thop_u ja ra häi Fenicia nep_u ra häi Samaria. Ne nub_u bi thogui, bi xih y_u 'y_ec'y_ei ngue bi hy_e'_u yá t'ëc'y_ei z_eh_e _u hing y_u judío, ne bi den ra Cristo. Ne nu'b_u mí 'yø'_u y_u cu nangue ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya b_uya.

4 Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'u mín 'yohu baya, bi zom bu Jerusalén. Ne nu yú 'bäihü ra Cristo ne'u mi'da yu ngurpi mi 'buru, ne gätho mi'da yu 'yεc'yei, bin johya 'bu mín nu'u, ne bim petihü. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma gätho 'be'a bi 'yøt'e, ngue bi ze'a Oja 'bu mí xi'u hing yu judío.

5 Pe 'da'u yu judío, yu fariseo u ngue mí εc'yei, bim 'bäi ne bi 'yεna:

—Jatho da mba nthequi yú xifani yu 'yεc'yei gue hing yu judío, ne da sifi da 'yøt' yün t'εdi ra Moisés, bi 'yεn'u.

6 Nu'u yú 'bäihü ra Cristo baya, ne'u mi'da yu ngurpi, bim peti ngue bin 'yän'du 'be'a man'da xun ho da 'yøt'e.

7 Ne nu'bu nya'a thoho madín 'yomfεni u, bim 'bä'a ra Pedro, ne bi 'yεna:

—N'yohu ahü, guí pähmbu gue maya'bu ts'u bi xicä Oja n'dandü gue ga xi'u 'da yu ja'i hing yu judío ran ho ma'da'yo. Ne nangué dá mangä, bi zä bi 'yøde ne bi 'yεc'yei.

8 Nu Oja gue i parpa yú mbui yu ja'i, bi jaju ga pähmbu i sin'u hing yu judío, nguetho bi un rá Hogandähi Oja u, tengu bi 'daju dyu judiohu.

9 Nu Oja him bi 'yøt'a n'da ran heque nanguēju dyu judiohu ne'u hing yu judío, pe ne'u bi japi bi bo yú mbui ngue bi 'yεc'yei.

10 Nuya hanja guí εmhbu hin da zin Oja u gue him bi 'yøt' yün t'εdi ra Moisés, pe ya bi zin Oja u. Nguetho guí εmhbu i jatho da 'yøt'u yün t'εdi, tengu'bu gui hyøspahu n'da ra 'beni, gue hin dá häthu, xinga gue'u mam bombøtahü xtá hyät'i, bi 'yεn'a ra Pedro.

11 Nε xø bi 'yεna:

—Pε nuj_u dí εc'yεih_u ngue da mba ma pøhøgäh_u nangue rá mate ra Hmu Jesús, ngutho'ü hing y_u judío, bi 'yεn'a ra Pedro.

12 Nε nub_uya bi y_u ra Bernabé nε ra Pablo, nε bi xi'ü 'bε'a gätho bi 'yøt'e nangue rá ts'edi Oj_u, y_u hmεpya nε y_un t'øt'e nuixte ngue bi 'yørp_u 'b_uh y_u j_u'i hing y_u judío. Nε gätho ná y_u'ü njom bin y_u.

13 Nu'b_u mí gua'a bi ma ra Pablo nε ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yεmp'ü madim pεti b_u:

—N'yoh_u ah_u gui 'yøhmb_u ya 'bε'a dí mangä.

14 Nu ra Simón Pedro ya bi xij_u ha ín ja Oj_u ra mb_udi bi huahn'ni 'da y_u j_u'i hing y_u judío ngue da 'yεc'yεi.

15 Nε ngutho bi man y_u pøngahy_u 'b_u maya'b_u, 'b_u mi 'yo't'i 'bε'a bi man Oj_u.

16 Bi 'yεna:

M'bεjua gua pengä mahøn'a,

nε ga japi din th_undegui mahøn'a tengu mi th_undegui nu'b_u mí 'b_uh ra David.

Tengutho 'b_u di hoc mahøn'a n'da ra nij_u gue x_un yøt'e.

17 Nε gätho mi'da y_u j_u'i da hyongui, guecä dra Hmu mahεts'i.

Gätho to'o y_u j_u'i hing y_u judío ngue ma mbeti _u, da hyongui.

18 Njab_u bi man Oj_u maya'b_u nε bi japi bi f_uhya gue'b_u go maya'b_u.

19 Janangue'a dí xi ah_u ya, εn'a ra Jacobo, nde'b_u hin te ga xihmb_u da 'yøt'a x_un hεi _u hing y_u judío, gue nu'ü xí hyεεc y_u t'εc'yεi nε i tεn'na Oj_u.

20 Pε ga oth_u n'da ra sɔcuɔ, nε ga xihmb_u u da hyεgui gätho yän t'ɔt'e y_u hmite, nε hin da 'yɔt' yän 'yomt'ɛni, nε hin da za ra ngø gue him bi bøn rá ji 'b_u mí tho, nε hin da zi ra ji.

21 Janangue'a hin di unba yú mbui to i ten yän t'ɛdi ra Moisés, nguetho x_un ngu y_u jεya xí thogui i hmam b_u ja yú nijɔ y_u judío yän t'ɛdi ra Moisés, gätho y_u hnini i hma 'b_u ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn'a ra Jacobo.

22 Gätho y_u 'yɛc'yɛi nε yú 'bäih_u ra Cristo nε mi'da y_u ngurpi bi numanho 'bε'a bi man'a ra Jacobo. Nε mi ɛn'ɔ gue da thanh'ni 'da da 'bɛhni da mbähä ra Pablo nε ra Bernabé b_u Antioquía. Nε bi thanh'na ra Judas t'ɛmbi Barsabás nε ra Silas, nε gue'ɔ 'da yú ngurpi y_u 'yɛc'yɛi u.

23 Nε nu ra sɔcuɔ ngue bi gɔts'i bi ma:

“Nugähe, ma 'bäigähe a ra Jesucristo, nε mi'da gähe gue dyú ngurpigähe, nε gätho ni cuje nangue ra Cristo, dí pen'nah_u ra sɔcuɔ, ma cu ah_u, nε dadí zengua ahe. Dadín cuh_u nangue ra Cristo gy_u ja'ih_u ngue hin gy_u judío_u guí 'b_uhmb_u b_u Antioquía, nεp_u gätho ra häi Siria nεp_u ra häi Cilicia.

24 Nugähe dá øhmbe ngue 'da yän 'yoh_u bi nexua bi mba b_u, nε bi pat'ah_u nε bi xi ah_u ngue jatho da mba nthεqui ni xifanih_u nε gui 'yøth_u rán t'ɛdi ra Moisés. Pε nu'ɔ hin dá penhdähe u.

25 Nugähe dám pεtihe nε dá sänhde 'da yän 'yoh_u da mbähä ra Pablo nε ra Bernabé.

26 Nu ra Pablo nε ra Bernabé ɛmmε dí numanho, nguetho hingui su din 'yo b_u hap_u ɛna da tho, ngue da ma nangue ma Hmuh_u ra Jesucristo.

27 Nε dá penhde ra Judas nε ra Silas da xi'asεh_u 'bε'a dá othe.

28 Nguetho rá Hogandahi Oja bi xije, ne dá nu-manhohe, ngue hin ga 'da ah_u mi'da y_un t'ɛdi x_un hɛi gui 'yøth_u nangue yán t'ɛdi ra Moisés. Hønt' ya z_u ts'_u y_un t'ɛdi dá ot'ahe.

29 Nuya dí xi ahe ya, ngue hin gui sih_u 'be'a bi 'bøspa y_u hmite, xínga gue ra ji gui sih_u, xínga gue gui sah_u ra ngø gue him bi bøn ra ji 'b_u mi tho. Ne hin gui 'yøth_u y_un 'yomt'ɛni. Nu'b_u gui hyɛhmb_u gätho 'be'a dí xi ahe, x_un ho 'b_u. Oja da mbäx ah_u. Ne hønt'a dí xi ahe ya," bi 'yɛn'a ra søcu_u bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago 'b_u mi ja ram peti b_u Jerusalén, bi gax ra Pablo.

30 Ne nub_uya, bi mbähä ra Pablo, ra Bernabé, ne ra Judas, ne ra Silas b_u ja ra hnini Antioquía. Nu'b_u mí zøm b_u, bi ma dí peti y_u 'yɛc'yɛi ne bi dä ra søcu_u b_uya.

31 Ne nu'b_u mí nu'ɛ 'be'a mí mam b_u ja ra søcu_u, bin johya yá mb_ui nangue ran zofo bi sifi, ngue bi hyurpa yá mb_ui.

32 Nu ra Judas ne ra Silas, ne'ɛ, y_u pøngahya_u. Ne nangue rán zofo_u bi hyurpa yá mb_ui y_u 'yɛc'yɛi. Ne bi mbäts'i da 'yɛc'yɛi x_un ho.

33 Nu ra Judas ne ra Silas bim 'b_up_u Antioquía 'da y_u pa. M'bejua bin 'yɛte y_u 'yɛc'yɛi, bi mbɛhni da mbeng b_u 'b_u'_u ngue bá pɛnh'd_u.

34 Ne m'bejua him bi nde bi mbeng b_u ra Silas, ne bá cop_u Antioquía.

35 Ne ra Pablo ne ra Bernabé bi gop_u Antioquía. Nu'ɛ ne'ɛ gätho mi'da y_u xänbate bin xänbate b_u, ne bi mamp'a rá_m Hman ra Cristo.

Ná yondj bi mba n'danni ra Pablo, bi man rá_m Hman Oja

36 Nu'bu mí tho'i 'da yu pa, ra Pablo bi 'yemp'a ra Bernabé:

—Ga mbe bu ja n'da ngu n'da yu hnini xtán 'youi xtám mammi rá m Hman Oja. Ga nuui ma cuhu nangu ra Cristo 'be'a di ja'u.

37 Nu ra Bernabé bi nde da zix'a ra Xuua Marcos.

38 Pe nu ra Pablo him mi nde da zix'a, nguetho nu'a bi 'dapu Panfilia, ne him bi thoc rá 'befi bu.

39 Ne hinga 'da'angu bi bεm mi ne bin heque. Nu ra Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu ra barco í mba bu ra t'uhâi Chipre.

40 Nu ra Pablo bi huanh'na ra Silas ngue da mbe. Ne nu yu 'yεc'yεi bu Antioquía bin yahu Oja, bi 'yáp rá mate Oja nangu'e'u. Bi mba buya.

41 Ne nu'u bi thopu ra hâi Siria ne pu Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'bupu haru bi thogui, gue bi hat ra ts'edi xun ho yu 'yεc'yεi bu.

16

Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo ne ra Silas

1 Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba bu ra hnini Derbe ne pu Listra. Ne bin tımhb bu n'da ra 'yεc'yεi, ra Timoteo na. Nu rá mbe ra judío, ne ra 'yεc'yεi a, pe nu rá ta, ra mengu bu Grecia a.

2 Nu yu 'yεc'yεi bu Listra ne pu Iconio bi manho nangu ra Timoteo.

3 Ne nu ra Pablo bi nde din 'youi a, janangu'e'a bi hεcpa rá xifani, gue hin di u't' yá mbu yu judío. Nguetho gátho yu judío 'bupu i pađi ngue rá ta ra mengu bu Grecia a.

4 Ne gátho yu hnini bu bi thogui bi xih yu 'yεc'yεi da 'yøt'e 'be'a bi man ra Jacobo ne yá 'bâih ra

Cristo ne yá ngurpi yu 'yɛc'yɛi bu Jerusalén, ngue 'be'a xun ho da 'yɔt'u hing yu judío.

⁵ Ne gátho yu 'yɛc'yɛi bi thoctatho bin te yá mbai nangue 'be'a bi 'yɛc'yɛi. Ne mpa 'bu mpa 'bu man'da i hux'a ná ngu yu 'yɛc'yɛi.

Nu ra Pablo bi 'uj tengu'bu n'da ra mengu Macedonia

⁶ Nu'u bi thocpu ra häi Frigia nepu ra häi Galacia buya, nguetho him bi jap'a rá Hogandahi Oja xtá man ram hma bu ra häi Asia.

⁷ Nu'bu mi zom bu ra häi Misia ɛna xtá mba bu ra häi Bitinia, pe nu rá Hogandahi Oja xinga gueru bi japi da mba bu.

⁸ Bi thorpju ra ja ra häi Misia buya, bi mba bu ra hnini Troas bu ndendeja.

⁹ Ne nubuya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'bu mín xui, tengu'bu ra t'i, ɛna gue'bu n'da ran 'yohu ra mengu Macedonia mí 'bäpu ja rá hmi, ne bi 'yɛmbi: “Ba ɛcua ja ra häi Macedonia ne gui zeje ts'u,” bi 'yɛna.

¹⁰ Ne nugä dra Lucas, dí o't'ä ra søcuu i ja ua, dín nde ga mbähmbe bu ra Pablo. Ne nangue'a bi t'ut'a ra Pablo, janangue'a 'bex dán sähe ga mbähmbe bu ja ra häi Macedonia, nguetho dá haxhe njuani ngue'a Oja bi zoncähe bu, in ndeje ga mamhbe bu ran ho ma'da'yo dí yanjju a.

Bi zom bu Filipos ra Pablo ne ra Silas

¹¹ Nu'bu má pömhbe bu Troas dá huhe n'da ra barco ne njuantho dá uenthe bu ja ra t'uhäi Samotracia gue i jabu made ra dejä. Nu'bu mi hyats'i dá thohmbe bu Neápolis.

12 Dá nɛxhe b_u Neápolis b_uya nɛ dá sɔmhbe b_u ra dǎhnini Filipos, rán guat'i ra häi Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja rá ts'edi xinda gue mi'da y_u hnini b_u ra häi Macedonia. Nɛ dám 'b_uhmbe b_u'da y_u pa.

13 Nɛ nu'b_u ra pa ran säya dá pɔmhbe b_u ja ra hnini, dá mbähmbe b_u ja ra ndendathe guerp_u zant'a min yǎh_u Ojǎ y_u jǎ'i. Nɛ dá huhmbe b_u, dá xihmbe rá m Hman Ojǎ y_u xisu ngue madím pɛti b_u.

14 Nɛ nu n'da ra xisu í Lidia ra mɛngu b_u Tiatira, bi 'yøde 'bɛ'a dá mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbä'bø't'e na, i pä ra 'bø't'e x_un j_upoi ngue x_un ho. Nu'a i ɛc'yɛi nɛ mi numansu Ojǎ, janangue'a bi xocua rá mb_ui da 'yøde x_un ho 'bɛ'a bi man'a ra Pablo.

15 Nu ra Lidia bin xixyǎ b_uya nɛ gǎtho 'b_up_u rá ngu. M'bɛjua bi xicǎhe:

—Nu'b_u guí ɛna majua_uni dí ɛc'yɛi ra Hmu mahɛts'i, ba ɛhm_u ua ja ma ngu gam 'b_uhm_u ua 'da y_u pa, bi 'yɛnje.

Nɛ bi 'yørcǎhe ts'edi janangue'a dá mbähmbe.

16 N'da ra pa nu'b_u má mbähmbe b_u zǎi bi yǎh_u Ojǎ y_u jǎ'i, dán c'athe n'da ra hmute ra 'yɛhɛ. Nu'a man ra 'yøde nangue ra zǐthu min 'youi, nɛ mí tǎha x_un ngu ra mbɛti di un'd_u yá hmu.

17 Nu'a ra hmute mi tɛn'na ra Pablo nɛcǎhe. Bi mbafi bi 'yɛna:

—Nuya y_un 'yoh_u, yá mbɛfi Ojǎ nuixte thoho, i xǎngah_u hague dán zǎ dam pøhm_u, bi 'yɛna.

18 Nɛ x_un ngu y_u pa ngub_u mi øt' ra hmute. Madí xømb_ui ra Pablo nɛ bi xi'a ra zǐthu min 'youi ra hmute:

—Nangue rá thuhu ra Jesucristo dami pøm b_u rá mb_ui na ra hmute, bi 'yɛmbi.

'Bexque bi bøn ra zĩthu b̄aya.

19 Nu'b̄a mí p̄ah yá hmu ra hmute gue him man zä da d̄ap rán zäbi, bi bent'a ra Pablo n̄e ra Silas, n̄e bi zixp̄a ja ra täi guerp̄a 'b̄ah ȳa z̄e'mi.

20 N̄e nu'b̄a mi dä b̄a 'b̄ah ȳa z̄e'mi, bi 'ȳen'̄a:

—Nuya ȳan 'yoh̄a 'b̄acua, ȳa judío ya. N̄e in nde di ts'on ȳa j̄a'i 'b̄acua ja ma hninih̄a.

21 N̄e i man ȳan t'øt'e gue hingui sä ga øth̄a, nguetho nuj̄a dȳa romanoh̄a. N̄e hin'ȳa man t'̄edi ga øth̄a a i xij̄a, sä bi 'ȳen'̄a ȳa ȳapate.

22 N̄e bi munts' ȳa j̄a'i ngue nde da z̄h̄a. Nu ȳa z̄e'mi b̄aya, bi manda da 'b̄ocua yá pahni, da mba m'bei ra Pablo n̄e ra Silas.

23 N̄e nu'b̄a mi juadi ngue εmm̄e xí 'bei, bi mba njot'i b̄a ja ra fädi. N̄e bi sih ra mbängoxthi da mbädi x̄an ho.

24 Nu'b̄a min t'un ran t'̄edi ra mbädi bi zixp̄a man'da mbo. N̄e bi z̄emba yá gua b̄a ja ra fädiza.

25 Nu'b̄a mi z̄øm made ra xui b̄aya, nu ra Pablo n̄e ra Silas min ȳah̄a Oj̄a n̄e bin tuh yá thuhu Oj̄a. N̄e gätho mi'da ȳa ofädi mi øde.

26 N̄e 'dahmantho 'b̄a mi mb̄adi bin ja n'da ra 'ȳanh̄ai, gue'b̄a go mi guhni yá guangu ra fädi. Gätho ȳa jut'i bin xozeh̄e n̄e gätho ȳa t'̄egui man th̄at'i ȳa ofädi bin xozeh̄e.

27 N̄e nu'b̄a mi nuh rá mbängoxthi ra fädi, bi nu gätho nsoqui ȳa goxthi, bi ḡax rá juai b̄aya gue nde xtín hyose, nguetho mim b̄eni ngue εmbi gätho xí 'da'̄a ȳa ofädi.

28 P̄e nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'ȳεmbi:

—O gadín unba zeh̄e nguetho gätho dí 'b̄acähe ua.

29 Nε nu'a ra mbängoxthi bɣya bi 'yä'a n'da ra sibi, bi yɛrɸɸ mbo, nε εmmε di fet'i nguetho min su. Nε bi yɸrɸɸ ja rá gua ra Pablo nε ra Silas.

30 Nε bi gɸcrɸ thi ɸ, nε bi 'yänni:

—N'yohɸ aui 'bε'a sä ga øt'ä nguɸrɸ da zä dam pøcä, bi 'yεna.

31 Nu ra Pablo nε ra Silas bi 'yεmbi:

—Dami dāp ni mbɸi ra Hmu, ra Jesucristo, di pun'na ni ts'oqui, nε da zimanho i, nε'ɸ gätho 'bɸrɸ ni ngu, 'bɸ di dāp yɸ mbɸi a, bi 'yεmbi.

32 Nubɸya bi xih rán ho ma'da'yo ra Cristo nε gätho 'bɸrɸ rá ngu.

33 Nε nu'a ra mbängoxthi nε gätho 'bɸrɸ ja rá ngu bin xixyɸ a ra xui a.

34 Nu'a ra mbängoxthi bɸya bi zix'a ra Pablo nε ra Silas bɸ ja rá ngu, nε bi 'uɸni. Nε'a, nε gätho 'bɸrɸ ja rá ngu εmmε bin johya nguetho bi 'yεc'yεi Oɸɸ.

35 Nu'bɸ mí hyats'i, nu'ɸ yɸ zε'mi bi mbɛnh'dɸ yɸ asmayo da xih ra mbängoxthi da bøm bɸ ja ra fädi ra Pablo nε ra Silas.

36 Nε nu'a ra mbängoxthi bi xi'a ra Pablo bɸya:

—Nu yɸ zε'mi bá pɛnh ra nde ga xoc'aui. Nuya sä gui pømmi nε nte gui jaii, bi 'yεmbi.

37 Pε nu ra Pablo bi 'yεmbi:

—Nugä'be dí cɸ'be ran t'εdi bi bøm bɸ Roma, pε guehma bi 'bɛnzagä'be bɸ 'bɸh yɸ jɸ'i, nε him 'bε bi juängä'be pε bi goctä'be. Nuya ha εn'ɸ gui jügä'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sä. Bá xifi ba εsε da xogä'be, bi 'yεna.

38 Nu yɸ asmayo bɸya bi mba bi xih yɸ zε'mi 'bε'a bi ma ra Pablo. Nu yɸ zε'mi nu'bɸ mi 'yøde ngue i cɸ

yən t'ɛdi bɥ Roma a ra Pablo nɛ ra Silas bɥaya, ɛmmɛ bin su.

³⁹ Nɛ nu'bɥ bá ɛh yɥ zɛ'mi bɥaya, bi xocuabi nɛ bi 'yǎp ra punbi, nɛ bi xi'ɥ:

—'Yørcahe ra mate gui pømmi ua ja ra hnini, bi 'yɛmbi.

⁴⁰ Pɛ nu ra Pablo nɛ ra Silas 'bɥ mí bøm bɥ ja ra fädi, bi mba bɥ ja rá ngu ra Lidia. Nɛ nu'bɥ mi nu yɥ cu nangue ra Cristo, bi hət ra ts'edi yá mbɥi ɥ, nɛ bi mba bɥaya.

17

Ran 'yo'ts'i bɥ Tesalónica

¹ Nu'a ra Pablo nɛ ra Silas bi thopɥ ja ra hnini Anfípolis nɛpɥ Apolonia nɛ bi zøm bɥ ja ra hnini Tesalónica. Guerpɥ Tesalónica bí ja bɥ n'da rá nijá yɥ judío.

² Nɛ nhyu semana bim 'bɥpɥ, nɛ nu'bɥ xɥn dät yɥ pa ran säya, bi mam bɥ ráɥ Hman Ojá a ra Pablo.

³ Nɛ jante thoho bi xifi xɥn ho nangue ram hma mán t'o't'i maya'bɥ, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran ɥnbi nɛ da du, nɛ m'bejua da ndants' mahøn'a bɥ 'bɥ'ɥ xɥn du.

—Nɛ gue'a bí nu ra Jesús a mán t'o't'i tengu dí xi ahɥ, janangue'a ga pəhmbɥ gue gue'a ra Cristo rá Thahni Ojá a, bi 'yɛm 'bɥ mi xänbi.

⁴ Nɛ nu'ɥ 'da yɥ judío bi dǎp yá mbɥi ra Cristo, nɛ bi dɛn'na ra Pablo nɛ ra Silas. Nɛ ɛmmɛ xɥn ngu yɥ mɛngu bɥ Grecia ngue mi numansu Ojá bi 'yɛc'yɛi. Nɛ xɥn ngu yɥ xisu yɥ mɛngu bɥ grecia gue mí hnumansu, bi 'yɛc'yɛi.

⁵ Pɛ 'da yɥ judío ngue him mí ɛc'yɛi bin seya, nɛ bi zonh'nɥ yɥ ts'om'bäi bi xifi di parba yɥ jǎ'i, asta

gue'bɥ gätho ra hnini bi parbi. Ne nu'ɥ bi mba bɥ rá ngu ra Jasón, bi 'uɛxpɥ bɥ rá ngu, i hon'a ra Pablo ne ra Silas, ɛna da gɥqui gue di dā bɥ 'bɥh yɥ ja'i.

6 Ne nu'bɥ him mi dɥn ra Pablo ne ra Silas, bi zix'a ra Jasón, nts'ɛdi bi gɥts'i, ne mi'da yɥ 'yɛc'yɛi, bi zixpɥ 'bɥh yɥ ze'mi bɥ ja ra hnini. Bi mbafi ne bi 'yɛna:

—Guehna n'dat'a mbɛmhɥ ɥ yɥn 'yohɥ gue ya bi ts'oni gätho ra ximhäi, ne bi zɔcua ya.

7 Ne nuna ra Jasón bi säyaba bɥ rá ngu. Ne nu'ɥ hingui numansu rán t'ɛdi ma ts'ɥt'abihɥ bɥ Roma, nguetho ɛn'ɥ i 'bɥh man'da ra ts'ɥt'abi guehna ra Jesús, bi 'yɛn'ɥ yɥ ts'om'bäi.

8 Nu yɥ ja'i ne yɥ ze'mi bin cuɛ 'bɥ mí 'yøde 'be'a bi man'ɥ.

9 Ne nubɥya nu ra Jasón ne'ɥ mi'da bi thɔcua ra mbɛti gue da bøm bɥ ja ra hnini ra Pablo ne ra Silas, ne bi mba ma thøgue bɥya.

Bi zøm bɥ Berea ra Pablo ne ra Silas

10 'Bexque guet'a ra xui a bin 'yɛhmbɥ yɥ 'yɛc'yɛi a ra Pablo ne ra Silas. Bi mba bɥ ja ra hnini Berea. Ne nu'bɥ mí zøm bɥ, bi mba bɥ ja rá nijɥ yɥ judío.

11 Nu yɥ judío gue 'bɥpɥ, man'da xɥn ho yú mbɛi xinda gue'ɥ 'bɥpɥ Tesalónica. Nguetho 'bexque bi xoc yú mbɛi, mí ja ra pähä ngue da hyɥn a bi man ra Pablo. Ne gätho yɥ pa bi neh yú sɔcuɥ Oja maya'bɥ, ngue nde bɥ da bɔdi 'bɥ din theui ɥ i man'a ra Pablo.

12 Ne xɥn ngu ɥ bi 'yɛc'yɛi. Ne yɥ xisu, yɥ mɛngu bɥ grecia, ngue mi hnumansu, xɥn ngu bi 'yɛc'yɛi, ximangut yɥn 'yohɥ bi 'yɛc'yɛi.

13 Nε nu y_u judío b_u Tesalónica nu'b_u mi b_adi gue i man ran ho ma'da'yo b_u Berea a ra Pablo, bi mba b_u b_uya ngue di parba y_u j_a'i.

14 Pε nu y_u 'yεc'yεi 'bex bi zix'a ra Pablo b_u ndendej_a. Pε nu ra Silas nε ra Timoteo bi gop_u Berea.

15 Nu'ε min 'yoh_u ra Pablo bi zixp_u ja ra hnini Atenas b_uya. Nε bi mbeng b_u, nε bi xi'a ra Silas nε ra Timoteo gue ra Pablo ndepe da mba b_u n'dihi b_u 'b_ui.

Bi zoh y_u mεngu Atenas a ra Pablo

16 Nε nu'b_u min dø'mate ra Pablo b_u Atenas, εmme bi du rá mb_ui 'b_u m_un nu g_atho ra hnini x_i muns' y_u nyogui.

17 Janangue'a nu ra Pablo bin y_ah_u y_u judío b_u ja ra nij_a, nε'ε mi'da ngue mi th_ande Oj_a. Nε g_atho y_u pa mi y_ah_u y_u j_a'i ngue g_atho mi t_im b_u ja ra t_ai.

18 Nε'ε 'da y_un 'yoh_u gue i tεnba y_u t'εc'yεi zεhε y_u Epicúreos, nε mi'da i tεnba y_u t'εc'yεi zεhε y_u Estoicos, bin y_ah_u ra Pablo. Nu'ε 'da bi ma:

—'Bε'a ní mba i man na ra ndemhy_a n'yoh_u.

Nε'ε mi'da bi ma, bi 'yεna:

—Masque im ma ngue 'b_uh mi'da y_u oj_a, bi 'yεn'ε.

Ngub_u bi ma nguetho bi man ra Pablo nangue ra Jesús, nε bi ma ngue bi ndants' 'b_u mi du.

19 Nu'ε bi zix'a ra Pablo b_u ja ra nyuni t'εmbi Areópago b_u ja ra hnini guep_u z_ai i hman y_un zofo. Nε bi xi'a ra Pablo:

—'Bε'a ní m hma guín nde gui xije, dín nde ga p_ahmbe.

20 Nguetho guí xije 'dan'yo y_m hma ngue hin dí p_hmbe, nε dín nde ga p_hmbe 'be'a nám b_n'a, bi 'yεn'ε.

21 Nguetho y_m mεngu b_m Atenas nε'ε mi'da y_m 'damhnini mí 'b_mp_m, h_ont'a numanho da 'y_ot'a, gue da 'y_ode 'be'a gue ma' da'yo, nε da ma.

22 Nε nu ra Pablo bi 'bä'inde b_m ja ra junta guerp_m Areórago. Nε bi xi'ε:

—N'yoh_m ah_m gy_m mεnguh_m ua Atenas, dá nugä εmmε guí th_hndeh_m y_m oja.

23 Nu'b_m mán 'yogä b_m ja ni hninih_m dá nugä 'be'a guí th_hndeh_m. Nε dá nugä n'da ra mεxado guerp_m guí th_hndeh_m man'da ra Oja, nε man t'o't'i b_m: “Ra Oja ngue njongui p_hdi to'o a.” Nuya ga xi ah_m ya nangue ra Oja guí th_hndeh_m pε hin guí p_hmb_m to'o.

24 Nu'a Oja ngue bi 'y_ot' ra ximhäi nε gätho 'be'a i ja ua, nu'a gue'a ra Hmu mahεts'i nεcua ja ra häi. Nu'a hingui 'b_mp_m ja y_m ngu i h_oh y_m ja'i.

25 Nε nte di 'bedi, hingui jatho da hy_hni 'be'a da 'y_orpa y_m ja'i nguetho gue'a di un ra te nε di un ran zaqui gätho to'o i 'b_mi. Nε gätho mi'da mahyoni di uni.

26 Nε 'dat'a ra ji bi 'y_ot' Oja gätho y_m ja'i ngue gätho y_m nde, ndepe dim 'b_mi gätho na ng_hni ra ximhäi, nε bi zänba y_m pa dim 'b_mcua ja ra häi, nε bi zänbi hap_m dim 'b_mi.

27 Njab_m bi 'y_ot' Oja, ndepe gätho y_m ja'i da hyon'a Oja guerp_m da d_hni. Pε maju_hni hinga yatho i 'b_m Oja 'b_m ga homhb_m ga p_hmb_m a.

28 Nguetho nu Oja bi jaj_m däm 'b_mhmb_m, nε bi jaj_m dí 'yoh_m, nε dadí 'y_hmhb_m. Tengu bi man'i 'da ni 'yos_ocua_h nu'b_m i εna: “Nuj_m y_h ja'igä_h Oja nguetho bi zänni däm 'b_mhmb_m ua,” bi 'yεn'ε.

29 Nu'b_u gue'a Oj_a di 'daj_u ma teh_u, hanja gní 'y_em_fu Oj_a a ra hmite ra c'axt'i o gue ra t'axi o gue ra do nt'ot'e ngue yá 'y_e y_un 'yoh_u, nangué yán 'yomf_enis_e.

30 P_e nu Oj_a him bi 'y_urpa ra güenda 'be'a mim b_ens_e y_u ja'i 'b_u him mi b_a Oj_a mam'bet'o. P_e nuya Oj_a bi ma ngue gátho y_u ja'i di p_áh yán 'yomf_eni.

31 Nguetho x_un z_án Oj_a n'da ra pa din ja ran t'änni nangué ra ximhäi. Da 'y_ot'ran t'änni x_un ho n'da ran 'yoh_u ngue bi huanh Oj_a. Nuna ran 'yoh_u, Oj_a bi xox 'b_u mi du, janangué'a da b_ah y_u ja'i hingui h_ei da 'y_ot' ran ju_anbi, bi 'y_en'a ra Pablo.

32 N_e nu'b_u mí 'y_o'_u y_u ja'i 'be'a mí man'a ra Pablo, gue bi ndans' 'b_u mi du, 'da'_u bin thennate n_e 'da'_u mí _ena:

—Ga øhmb_u mahøn'a nanguéhna bi ndants'i.

33 Nu ra Pablo bi 'uep_u b_uya.

34 P_e nu'_u 'da bi d_en'na ra Pablo n_e bi 'y_ec'y_ei. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra z_e'mi b_u guerp_u madím p_eti y_u ja'i b_u Areópag_o. N_e n'da ra xisu, ra Dámaris, n_e'_u mi'da bi d_en'na ra Pablo.

18

Bi zøm b_u Corinto ra Pablo

1 M'bejua b_uya nu ra Pablo bi bøm b_u Atenas, bi mba b_u ra hnini Corinto.

2 N_e bin t_im_mi b_u n'da ra judío í Aquila, ra m_engu ponto. Ja ní søhø bí 'y_ep_u Roma b_u ra häi Italia ra Aquila n_e rá xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'ut'abi Claudio bá høn'a thi gátho y_u judío b_u ra d_ahnini Roma. Nu ra Pablo bi mba bá nu'a ra Aquila n_e ra Priscila b_uya.

3 Ne bin zəm bɯ yú ngu, nguetho 'dat'a ra 'bɛfi i øt'e, i øt' yɯ ngu'bø't'e.

4 Ne gátho yú pa yɯn säya mí pa bɯ rá nijá yɯ judío a ra Pablo, ne bi mam bɯ rá m Hman Ojá ne bi hyoni 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi yɯ judío ne'ɯ hing yɯ judío.

5 Nu'bɯ bá ɛpɯ ra häi Macedonia ra Silas ne ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gátho yɯ pa ɛmmɛ mi mam rá m Hman Ojá. Mí xänba yɯ judío ngue gue'a ra Jesús majuani ra Cristo mí tø'bɯ yɯ judío ngue din yante a.

6 Pɛ nu yɯ judío bi dɯ'mi bi ɯcpa a, ne bi man yɯ ts'ore nangue ra Pablo. Ne nu ra Pablo bɯya bi huac rá pahni, n'da ra hmɛpya gue hingui numanho 'bɛ'a i øt'ɯ. Bi 'yɛmbi:

—Ya ni ts'oqui zehɛɯ ngue hin gá hyɯn ra te mazai, tengu'bɯ gán hyoseɛɯ. Nuya hingui pa ma güendagä, nguetho ya dá xi ahɯ. Pɛ nuya ga mbagä ga xih yɯ já'i hing yɯ judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

7 Ne má zä bi bøm bɯ ja rá nijá yɯ judío a ra Pablo, bi mba bɯ ja rá ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohɯ ngue i thande Ojá, ne nu rá ngu, 'darpɯ jaurá rá nijá yɯ judío, ne guerpɯ din xänbate bɯ mahøn'a.

8 Nu ra Crispo, n'da ra ngurpi bɯ ja rá nijá yɯ judío, bi 'yɛc'yɛi ne gátho 'bɛpɯ rá ngu. Ne xɯn ngu yɯ mɛngu corinto mi øh ran ho ma'da'yo, ne bi 'yɛc'yɛi, ne bi mba ma xixyabi.

9 Nu ra Hmu mahɛts'i bi zo'a ra Pablo bɯya, nu'bɯ min xui, tengu'bɯ bi 'uj n'da ra t'j. Ne bi xifi:

—O guín su, pɛ dami thoqui gan yá, hin gan hɛtho,

10 nguetho dadí hyɯn'a'i, ne njon da zä di ɯn'na'i, ne xɯn ngu i 'bɯcua ja ra hnini da 'yɛc'yɛigui, bi 'yɛn

Ojã.

¹¹ Nubaya nu ra Pablo bi gopaja ra hnini Corinto n'da jeya made, ne bi xänba ráam Hman Ojã yu ja'i.

¹² Pe nu'bũ mín ts'ut'abi ra Galión nubũ ra häi Acaya, nu 'da'ũ yũ judío bim peti ngue nde da zũ'a ra Pablo. Ne bi zix'a ra Pablo bũ 'bũh ra ts'ut'abi.

¹³ Bi 'yẽmbi:

—Nuna ran 'yohũ na bi xänba yũ ja'i ngue da dãnde Ojã, pe n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'ẽdihũ, ẽn'ũ.

¹⁴ Ne nu ra Pablo in nde din ya, pe nu ra ts'ut'abi ra Galión 'bex bi 'yẽmp'ũ yũ judío:

—Nu'bũ xcuá sihũ na ran 'yohũ nangue n'da ran ts'o xtã 'yõt na, xcã øcã a guim mamhbũ.

¹⁵ Pe guín cuẽhũ nangue rá t'ẽc'yẽi na, ngue nde da xi ahũ to'o gui thãndehũ, ne nangue nin t'ẽdi zehẽhũ. Hin dí nde dan juãnbate nangue nin t'ẽdi zehẽhũ, janangue'a dami hocpa zehẽhũ, bi 'yẽn'a ra Galión.

¹⁶ Bi 'yẽt'i, bi hyøn'a thi bũya.

¹⁷ Nubaya gãtho yũ mangu bũja ra hnini gue hing yũ judío bi bẽnt'a ra Sóstenes, ra ngũrpi bũja rá nijã yũ judío, ne bi 'bẽnza bũja rá hmi ra ts'ut'abi. Pe nu ra ts'ut'abi ra Galión him bi 'yõrpamasu.

Bi mbeng bũ ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸ Nu ra Pablo bũya bi thoqui bim 'bũrũ nya'a ts'ũ yũ pa mahøn'a bũ Corinto. M'bejua bí 'yẽ'ũ yũ 'yẽc'yẽi, bin 'yohũ ra Aquila ne ra Priscila, ne bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Ne nu'bũ mí jua'a ra hmẽpya gue bi te rá xtã, bi 'yãx rá ya bũya, gue'a bi 'yõrũ Cencrea. N'da ra hmẽpya nangue ram hma xí man ra Pablo gue bi xi Ojã di ja'ts'i.

19 Nu'b_u mi zø_m b_u ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zop_u ra Priscila nε ra Aquila nε bi mba b_u rá nija y_u judío. Nε bi xih y_u judío b_u rán ho ma'da'yo ra Cristo.

20 Nu y_u judío mi ndepe xtán gop_u 'da y_u pa, pε nu ra Pablo him bi nde.

21 Bin 'yεte nε bi 'yεmbi:

—Jatho ga mba b_u Jerusalén ga nu b_u ra dāmpeti da 'yøt' ma mijudío_u. Pε nu'b_u rá pähä Oja gua pengä mahøn'a, bi 'yεna.

Bi nεxp_u, bi hyu n'da ra barco b_uya.

Ná hyundj bi mba n'danni ra Pablo

22 Nub_u Cesarea bi gap_u ra Pablo b_u ja ra barco, nε bi mba b_u Jerusalén, bi zεngua y_u 'yεc'yεi b_u ja ra nija, nε 'bex bi mba b_u Antioquia.

23 Nu'b_u mim 'b_up_u 'da y_u pa, bi mba b_u ja n'da ngu n'da y_u hnini b_u ja ra häi Galacia nεp_u Frigia, bi hāt ra ts'edi y_u mbui y_u 'yεc'yεi 'b_up_u.

Ra Apolos bi mamp rām Hman Oja b_u Éfeso

24 Nu'u y_u pa u bi zø_m b_u Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mεngu b_u ra hnini Alejandría. Nu'a bi bādi x_un ho rām Hman Oja maya'b_u.

25 Nε bi sänbi z_u ts'ε nanguε ra Hmu, ra Jesucristo. Nε εmme bin johya nε nts'edi bi ma x_un ho 'b_u min xänbate, bi ma majuani nanguε ra Jesús. Pε hønt'a rām hma ra Xuua Nxixya mí pađi, nε rán xixya.

26 Nε nu ra Apolos bi hyut'an zambui him bi zu bi mam b_u ja rá nija y_u judío. Pε nu'b_u mí 'yøh ra Priscila nε ra Aquila 'bε'a man'a, n'danni bi zits'i nε bi xänbi man'da x_un ho ngue rá 'yu Oja.

27 Nε nu'b_u mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, guep_u Corinto, nu y_u cu nangue ra Cristo bi xifi ngue x_un ho da mba. Bi 'yørpa n'da ra søcuą da gąts'i, bi xih y_u 'yęC'yęi b_u ngue da zini. Nε nu'b_u mi zøm b_u, bi hąt ra ts'edi yá mb_ui y_u 'yęC'yęi b_u, nε bi mbąts'i gątho bi 'yęC'yęi rá mate ra Cristo.

28 Nguetho nu'b_u min yąh_u y_u judío gue hing y_u 'yęC'yęi, bi dąha, ngue ya mí yą con rá ts'edi Oją. Bi 'yuti nangue rá_m Hman Oją maya'b_u, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hmam b_u, gue mí tø'b_u.

19

Bi zøm b_u Éfeso ra Pablo

1 Nu'b_u mí 'b_up_u Corinto ra Apolos, nε nu ra Pablo b_uya i 'yo gątho y_u hnini maxøts'e, nε bi zøm b_u ra hnini Éfeso. Nε bin tįmh_u b_u 'da y_u 'yęC'yęi.

2 Nu ra Pablo bi 'yän b_uya:

—Ha bin 'da ah_u rá Hogandąhi Oją nu'b_u gmí 'yęC'yęih_u, bi 'yęna.

Nu'u bi dąti:

—Hin'na, njąm'b_u dá øhmbe gue i 'b_uh rá Hogandąhi Oją, bi 'yęn'u.

3 Nub_uya bi 'yän'na ra Pablo:

—'Be'a ním hma gá hyąmh_u 'b_u gmín xixyąh_u, bi 'yęmp'u.

Nε bi 'yęn'u b_uya:

—Tengu thoho bi man ra Xuua Nxixyą, bi yęn'u.

4 Nε nu ra Pablo bi 'yęmbi:

—Guim bęmh_u 'be'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixyą y_u ją'i to'o bi pąh yán 'yomfęni nangue yá ts'oqui, nε bi xih y_u ją'i da

'yɛc'yɛi n'da ba ɛhe m'bɛjua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yɛna.

⁵ Nɛ nu'bɛ mí 'yøh rá m hman ra Pablo, nu'ɛ bi mba ma xixyɔbi nangue rá thuhu ra Hmu Jesús.

⁶ Nɛ nu'bɛ mí dospa yá yɔ yɛ jɔ'i ra Pablo, bi hyɔn rá Hogandɔhi Ojɔ ɛ. Nɛ n'dan'yo yɛ nde bin yɔ'ɛ bɛya, nɛ bim pøngahyɔ bi man rá m Hman Ojɔ.

⁷ Nɛ nu'ɛ yɛ jɔ'i gue bi 'yɛc'yɛi, í jua'i 'dɛ'mayoho ɛ.

⁸ Nu ra Pablo bim 'bɛpɛ nhyuzna bɛ Éfeso bɛya. Bi hyut'an zambɛi bin yɔ bɛ ja rá nijɔ yɛ judío, bi xih yɛ jɔ'i hague dán zä di manda Ojɔ bɛ ja yá mbɛi, nɛ bi hyoni 'bɛpɛ dí 'yɛc'yɛi yɛ jɔ'i.

⁹ Pɛ nu'ɛ 'da bi ɛ't' yá mbɛi, hingui nde da 'yɛc'yɛi, nɛ bi man ra ts'ore nangue rá 'yu Ojɔ, guerpɛ madím pɛti yɛ jɔ'i. Janangue'a bi 'ue'a ra Pablo bɛya nɛ bi mbähä yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ja n'da ra nguxädi, nu'a ra Tiranno ra xänbate bɛ. Nu'bɛ xɛm pø n yá xädi, i cat'a ra Pablo bɛya nɛ gätho yɛ pa mín xänbate bɛ.

¹⁰ Nyo jɛya njabɛ bi 'yøt'a ra Pablo. Nɛ gätho yɛ jɔ'i 'bɛpɛ ja ra häi Asia, yɛ judío nɛ'ɛ hing yɛ judío mí øh ran ho ma'da'yo nangue ra Hmu, ra Jesús.

¹¹ Nɛ xɛn ngu yɛn t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Pablo, ngue bi 'yøt' Ojɔ.

¹² Nguetho bi dä'ɛ yɛ bayu o gue yɛ 'bøt'e a ra Pablo, gue'ɛ bi mbɛnpa ɛ yɛn zäman'ɛ bɛya, nɛ gätho bi zä, nɛ bi bøn'ɛ yɛ zĩthu mín 'yohɛ.

¹³ Nubɛya 'da yɛ judío ngue zɔi yɛ mbonni, ɛna pɔdi da hyøn'a thi yɛ zĩthu, nɛ sä i ndønra rá thuhu ra Jesús. Bi dɛ'mi bi xih yɛ zĩthu:

—Dami pøni nangue rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sä ɛn'ɛ.

14 Nε nuya guehya yoto, yú ts'unt'ɥ n'da ra judío, ra Esceva, ra hmumbäjä a. Nε nu'ɥ yú ts'unt'ɥ ɛna da hyøn'a thi n'da ra zïthu.

15 Pε nu ra zïthu bi dadi:

—Nu ra Jesús dí pãcã ngue ja rá ts'edi, nε ra Pablo dí pãcã ngue ja rá ts'edi, pε nu'ehɥ, to'o ehɥ, bi 'yɛn'a ra zïthu.

16 Nε nuna ran 'yohɥ min 'youi ra zïthu, bi zãspa maxøts'e guepɥ mí 'bä'ɥ yoto má 'yohɥ, bi dɔha bin tunhdɥ nε bi ɯnbi, gätho di dɯnba yú pahni. Nε bi bøm bɥ thi yɯn 'yohɥ, ya xí ɯnbi gätho, nte he yú he.

17 Nε nu'a bin ja, gätho bi t'øpɥ ja ra hnini Éfeso. Gätho yɥ judío nε'ɥ hing yɥ judío bi 'yøde nε gätho mí ja ra mbidi. Nε gätho bi 'yɛspa ra Jesús, ra Hmu bɥya.

18 Nε xɯn ngu ɥ gue mí ɛc'yɛi, bi zøm bɥ, bi nde da gomanho yú mbɥi, nε bi dä ra güenda a xí 'yøt'e.

19 Nε'ɥ 'da mí m badi bá cɔ yú søcuɔ, ngue yɥ libro yún xädi yɥ badi, nε bi hyøspɥ ja ra sibi, gätho da nu'ɥ mí 'bɥpɥ. Nε nu'bɥ mí mbede hangu gätho di muui, mbε mí jua'a yote ma 'dɛt'a mahuɔhi yɥ mbɛti gue ra t'axi.

20 Nε man'da xɯn ngu bi 'yɛc'yɛi rá m hman Ojä yɥ jä'i bɥ Éfeso, man'da bi fadi ja rá ts'edi Ojä.

21 M'bejua bɥya bi bɛn'a ra Pablo da mba bɥ Jerusalén, pε m'bet'o da zøm bɥ ra häi Macedonia, nεpɥ ra häi Acaya. Nε bi 'yɛna:

—Dam 'bɥcã ts'ɥ bɥ Jerusalén, m'bejua ga mbagä bɥ ja ra dɔhnini Roma, bi 'yɛna.

22 Nε bi mbɛnpɥ Macedonia ɥ yoho yám fäts'ihɥ, ra Timoteo nε ra Erasto, pε guesε ra Pablo bim 'bɥpɥ mí da yɥ pa bɥ Éfeso gue ra häi Asia.

Ran 'yo'ts'mahyq b# Éfeso

23 Nu y# pa #, x#n ngu bi ndes#i nangue rá 'yu Oja b# Éfeso,

24 Nguetho nu'a n'da ran 'yoh# í Demetrio, rá 'b#fi da 'y#t' y# z# t'ungu ngue ra t'axi, ngue y# p#te ra d#nija guer# i pa nth#nde ra oja Diana. Nu'a, ne'# madím p#hmb#, x#n ngu bi d#ha nangue ra 'b#fi i #t'.

25 Nu ra Demetrio b#ya bi zonh'd# 'da'angu ra 'b#fi mí #th#, ne bi xifi:

—N'yoh# ah# guí p#hmb# nangue ma 'b#fi# x#n ngu ra mb#ti dí t#hmb#.

26 Dí nuh# ne dí #hmb# hinga h#nt'ua ra hnini Éfeso p# g#tho ra h#i Asia, 'b#'a #t' na ra Pablo, i xih y# ja'i gue nu'# y# oja nt'#t'e y# 'y# y#n 'yoh# #mbi ngue hing y# oja #. Ne x#n ngu y# ja'i bi p#h y#n 'yomf#ni ne bi 'y#ç'y#i a bi man ra Pablo.

27 Nuya dán theh# n'da ra 'y#nthi, ngue nu ma p#te dí #th# njon da d#i. Ne dim 'b#h rá ts'edi rá ngu ra oja Diana, ngue i nuixte. Ne da t'#mbi nte di muui. P# nu'a ra Diana gue'a oja a, ne g#tho y# ja'i 'b#cua ja ra h#i Asia ne g#tho ra ximh#i i th#nde a, s# bi 'y#n'a ra Demetrio.

28 Ne nu'b# mí 'y#'#, #mme bi d# ra cu#. Ne nts'edi i mbafi:

—X#n ngu rá ts'edi ra Diana gue ma oja# dy# m#nguh# ua Éfeso.

29 Ne g#tho bi y#ntonto gue 'b#p# ja ra hnini. Ne g#tho bin tih# 'dar# ní mux# ja n'da ra ngu x#n ndoho, ne bá bent' ra Gayo ne ra Aristarco, bi zix#, ne nu ra Gayo ne ra Aristarco, y# m#ngu b# Macedonia min 'yoh# ra Pablo b# 'yu.

30 Nε'a ra Pablo nde xtá mba b_u 'b_uh y_u ja'í, pε nu y_u 'yεc'yεi bi japi hin da mba.

31 Nε 'da' b_u gue mi ja yú ts'edi b_u ja ra häi Asia madin amigoh_u ra Pablo, bi mbεnpa ra nde gue hin da mba b_u bí mux y_u ja'í.

32 Nε 'dahma 'dan'yo bi man' b_u n'da ngu n'da nguetho gätho bi y_untonto. Nε x_un ngu b_u hingui p_udi hanja bim pεti b_u.

33 Nu ra Alejandro mi 'bä'inde b_u 'b_uh y_u ja'í, bi mba nj_uqui b_u ja yú hmi y_u ja'í b_uya, nguetho ndep' b_u yú mijudíoh_u din ya. Nu'a ra Alejandro b_uya bi u_unba rá 'yε ndepe din hε y_u ja'í, nguetho nde da xifi nte män ts'o mí øt' y_u judío.

34 Pε nu' b_u mi nu y_u ja'í ngue ra judío ra Alejandro, mbε ma nyo ora bi mbafi, nε 'da'ingu bi ma:

—X_un ngu rá ts'edi ra Diana ma oja_uh_u dy_u mεnguh_u ua Éfeso.

35 Nu ra secretario b_u ja ra hnini b_uya, bi japi ngue bin hε y_u ja'í, bi xifi:

—Dy_un 'yoh_uh_u, dy_u mε'efesoh_u, hingui 'b_ucua n'da ran yoh_u gue hingui p_udi dí jamansuh_u ra oja Diana, guej_u dy_u mε'efesoh_u, nε gätho dí εspah_u ra do bi däh mahεts'i, gue rá pøte ra Diana.

36 Nε nuna njo'o da zä da gøni. Janangue'a daman 'yomfεnih_u ts' b_u nε hin gui 'yøth_u a hin da bømanho.

37 Nu y_un 'yoh_u ngue guá sih_u ua, him bim pε b_u ja rá nijä ra oja Diana. Nε him bi man ra ts'ore nangue'a ma oja_uh_u ra Diana, bi 'yεna.

38 Nε xø bi 'yεn'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio nε' b_u mi'da gue dim pεhmb_u, nu' b_u i ja 'bε'a i nde dí yapa n'da, nde' b_u gue din

yąui b_u ja ra dąngu n'dahma n'da ngu n'da da zä din yąsɛ.

³⁹ Nɛ nu'b_u ja man'da guí nde gui 'yøth_u, dami xihmb_u ra zɛ'mi da 'yøt'a n'da ra junta, guep_u da mba ma hoqui.

⁴⁰ Nguetho dí su da hnercah_u häi 'b_u da t'ängah_u nangue ra mbahni dá øth_u ra pa jab_uya, nguetho hin'y_u 'be'a sä ga mamhb_u nangue'a dá øth_u ya, bi 'yɛna.

⁴¹ Nɛ nu'b_u mi gua'a im ma, bi 'yɛt' y_u ja'i.

20

Nu ra Pablo bi mba b_u ra häi Macedonia nɛp_u ra häi Grecia

¹ Nɛ nu'b_u min hɛ nín 'yo'ts'mahyą b_u ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonh'd_u y_u 'yɛc'yɛi. Nɛ nu'b_u mí un ran zofo, bin 'yɛte b_uya, bi mba b_u Macedonia.

² Nɛ gätho bi zɛngua y_u'yɛc'yɛi gätho ra häi Macedonia, bi haɥ ra ts'edi yá mb_ui nangue rá_m hman Oja bi xi'ɛ. Nɛ m'bejua bi zøm b_u ja ra häi Grecia mahøn'a.

³ Hyuzna bim 'b_up_u, ɛna xtá hyu ra barco, gue xtá mba b_u ra häi Siria, pɛ nu'ɛ 'da y_u judío ɛna xtán däqui. Nɛ nu'b_u mí bądi 'be'a nde xtá t'ørpe, bin 'yomfɛni nɛ bá peng b_u ja ra häi Macedonia.

⁴ Nɛ min 'yoh_u ra Pablo ra Sópater ra mɛngu berea a, nɛ'a ra Aristarco nɛ ra Segundo, y_u mɛngu tesalónica ɛ, nɛ nu ra Gayo ra mɛngu derbe a, nɛ nu'a ra Timoteo nɛ ra Tíquico nɛ ra Trófimo, y_u mɛngu asia ɛ.

⁵ Nu'ɛ bim 'bet'o bi mba ní tɔguahe bɛ ra hnini Troas, nɛ nugä dra Lucascä, dí o't' ra sɔcuä jaua, dín hyɛnbahe ɛ.

⁶ Nu'bɛ mí guah yɛm pɛti nangue ran dɔbaxjua, dá huhe ra barco dá nɛxhe bɛ ra hnini Filipos, nɛt'a pa dán 'yohe dá sɔmhbe bɛ Troas guerpɛ i tɔguahe ɛ mí'da. Nɛ nyoto pa däm 'bɛhmbe bɛ.

Nu ra Pablo i 'bɛpɛ Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo däm pɛtihe yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ja ra hnini Troas, dá sihe ra xɛcahmɛ, gue dá bɛmhbe rán dɛte ra Hmu. Nɛ nu'a ra Pablo bi man räm Hman Ojä. Nɛ nya'athoho bin yä gue'bɛ go mi zɔm made ra xui, nguetho da mba 'bɛ bi hyats'i.

⁸ Nɛ ɛmmɛ xɛn ngu ra sibi mí zɔ bɛ ja ra cuarto magats'i guerpɛ bim pɛti yɛ jä'i.

⁹ Nɛ huxpɛ ja n'da ra ventana n'da ra ts'ɛnt'ɛ í Eutico, nɛ ɛmmɛ bi ndet'ɔha, nguetho ra Pablo nya'a bin yä. Nu ra ts'ɛnt'ɛ bi dop ra t'ɔha, bi dägwi, ná hyu tɔque ra ngu bɛ bi dägwi. Ya xí du 'bɛ mí thats'i.

¹⁰ Nɛ bi gɔh ra Pablo, ní nyɛxpɛ 'bɛn'a ra ts'ɛnt'ɛ nɛ bi hyɛfi, nɛ bi xi'ɛ bɛya:

—O di tu ni mbɛihɛ, ya bi dɔmbɛni na.

¹¹ Nu ra Pablo bi ndɛx mahɔn'a bɛ ja ra cuarto bɛya, nɛ dán sihmɛhe. Nɛ nya'a thoho bin yä ra Pablo mahɔn'a, gue'bɛ go mi bɔx ra hyadi, ja bi mba bɛya.

¹² Nɛ nu'bɛ mí ts'ix'a ra ts'ɛnt'ɛ gue bi dägwi, nɛ i te 'bɛ mí zɔm bɛ rá ngu, gätho bin johya ɛ.

Bi mba bɛ Mileto ra Pablo

¹³ Nugähe dá hugähe ra barco nɛ dá mbähmbe bɛ ra hnini Asón nguetho nubɛ dan c'athe ra Pablo,

ngubɛ bi xije mam'bet'o, gue xí 'yɛn ra Pablo din 'yogua thoho.

¹⁴ Nɛ nu'bu má n tɪmhbe bu Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe ra barco nɛ dá sɔmhbe bu ja ra hnini Mitilene.

¹⁵ Nɛ dá nɛxhe bu, nɛ man'da pa dá sɔmhbe bu ní hɛ't'a ra t'uhäi Quío gue i jabu made ra deɟa. Nɛ man'da pa buya dá sɔmhbe bu ra t'uhäi Samos gue i jabu made ra deɟa. Nɛ dán säyahe ts'u bu ra hnini Trogilio, nɛ man'da pa buya dá sɔmhbe bu ra hnini Mileto.

¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thoctho bu ra hnini Éfeso, hingui nde din säya bu ra häi Asia. Nguetho di xøni da zøn'a n'dihi bu Jerusalén, ya dí 'buɾu 'bu ra pa ra dɔmpɛti t'ɛmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonh'du yu ngurpi yu 'yɛc'yɛi bu Éfeso

¹⁷ Nɛ nu'bu má sɔmhbe bu Mileto, ra Pablo bi ma dín zonh'du yu dɔc'yɛi, ngue yu ngurpi yu 'yɛc'yɛi dim pɛti bu ra hnini Éfeso.

¹⁸ Nɛ nu'bu mi zøpu u, bi 'yɛmp'a ra Pablo:

—Nu'ehu guí pɔhmbu 'be'a gätho mam 'bui dá øt'ä ua ra häi Asia, asta gue'bu go rá mbu di dá sɔcä ua.

¹⁹ Gätho yu pa dám 'buçä ua dá ørpa rá 'befi ra Hmu mahɛts'i, nɛ hin dadín 'yɛts'i. Nɛ xun ngu ma guidä dá fäni gue'bu má hɔh ma mbui dá äp Oɟa nangue ahɛ. Nɛ xun ngu ran unbi dá nu ngue bi 'yørcä yu judío.

²⁰ Pɛ nugä hin te dá cøn'nahu pɛ dá xi ahɛ gätho 'be'a da mbäx ahɛ. Nɛ dá xän'nahu bu dim pɛti yu ja'i, nɛ dá xän'nahu bu ja ni ngumhbɛ.

21 Ne dá xifi xun ho yu judío ne'u hing yu judío, ngue di päh yün 'yomfëni nangué Oja, gue da 'yëc'yëi ma Hmuh ra Jesucristo.

22 Pe nuya, rá Hogandahi Oja i ørca ra ts'edi ga mbagä bu Jerusalén, ne hin dí pãdi 'be'a gua thocä bu.

23 Pe hønt'a dí pãcä gue dan ofädi bu Jerusalén, ne ga nugä xun ngu yun unbi, nguetho guesë rá Hogandahi Oja bi xiqui hønbu go hapu dá thocä bu ja yu hnini.

24 Pe hinga guet'a dím bën'a, hin te di muui ma tesëgä nanguéc zehëgui. Hønt'a ran johya dí nde ga nu 'bu dá juah ra 'bëfi bi 'dacä ma Hmuh ra Jesús, gue'a ga mangä ran ho ma'da'yo nangué rá mate Oja.

25 Ne gätho ahü dá xi ahü rá m Hman Oja gue 'bëpu ní mandagahu Oja, ne dí pãcä xinga n'da ahü gui nurcahu ma hmi mahøn'a.

26 Nuya nam pa ya dí xi ahü, hingui pa ma güendagä 'bu gui 'bëhmbu rán ho Oja ya.

27 Nguetho hin te dá cøn'nahü, gätho dá xi ahü 'bë'a nde Oja gui pãhmbu.

28 Nuya gui jamansu 'bë'a gui 'yøthü, ne da zä bu gui jamansufü yü mbüi ni mi 'yëc'yëihü büya. Ne gue'a ra 'bëfi bi 'da ahü rá Hogandahi Oja, gue gui jamansufü yü 'yëc'yëi ra Hmu, gätho ná ngu'u i 'bühmbu ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa yü ts'oqui 'bu mí du.

29 Pe nu'bu dá mbagä, dí pãcä m'bëjua ba ë'i 'da tengu yu zate, nde da za'u yu dë'yo, din jabu da 'yøt'ahü gue di ün'na ni mbühü gyü 'yëc'yëihü.

30 Ne 'da'u gue guesë ahü da ndants'i, ne hinga njuantho da man rá m Hman Oja, gue da ndep'a dí

tɛn'du mi'da.

³¹ Janangue'a gui jamansu ni mbuihu ngue hin da hyä ahu. Ne guim bɛmhbu gue nhyu jɛya, ma pa ne ra xui, dá xän'nahu n'da ngu n'da ahu, ne ɛmme dán zoni nangu ahu.

³² Nuya dadí dá ahu Oja. Ne ga soc'ahu rám Hman Oja, nu'a i ma nangue rá mate Oja, gue'a ram hma di zɛt'a ni mbuihu, ne gue'a dín ja ahu gätho i ja Oja, tengu tho u gätho mi'da i pa nthahni.

³³ Nugä hin dá nde a ni mbetihu, xínga gue ni pahnihu.

³⁴ Pe guí pəhmbu dām pɛpɛɛ ne dá undä 'be'a gätho mí hon'hu dán 'yogähe.

³⁵ Dá øt'ä gue dá honse man ts'ihme, dá ut'ahu gue dam pɛhmbu ne ga fäxhu u hin 'yu 'be'a da hyoni. Ne gam bɛmhbu 'be'a bi ma ma Hmuhu ra Jesús 'bu mí 'yɛna: “Man'da di johya ní mbui n'da 'bu di uni, xinda gue'bu din t'unna n'da,” ngubu bi man ra Hmu, bi 'yɛn'a ra Pablo.

³⁶ Ne nu'bu mi gua'a rám hma ra Pablo, bin danyahmu gätho mí 'buɾu, ne bin yəhu Oja.

³⁷ Ne nu'hu gätho bin zoni, ne bi hyu'a ra Pablo ne bi zɛspa rá 'yogu.

³⁸ Nu'hu ɛmme bi du yá mbui, nguetho ra Pablo bi xi'hu him man'dandɪ da nu mahø'n'a. Ne nu'hu bi zix'a ra Pablo bu ja ra barco buya.

21

Bi mba bu Jerusalén ra Pablo

¹ Ne nu'bu mán hyɛhmbe yu 'yɛc' yei, dá huhe ra barco, ne njuəntho 'bex dá sɔmhbe bu ja ra t'uhäi

Cos ngue i ja b_u made ra dej_a. Ne man'da pa b_uya dá thohmbe b_u ja ra hnini Pátara.

² Nub_u, dá t_im_hbe n'da ra barco ní mba b_u ra häi Fenicia, dá huhe b_uya dá mbähmbe.

³ Ne nu'b_u má thohmbe nthandi thoho ra t'uhäi Chipre i ja b_u made ra dej_a, ngäha dá mbähmbe dá s_om_hbe b_u ra häi Siria nub_u ra hnini Tiro, guer_u da zoh rá 'b_eni ra barco. Ne dá ç_ahmbe b_uya, dá mbähmbe b_u ja ra hnini.

⁴ Nu'b_u má t_im_hbe b_u y_u 'y_ec'y_ei b_uya, däm 'b_uhmbe nyoto pa. Ne nu rá Hogandähi Oj_a bi b_enba y_u 'y_ec'y_ei 'b_e'a da thoh ra Pablo 'b_u da mba b_u Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba.

⁵ Ne nu'b_u mí gua'a nyoto pa, dá p_om_hbe b_u. Ne gätho y_u 'y_ec'y_ei, y_un 'yoh_u ne y_u xisu ne y_u t'uhni, dá mbähmbe asta gue dá p_om_hbe b_u ja ra hnini. Dán d_anyahmuhe b_u ja ra ndendej_a b_uya, ne dán y_ahe Oj_a.

⁶ Nub_uya dán 'y_ehmbe ne nugähe dá huhe ra barco, p_e nu'ü bi mbeng b_u ja y_u ngu.

⁷ Bá ne_xhe b_u Tiro, dá mbähmbe ne dá ç_ahmbe 'b_u má s_om_hbe b_u Tolemaida. Nu'b_u má z_enguahe y_u cu, dán tehe b_u n'da pa.

⁸ Nu'b_u mi hyats'i, gätho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe b_u ra d_ahnini Cesarea. Ne dán säyahe b_u ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe z_ai mi mam b_u rán ho ma'da'yo Oj_a. Nu'a, n'da gue'ü yoto má 'yoh_u nthahni mín 'yoh_u ra Esteban.

⁹ Ne nu ra Felipe mi 'b_ui goho y_u t'ixu him bin th_ati, ne nu'ü, y_u p_ongahy_a ü, bi man rá_m Hman Oj_a.

¹⁰ Ne nu'b_u má_m 'b_uhmbe b_u'da y_u pa bi z_o'a n'da rá p_ongahy_a Oj_a í Agabo, bá ne_xp_u ra häi Judea.

11 Nu'b_u mi zøm b_u dí 'b_uhmbe a, bi g_uspa a rá ng_ut'i ra Pablo n_e bi duzehe yá gua n_e yá 'y_e ra Agabo, n_e bi ma:

—Nu rá Hogand_uhi Oj_u bi b_engä ngue ngub_u da 'yøp_ura y_u judío a rá mb_eti na ra ng_ut'i b_u Jerusalén, n_e d_in dä b_u 'b_uh y_u j_u'i ngue hing y_u judío.

12 Nu'b_u má øhmbe 'b_e'a bi man ra Agabo, gätho gahe n_e y_u m_engu b_u, dá ørpahe ra ts'edi hin xtá mba ra Pablo b_u Jerusalén.

13 Nu ra Pablo bi 'y_em b_uya:

—'B_e'a guí øth_u guí zomhb_u. O gadí ungh_u ma mb_ui. Nugä dadín sägä hønt'a go 'b_e'a da t'ørcagui, o gue da thurqui o gue da thog b_u Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

14 N_e him bi zä dá s_amhbe, dá h_ethe b_uya n_e dá _emhb_e:

—Nu'a rá pähä Oj_u da t'øt'e.

15 N_e m'b_ejua b_uya dán sähe n_e dá mbähmbe ra Pablo b_u Jerusalén.

16 N_e 'da' u y_u 'y_ec'y_ei b_u Cesarea dá mbähmbe. N_e nu'b_u má sømhbe b_u Jerusalén, nu' u bi zixcähe b_u rá ngu ra Mnasón, ra m_engu chipre. N_e maya'b_u thoho mí _ec'y_ei ra Mnasón. Guep_u rá ngu dán säyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo b_u Jerusalén

17 Nu'b_u má sømhbe b_u Jerusalén, nu y_u cu nangue ra Cristo b_u, bi hyu yá mb_ui 'b_u mi nuje, n_e bi zimanhoje.

18 Man'da pa b_uya dá mbähmbe ra Pablo dá nuhe ra Jacobo Santiago, n_e' u gätho mí 'b_up_u, yá ming_urp_uh_u, y_u d_ac'y_ei.

19 Nu ra Pablo bi zengua ɯ nɛ 'bɛx bi dɯ'mi 'dahmi'datho bi ma 'bɛ'a gätho bi 'yøt' Oja nangue rá 'bɛfi ra Pablo, nubɯ 'bɯh yɯ ja'i ngue hing yɯ judío.

20 Nɛ nu'bɯ mi 'yø'ɯ 'bɛ'a bi man ra Pablo gue bi 'yømanho 'bɯ mí sih ráM Hman Oja, ɛmmɛ bin johya nɛ bi 'yɛspa Oja. Pɛ nu'ɯ, bi 'yɛmbi:

—Pɛ guí paði, ma zɯ cu'i Pablo gue yɯ mahuahi thoho yɯ judío i ɛc'yɛi ya, nɛ gätho i ɛna jatho da 'yøt' yún t'ɛdi ra Moisés.

21 Nɛ nu'ɯ bi sifi 'bɛ'a gätho gá 'yøt'e. Nɛ sä ɛn'ɯ gá xänbi gue gätho da hyɛh yún t'ɛdi ra Moisés ɯ yɯ judío gue 'bɯpɯ 'bɯh yɯ ja'i hing yɯ judío, nɛ gá xifi ngue hin da mba nthɛqui yú xifani, nɛ hin da 'yøt' yún t'øt'e yɯ judío, ɛn'ɯ.

22 Nuya 'bɛ'a sä ga øthɯ ya, guehma dim pɛti ɯ ma mi 'yɛc'yɛihɯ yɯ judío, gue da gohmahya'a'i, nguetho da 'yøde ya gá søhø, bi 'yɛmbi.

23 Nuya nde'bɯ gui 'yøt'e 'bɛ'a ga xi ahe. Nuya 'bɯcua goho yɯn 'yohɯ ngue bi ma da 'yøt'a n'da ran hogui nangue Oja, nɛ jatho da 'yøt'e. Nuya gui 'yøt'e 'bɛ'a da 'yøt'ɯ.

24 Nu'i gue'e gui six bɯya yɯn 'yohɯ, nɛ gui 'yøt'e tengu jatho da 'yøt'ɯ, ngue mí ma n'da ran hogui nangue Oja. Nɛ gätho gui jurpa yú gasto ɯ, gui tãmb yɯ dɛ'yo ngue da mbøts'e. Nɛ nubɯya sä gui 'yaɣ ni yaɣɯ tengu i øt' yɯ ja'i nu'bɯ xɯn guah yɯ pa yɯn hogui. Nɛ gätho yɯ ja'i sä da baði ngue him majuani'bɛ'a bi man'ɯ 'da nangue'e. Nɛ da baɣ pɯya nɛ'e guí tɛn'na rán t'ɛdi ra Moisés.

25 Pɛ nangue yɯ ja'i hing yɯ judío ngue bi 'yɛc'yɛi, ya dá pɛnpahe n'da ra søcuɣ, nɛ dá xihmbe hin da

zi 'bɛ'a bi 'bɔspa yɯ hmite, xín da za'a ra ngø ngue him bi bøn rá ji, xín da zi ra ji. Nɛ hin da 'yɔt' yɯn 'yomt'ɛni, bi 'yɛn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bɯ dɔnijɔ Jerusalén

²⁶ Nu ra Pablo bi zix'ɯ yɯn 'yohɯ bɯya, nɛ bi 'yɔt'e tengu bi 'yɔt'ɯ. Nɛ bi mbähä bɯ mbo yú dɔnijɔ yɯ judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yú pa ran hogui. Nɛ bi ma nda'a ní pa di un yɯ 'bɔts'e.

²⁷ Hin ɛ ní zøn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yɯ judío gue hing yɯ 'yɛc'yɛi, yɯ mɛngu ra häi Asia, bi nu bɯ mbo ra dɔnijɔ ra Pablo. Nu'ɯ bi parba yɯ ja'i nɛ bi bɛnt' ra Pablo.

²⁸ Bi mbafi:

—N'yohɯ ahɯ dyɯ israelhɯ, dami zeje gam bɛnthɯ na ran 'yohɯ 'bäcua, i xänba yɯ ja'i hønɯ go hapɯ i pa ngue hingui hojɯ, nɛ ɛna nte di muui yún t'ɛdi ra Moisés nɛ nte di muui ma dɔnijɔhɯ. Nɛ hinga hønt'a bi 'yɔt'e, pɛ man'da, bá si ua mbo ra dɔnijɔ yɯ ja'i ngue hing yɯ judío. Janangue'a bi ts'on'a ra hoganijɔ ngue majapi, sä ɛn'ɯ.

²⁹ Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo bɯ ja ra hnini n'da ra mɛngu éfeso í Trófimo. Nɛ mi manse ngue ɛmbi bi zixpɯ mbo ra dɔnijɔ.

³⁰ Nɛ nubɯya gätho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'ts'i, nɛ gätho ní muxpɯ 'bäh ra Pablo, bi bɛnt'i, bi gɛcpɯ thi ra dɔnijɔ. Nɛ 'bex bi gut' yú nijɔ.

³¹ Nɛ nu'bɯ mí zäpi ɛna xtá hyo ra Pablo, nu ra hmudofɯi mí øde ngue gätho ra hnini Jerusalén bin 'yo'ts'i.

³² Nu'a 'bex bi zix'ɯ yɯ dofɯi nɛ gätho yɯ hmudofɯi, nɛ bi mba n'dihi bɯ 'bɯh yɯ ja'i. Nɛ nu'bɯ

mi nu y_u ja'i gue mba b_u y_u dof_ui ne y_u hmudof_ui, 'bex bin h_e nim 'benza ra Pablo.

33 Ne nu'a ra hmudof_ui b_uya bi bent' ra Pablo εna da got'i, ne bi manda ngue da mba nthat'i yoho y_u cadena. M'bejua bi t'än'd_u, ne bi t'εmp'ε:

—To'o na, 'be'a bi 'yøt'na.

34 Pe nu y_u ja'i εmme madí mbahni ne gätho 'dahma 'dan'yo bi ma. Janangue'a nu ra hmudof_ui him mi sä da badi hanja bin 'yo'ts'i. Bi manda ngue da zixp_u ja ra ngundof_ui a b_uya.

35 Ne nu'b_u mi zøm b_u ja rá 'dede ra ngu, bi dux'ε y_u dof_ui a ra Pablo, nguetho nu y_u ja'i man'da nde da bent'i mahøn'a.

36 Nguetho x_un ngu y_u ja'i bi denni bi mbafi:

—Dami hyoh_u, εn'ε.

Nu ra Pablo bin juq_n zεε b_u ja y_u hmi y_u ja'i

37 Ne nu'b_u manguep_u da zixp_u mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yän'na ra hmudof_ui:

—Dami 'yørqui ts'ε ra mate dan yaui ts'ε, bi 'yεna.

Nu ra dof_ui bi dadi:

—Ha guí p_a'a rá nde y_u griego.

—Haha, bi yεn'a ra Pablo.

38 —Oh, ha hinga gue'e gra mεngu Egipto, ngue gá d_up'a n'da ran 'yo'ts'i ne gá sixp_u ma'ueni goho mahuahi yan 'yoh_u ngue y_u hyodu, bi 'yεmbi.

39 Nu ra Pablo bi dadi:

—Hin'na, hinga guecä. Nugä dra judiögä ne dra mεngu Tarso, n'da ra dahnini ngue ja rá ts'edi b_u ja ra häi Cilicia. Nuya dí ä'a n'da ra mate ngue ga xicä ts'ε y_u ja'i.

40 Nu ra hmudof_ui bi un ran t'edi. Nub_uya, nu ra Pablo bí 'bäp_u ja ra 'dede, ne bi u_a'ts' rá 'yε ndepe

din hε yu ja'i. Ne nu'bu min hε, bi zofu nanguε yú ndese u, gue yú nde ra hebreo, bi 'yεna:

22

¹—N'yohu ah, gyu ta ah, gui 'yohmbu 'be'a ga xi ah ya, bi 'yεn'a ra Pablo 'bu mi du'mi bin ya.

²Ne nu'bu mi 'yø'u ngue bi ts'ofu nanguε yú ndese ra hebreo, man'da bin hε. Nu ra Pablo bi 'yεm buya:

³—Nugä dra judíogä, dám 'bucä bu Tarso, nubu ra häi Cilicia, ne bi mba ma tedegä ua Jerusalén. Ne dán xäcä rán xädi ra Gamaliel, ne dán xäcä xun ho yün t'εdi u ma ngarpa bøtah. Ne εmme mi εhyagä nanguε rá 'befi Oja ngue gätho ma mbui, tengutho ah ya.

⁴Ne madí undä ran unbi to'o gätho mi εc'yεi ra Jesús, ne 'da'u dá ho ne'u mi'da, yun 'yohu ne'u yu xisu dá sixpu fädi.

⁵Nu ra hmumbäjä ne yu dαc'yεi da zä din juanni 'be'a xtá øt'ä, nguetho dá çanba yú søcuα bi 'dacä, gue mí εna xcá un yu ngarpi bu ja yu nijä ma mijudíohu bu Damasco. Ne dá hαx ra 'yu dá mba bu Damasco. Nu ra søcuα dá jucä ngue'a ran t'εdi ga cot'a fädi yu 'yεc'yεi, ne dí εna xcuá si ua Jerusalén, ngue xtá nu ua ran unbi.

Nu ra Pablo bi ma ha bin jabu í 'yεc'yεi

⁶Ne nu'bu mán 'yogä bu 'yu hänbu Damasco, tengu'bu mbε huxyadi, bá çä n'da ra nyot'i mahεts'i, ngue nts'εdi bi hyärpα dí 'bäi.

⁷Nugä dá tαng bu häi, ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Saulo, Saulo, hanja gní unguai,” bi 'yεngui.

⁸ Nε dá thətı: “To'o i ma Hmu.” Nε nu'a bi xiqui: “Nugä dra Jesús, dra mεngu nazaret, guecä gadı angagui.”

⁹ Nε nu'ı da min 'yogähe bi nu'a ra nyot'i, pε him bi 'yø'a ra nde ngue bi zocä.

¹⁰ Nε dá änni: “Ma Hmu 'bε'a sä ga øt'ä.” Nε nu ra Hmu bi 'yεngui: “Dami ndants'i ní mba bı Damasco, nubı, da si'a bı 'bε'a gätho dá sän'ni'i gui 'yøt'e.”

¹¹ Nε nugä 'bex dán xädä nangue'a ra nyot'i, nε nu'ı mín 'yogähe bi gırcı ma 'yε, nε dá sømhbe bı ja ra hnini Damasco.

¹² Nε mi 'bıpı n'da ra hocjı'i í Ananías, ngue mi tenni xın ho yın t'ędi ra Moisés. Nε gätho yı judıo mi 'bıpı mi numanho a.

¹³ Nu ra Ananías bi zøpı däm 'bıcä, nε bi xiqui: “Ma cu'i Saulo, dami hyand ran nεqui ni dä ya.” Nε 'bex bi zø ma dä, nε bi zä dá nu a ran 'yohı bıya.

¹⁴ Nε bi xiqui: “Nu'a Ojı mi thąnde ma ngırpa bøtahı bi huahn'na'i ngue gui pıdı 'bε'a rá pähä a. Nε bi ja'a'i gá nu rá Hoga Ts'unt'ı, nε bi ja'a'i ngue gá 'yørpı rá nde a.

¹⁵ Nuya gui mam bı 'bıh yı jı'i 'bε'a gá nu nε 'bε'a gá 'yøde.

¹⁶ Nε hin'yı 'bε'a man'da gui tø'mi, dami ndants'i gan xixyı, gui 'yęc'yıi majuanı a ra Hmu ngue di 'uec'a'ı ni ts'oqui nangue rá thuhu a ra Hmu,” bi 'yęngä ra Ananías, bi 'yęn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo hanja bi mba bı 'bı'ı hing yı judıo

¹⁷ Nε xø bi 'yęna:

—Nε nu'b_u jambá pengä ua Jerusalén, dán yá'be Ojã b_u mbo ra ðanija, nε nu Ojã bi jacä dá nu tengu n'da ra t'i.

18 Nε dá nugä ra Hmu, bi 'yεngui: “Dahmantho dami pøngua Jerusalén, nguetho hin da t'ørpamasu 'bε'a gui ma nanguecä.”

19 Nε dá xi'a: “Ma Hmu, nu'ε ma mεnguhe ua gätho i pãdi 'bε'a gätho dá øt'ä, dá mba b_u gätho ma nijãhe, nε dá unba ε gätho bi 'yεc'yεi i, nε dá cot'a fädi ε.

20 Nε nu'b_u mi mba ntho ra Esteban mi 'bäcä b_u, nε 'da'angu dá bεmhbe ε bin hote, nε dá jamansup yá pahni ε.”

21 Pε nu ra Hmu bi xiqui: “Ní mba, nguetho ga pεnh'na b_u yab_u guεp_u 'b_uh y_u ja'i ngue hing y_u judío,” ngub_u bi xiqui, bi 'yεn'a ra Pablo.

Nu ra Pablo bi mba ma dä b_u 'b_uh y_u hmudof_ui

22 Nu'ε bi 'yømanho 'bε'a bi man'a ra Pablo, asta gue'b_u mí ma da mba b_u 'b_uh y_u ja'i hing y_u judío. Nub_uya bin cuε'ε y_u judío i 'bäp_u gue hing y_u 'yεc'yεi, bi mbafi nε bi 'yεna:

—Dá tho na ran 'yoh_u, man'da x_un ho 'b_u hin di thoqui dim 'b_ui, bi 'yεn'ε.

23 Man'da bi mbafi bi huã't' yá pahni nε bi 'yents' y_u fonthäi.

24 Nu ra hmudof_ui bi manda da ts'ixp_u mbo ra Pablo, nε bi manda da mba m'bei, ngue ndep'a dín juã'n'a ra Pablo hanja ná mba'ε y_u ja'i.

25 Nε nu'b_u i pa nthãt'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yän'na ra dof_ui ngue mi 'bäp_u:

—Ha i ja nin t'ε dih_u gui fe'a n'da ra romano nu'b_u hin ní t'ørpa ran juãnbi, bi 'yεn'a ra Pablo.

26 Nε nu'bu mi 'yø'a ra dofui a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu ne bi 'yεmbi:

—Dami jamansu 'be'a guí ørpa na ran 'yohu, n'da ra romano na.

27 Nε bá ε'a ra hmudofui buya, bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha majuani gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi dadi:

—Haha, bi 'yεna.

28 Nu ra hmudofui bi 'yεmp'a:

—Xun ngu ra mbeti dá jut'ä ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pe nugä mbadi thoho ma ta bin t'un ran t'εdi gue din romano, janangue'a man'da dra romanogä.

29 Nε nu'a ra hmudofui bin su nguetho ya xí du't'i ne nu'a ra Pablo ra romano na. Janangue'a nu'u nte bi 'yørpa ra Pablo, εna xtá mbei.

Nu ra Pablo mi 'bäpü ja rá junta u yá hmumbäjä yu judío

30 Nε nu'bu mi hyats'i, nu ra hmudofui nde da badi hanja í yarp'u yu judío, bi xocta'a ra Pablo män thu't'i, ne bi manda dim peti yu hmumbäjä ne yá ngurpi yu judío. Nε bi zix'a ra Pablo bu dim peti.

23

1 Nu ra Pablo εmme madín hyεthu bu, ne bi xifi:

—N'yohu ahü, nugä zai dí øt'ä'a i xicpa ma mbui Oja, asta gue ra pa jabuya, bi 'yεm 'bu mí dε'mi din ya.

2 Pe nu ra Ananías, ra dambäjä, bi xi'u gue 'darpü mi 'bähmbu ra Pablo, da mberpa rá nde.

3 Nu ra Pablo bi xi'a ra Ananías buya:

—Oja da mber'a'i nguetho yoho ni mbei. Sä guí emhbu hin dá øt' yæn t'edi, pe go gue'ahu hin guí øthu yæn t'edi, ngue gadi manda da 'berca ma nde.

⁴ Ne nu'u 'darpu mi 'bähi bi 'yemi:

—Hanja gni that'a ra dambaja ngue bi huahn'na Oja.

⁵ Ra Pablo bi dadi:

—Cu ah, hin di pacä ngue ra dambaja a, nu'bu xcä pacä hin xcä thatä 'bu, nguetho nt'o't'i gue hin ga c'aman'u ma ngurpih, bi 'yemi.

⁶ Ne nu'a ra Pablo 'bu mi nu'u 'da gue hupu ja ra junta, bi badi hinga 'da'ingu yu t'ec'yei u, nguetho 'da'u bi den'du i man yu saduceo ne nu mi'da bi den'du i man yu fariseo. Janangu'e'a nu ra Pablo bi 'yemp'u 'buru ja ra junta:

—N'yohu ah, nugä dra fariseogä, ne xin rá ts'ant'ugä n'da ra fariseo. Nugä di 'bäcu ne guí ørcah ran juabi nguetho di ec'yei gue i ndants' mahøn'a u i tu, bi 'yæn'a ra Pablo.

⁷ Ne nangu'e'a xi man na ra Pablo bin junth yu fariseo u yu saduceo, ne gätho bin hepu ja ra junta.

⁸ Nguetho i man'u yu saduceo gue hingui ndants' mahøn'a u i tu, ne i ma ngue njo'o yäm 'behni Oja mahets'i, ne i ma ngue njo'o yæn dahi. Pe nu yu fariseo gätho i ec'yei.

⁹ Bin ja n'da ra mbahni, ne nubuya bin ndants' i 'da'u yu xänbate u yu fariseo, bi 'yæn'u:

—Nuna ran 'yohu 'bäcu, nte män ts'o bi 'yøt'e. Xi'bu majuani n'da ran dahi o gue n'da rám 'behni Oja mahets'i bin yäui, nde'bu hin ga smhmbu Oja, bi 'yena.

10 Pɛ nu'ɥ 'bɥpɥ ja ra junta, ɛmmɛ bin sɥ'ɥ, asta gue'bɥ mí zu ra hmudofɥi da sɛn'inde ra Pablo. Bi xih yá dofɥi bɥya gue ba jɥcpɥ 'bɥh yɥ ja'i, nɛ da zix mahø'n'a bɥ ja ra ngundofɥi.

11 Nɛ nu'bɥ min xui, ra Hmu mahɛts'i bim 'bähmi ra Pablo nɛ bi 'yɛmbi:

—O di tu ni mbɥi Pablo, nguetho ngutho gui ma bɥ ja ra dɔhnini Roma nanguecä, tengutho gá mangua Jerusalén.

Mi ɛna xtá tho ra Pablo

12 Nu'bɥ mi hyats'i, 'da'ɥ yɥ judío 'da'ingu bi bɛn'ɥ da hyo ra Pablo, nɛ bi ma jatho di ja'ts'a bi man'ɥ. Nɛ bi 'yɛn'ɥ ngue hin din sihmɛ, xíng ra dehe da zi, asta gue'bɥ go bi hyo.

13 Nɛ mi pongui yote má 'yohɥ ɥ 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo.

14 Nu'ɥ bi mba bɥ 'bɥh yɥ hmumbäjä nɛ yɥ dɔc'yɛi, nɛ bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe majuɔni 'bɛ'a ga øthe, nɛ hin dan sihmɛhe asta gue'bɥ go dá hohe ra Pablo.

15 Janangue'a nu ahɥ nɛ'ɥ mi'da guín 'yohɥ bɥ ja ra junta, nu'bɥ nixudi gui xihmbɥ ra hmudofɥi ba si'a ra Pablo, gui 'yɛmbi gue gui 'yänhdɥ mi'da yɥn t'änni. Janangue'a nugähe bɥya, dan sähe gua täcuahe bɥ ja ra 'yu, ga hohe, bi 'yɛn'ɥ.

16 Pɛ nu rá 'bɛ'ue ra Pablo bi 'yøde 'bɛ'a nde da 'yørpa yɥn 'yohɥ. Bi mba bɥ ja ra ngundofɥi nɛ bi xi'a ra Pablo.

17 Nu ra Pablo bi zonzh'na n'da ra dofɥi bɥya, bi 'yɛmbi:

—Dami six na ra ts'unt'ɥ bɥ bí 'bɥh ra hmudofɥi, nguetho i ja 'bɛ'a da xifi.

18 Nu ra dofui bi zixpu 'bu'a rá hmu, ne bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofädi, bi zoncagui ne bi 'yác ra mate gua siua na ra ts'unt'u, nguetho ja 'be'a da xi'i.

19 Nu ra hmudofui bi bentpa rá 'ye ra ts'unt'u, n'danni bá änni:

—'Be'a guín nde gui xiqui.

20 Nu'a ra ts'unt'u bi xi'a ra hmudofui buya:

—Nu'u 'da yu judío bin yase'u, bi ma da 'yä'a ra mate 'bu nixudi, ngue gui sixpu mahøn'a bu ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'yēn'i, da 'yän mi'da yan t'änni.

21 Pe 'yo guí øt'e 'be'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yohu yu judío ngue xan jot' ra 'yu, i täcua bu ra Pablo. Nu'u, 'da'angu xam ma ngue xín din sithe xín din sihme asta gue'bu go bi hyo ra Pablo. Ne i tøp'a thoho 'be'a go gui ma, bi t'emp'a ra hmudofui.

22 Nu ra hmudofui bi hecua ra ts'unt'u ngue njon da xifi, ngue ya xí xi'a ra hmudofui. Ne nubuya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'behni bu 'buh ra Félix

23 Nubuya nu ra hmudofui bi zohn'du yoho yu ngurpa dofui, bi xifi din sä yociento ndofui da mba bu ra hnini Cesarea 'bu guto nxui. Ne da mbähä mi hyate ma 'det'a yu dofui ngue din tøgue, ne da mbähä mi yociento yu dofui ngue i cu yan ts'at'egui.

24 Ne bi manda da thøspa yu fani ngue da hyux a ra Pablo. Ne bi xifi di jamansu xan ho bu 'yu, asta gue'bu go bi dä bu 'buh ra ts'at'abi Félix.

25 Ne bi 'yo't'a n'da ra søcuq ra hmudofui, bi mbenpa ra ts'at'abi Félix.

26 Ne bi 'yēn'a ra søcuq:

“Nugä dra Claudio Lisias, dadí zεngua'i, gra Félix, gra hoga ts'ut'abi.

²⁷ Nuna ran 'yoh_u na, nu'b_u mi bεnt' y_u judío, nde xtá hyo. Pε dá y_umhbe nangue x_un ngu y_u dof_ui, nguetho dá øcä ngue ra romano na.

²⁸ Nugä him mí p_uadi hanja bi mba ma y_upi, dá sixp_u ja rá junta y_u judío.

²⁹ Pε nub_uya dá øde ngue h_unt'_u y_un t'εdi zεε y_u judío ngue í mba ma y_upi, nε hin'y_u 'bε'a dí tho, o gue dín ofädi.

³⁰ Nε nu'b_u mi sicä 'bε'a nde da 'y_ut' y_u judío, ngue nde da hyo, 'bex dá p_unh'na b_u guí 'b_ui. Nε dá xi'_u y_u ny_upate gue da xi'i 'bε'a ní mbεspa ra hnuman'_u. Nε h_unt'a dá xi'a ya,” bi 'y_uen'a rá s_ucu_u ra hmudof_ui.

³¹ Nu y_u dof_ui b_uya bi 'y_ut'e tengu bi xi'_u y_u hmu. Nu'_u bi zix'a ra Pablo 'b_u min xui, asta gue'b_u mí z_um b_u Antípatris.

³² Nu'b_u mí hyax b_uya, bá peng b_u y_u dof_ui gue him madín t_ugue. Pε nu'_u gätho madín t_ugue bi thoqui bi zix'a ra Pablo _u.

³³ Nu'b_u mí z_um b_u ra hnini Cesarea, bin d_up ra s_ucu_u ra ts'ut'abi, nε bi mba ma dä b_u ra Pablo.

³⁴ Nε nu'b_u mi nu'a ra ts'ut'abi a ra s_ucu_u, bi 'y_un'na ra Pablo:

—Hap_u ni häi.

Nε nu ra Pablo bi xifi gue ra mεngu b_u ra häi Cilicia.

³⁵ Nu ra ts'ut'abi b_uya bi xi'a ra Pablo:

—Nugä ga øcä 'bε'a guí mam 'b_u bi z_u'_u di y_up'i'i.

Nε bi manda da mba m'bädi b_u ja rá nguts'ut'abi ndud_un Herodes.

24

Nu ra Pablo bin juan zehε bu 'buh ra Félix

¹ Ne nu'bu mi jua'a cut'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbäjä, ne 'da yu dāc'yēi, ne ra Tértulo ran hocpate. Ne bi xi'a ra ts'ut'abi 'be'a í mba ma yaḗi ra Pablo.

² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi du'mi bin yaḗate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugähe dí pāhmbe ngue nangu'e i ja ran johya ua ra häi dí 'buhmbe.

³ Ne gāthogähe man'da dí 'buhmbe xun ho nangu'e 'be'a guí øt'e. Ne gātho yu pa dí xi'ahe ra jamadi nangu'e.

⁴ Nuya hingui ngu 'be'a ga xi'a'i, pe gui 'yørca ra mate gui 'yøde 'be'a dí xi ahe.

⁵ Nuna ran 'yohu, εmme ra ts'om'bäi na, ne εmme di parba yu judío hønbu go hapu 'bui ngue gātho ra ximhäi. Ne nuna, rá ngurpi 'da'u yu jā'i t'εmbi yu nazareno.

⁶ Nu'a mí nde xtí ts'on ra dānijā bu Jerusalén, pe nugähe dá benthe, ne dí εmhbe xcá juanbahe tengu im mam bu ja man t'εdihe.

⁷ Pe nu ra hmudofui, ra Lisias a, con rá ts'edi bá juḗpu mi 'buhmbe.

⁸ Ne bi xije dan yaḗe ua. Nuya, nu'bu gui 'yän zehε a, gui paḗi gue majuaḗi 'be'a gātho ní mba ma yaḗi, bi 'yεmp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

⁹ Ne nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u.

¹⁰ Ne nu ra ts'ut'abi bi un ran t'εdi ra Pablo gue din yaḗ buya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'yεna:

—Nugä i hu ma mbui ngue sä dan juandä ua, nguetho guí paḗi 'be'a nám 'buhmbe dyu judíohe, gue xun ngu yu jeya guín ts'ut'abi ua.

11 Nu'bu guí nde gui paḍi, sä gui paḍi, ja män 'de'mayo ma pa ya gue dá mba bu Jerusalén, dá thande Oja bu.

12 Ne nu'bu ma mijudíohē him bi nu 'bu 'bo'o xcán junthe, xím bi nu 'bu 'bo'o xcá parbi, xínga guepu ja ma ḍanijahe, xínga guepu ja ma t'unijahe, xínga guepu gátho ra hnini.

13 Nuya hingui sä din juanni xan ho nguetho him majuani 'be'a ní yaḥpä ya.

14 Pe nuya dadín juandä gue dí tendä ra 'yu ma'da'yo, ne gue'a embi him majuani bu. Pe guet'a ra 'yu mí ten'du ma ngurpa botahe, gue mí numansu Oja nguetho dí ec'yei 'be'a gátho män t'o't'i bu ja rá sōcuā yān t'ēdi ra Moisés ne yá sōcuā yu pōngahyā.

15 Ne nugä dí tō'mi 'be'a nín ho da 'yōt' Oja, tengu i tōmp' ya i 'bācuā. Nugähe dí ec'yeihe ngue gátho xan du da ndants'i, ne'bu bi 'yōt' ran ho, ne'bu bi 'yōt' ran ts'o.

16 Jananguē'a gátho dí øt'ä 'be'a di bēngä Oja n'dahma hin hapu da thinga ma ts'oqui, xínga guepu 'bu Oja xínga guepu 'buh yu ja'i, bi 'yēna.

17 Ne xø bi 'yēna:

—Ne nu'bu mi thogui xan ngu yu jeyā, bá pengä bu Jerusalén ngue ga un yān t'unni ma mēnguhe, ne ga un yān t'unni bu ja ma ḍanijahe.

18 Ne ngubū dá øt'ä bu ḍanija, dá thande Oja. 'Da'bu yu judío, yu mēngu bu ra häi Asia dán tīmhbē bu buya. Ne njom mí 'bupu xan ngu yu ja'i, xing ra sui mi ja bu.

19 Nu'bu gue dán tīngähe bu, nde'bu gue'bu xtambá 'yēcuā bu, xtá mangua 'bu ja 'be'a dá øt'ä bu.

20 O gue guehya yān 'yohū 'bācuā da ma 'bu ja 'be'a bi nūrcä 'bu má mbagä bu ja ra junta.

21 Hønt'a nts'edi dá mangä b_u, ne dá embä _u: “Nu ah_u guí ørcä ran ts'embi nam pa ya nguetho dí εc'yei ngue i ndants'_u i tu,” dá engä, bi 'yεn'a ra Pablo.

22 Ne nu'b_u mi 'yø'a ra Félix 'bε'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho x_un ngu ts'_u mi pa'a ra Félix nanguε rá 'yu Oja. Ne bi xi'_u:

—Nu'b_u dambá εcua ra hmudof_ui, ra Lisias, sä ga paçä 'bε'a gätho bin ja.

23 Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'bädi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'ørpa ran ho nanguε'a, ne nu'_u yá amigo sä da mba b_u ne di unni 'bε'a gätho da hyoni.

24 Nu'b_u mí tho'i ts'_u 'da y_u pa, nu ra Félix bá peng b_u ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma hague dán zä n'da da 'yεc'yei ra Jesucristo.

25 Ne nu'b_u mi man ra Pablo nanguε ram 'b_ui njuañtho, ne bi ma ngue di jamansu 'bε'a da 'yøt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'b_u ran zεgui nanguε y_u ts'oqui, nu ra Félix bin su b_uya, ne bi xifi:

—Hønt'a gá xic ya, 'bε ním 'bähma b_u ja ra fädi mahøn'a, ne nu'b_u da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'εmp'a ra Pablo.

26 Nu ra Félix mí εna xtán gu't'i ts'_u, n'dahma xtí thø'a ra Pablo. Jananguε'a njant'a thoho min zohni ne min yaui.

27 Ne nu'b_u mi gua'a nyojεya bi mba ma poni a ra Félix, ne bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix 'b_u mí bøm b_uya, bi zop_u ra Pablo b_u ja ra fädi, nguetho mí su da numan'_u y_u judío 'b_u xtí hocpi.

25

Nu ra Pablo din juąn b_u 'b_uh ra Festo

¹ Nu ra Festo bi mba b_u ra häi guep_u din ts'ut'abi, nε hyupa bim 'b_up_u ra hnini Cesarea, bi mba b_u ra hnini Jerusalén b_uya.

² Nub_u Jerusalén, y_u hmumbäjä nε yá ngarpi y_u judío bi xi'a ra Festo, bi nyąpi nanguε ra Pablo.

³ Nε bi 'yörpa ts'edi bi 'yäp ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zøm b_u Jerusalén, nguetho im bεn'ε da gorpa b_u 'yu, gue nde da hyo.

⁴ Pε nu ra Festo bi xifi ngue ofädi b_u Cesarea ra Pablo, nε “mi ts'ut_utho ga mbagä ya,” bi 'yεmbi.

⁵ Nε bi xifi:

—Nde'b_u ga mbähä 'da ah_u gue ja ni ts'edih_u, nε nu'b_u ja män ts'o bi 'yöt'a, sä gui yař_u.

⁶ Nu ra Festo, masque mbε man 'det'a pa bim 'b_up_u Jerusalén, bi mba b_u Cesarea b_uya. Nu'b_u mí hyax b_uya, bi mba b_u ja rán juąnbate, nε bi manda ba ts'i ra Pablo.

⁷ Nε nu'b_u mi zøm b_u ra Pablo, nu y_u judío ngue bá nεxp_u Jerusalén bi mbä'ts'i. Nε εmmε x_un ngu 'bε'a x_un ts'o í yaři. Pε hingui sä da bøm majuąni 'bε'a bi man'ε.

⁸ Nu ra Pablo bi ma nanguεε b_uya:

—Nte dá øt'ä ngue hingui ho nanguε man t'εdihe dy_u judíohe, xínga gue'a ra dąnija, xínga gue'a rán t'εdi ra hmuts'ut'abi b_u Roma, bi 'yεn'a ra Pablo.

⁹ Nu ra Festo nde da 'yöt'a dí numanho _u y_u judío, jananguε'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha guí nde gui mba b_u Jerusalén, guep_u ba øt'a ran juąnbi b_u, nanguε 'bε'a í yař'a y_u judío.

¹⁰ Nu ra Pablo bi dądi:

—Hin'na, guecua rán säui da t'ørcä ran juañbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'ɛdi ra hmuts'ut'abi 'bäpü Roma gue gui 'yørcä ran juañbi ua. Ne nte mán ts'o xtá ørpa yü judío, gue gui sixcä bü. Nu'i guí pãdi xün ho ngue te dá øt'ä.

¹¹ Pɛ nu'bü xtá øt'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'ɛdi gui hyogui, jatho ga tu 'bü, hin ga 'dagui nangue man ðäte. Pɛ nu'bü him majuani 'bɛ'a ní yäcpä ü, njo'o n'da i ja rán t'ɛdi di dägä bü ja yú 'yɛ ü. Nugä dí ä'a ran t'ɛdi gui thocä bü 'büh ra hmuts'ut'abi bü Roma, bi 'yɛn'a ra Pablo.

¹² Nu'bü min yähu yüm fäts'ihü a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu'bü guí ɛna ga dä ahe bü Roma, da zä 'bü, bi 'yɛmbi.

Nu ra Festo i yqui ra ts'ut'abi Agripa

¹³ Nu'bü mi tho'i 'da yü pa, n'da rá ts'ut'abi yü judío, ra Agripa na, nɛ'a rán ju, Berenice, bi zøm bü Cesarea di zɛngua a ra ts'ut'abi Festo.

¹⁴ Ne nu'bü mi 'bäpü 'da yü pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangue ra Pablo, bi 'yɛmbi:

—O bü n'da ran 'yohü, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a.

¹⁵ Ne nu'bü má mbagä bü Jerusalén, nu yü hmumbäjä nɛ yü ðac'yɛi ngue yü judío bi xicä nangue ra Pablo. Nu'ü mi äp ran ünbi nangue'a.

¹⁶ Ne nugä dá xi'ü: “Pɛ nugähe dyü romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bü hinda nadí juañbähe ü, nɛ ðim 'bäpü ja yú hmi to'o di yäpi, din yäɛɛ.” Ngübü dá xifi.

17 Nε nu'bu mi zøcua yun yapate, nu'bu mi hyats'i, 'bex dá mba bu ja man juanbate ne dá manda da ts'ixpu a ra Pablo.

18 Nu'bu mí 'bähmbe bu u yun yapate, pe xinga n'dare bi ma gue yu ts'oqui tengu mím bεngä ngue xtá ma.

19 Pe hont'a n'da ram hma madín junthu nanguie 'be'a mi εc'yei zεε u yu judío. Ne nanguie n'da ran 'yohu í Jesús nín junt'u, ngue bi du, pe nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'bu, bi 'yεna.

20 Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Ne nugä hin dí paçä ga øt'ä ran juanbi nanguie 'be'a εc'yei yu judío. Jananguie'a dá än'na ra Pablo 'bu nde da mba bu Jerusalén, da mba ma juanbi bu.

21 Pe nu ra Pablo bi 'yác ran t'edi, nde ga dä bu 'buh ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. Dá manda buya da 'bädi asta gue'bu bi zä ga pehndä bu 'buh ra hmuts'ut'abi, εn'a ra Festo.

22 Nu ra ts'ut'abi Agripa buya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yohu.

Bi da'a ra Festo buya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

23 Man'da pa buya bi mba bu ja rá ngu ran juanbate ra Agripa ne ra Berenice. Ne bi mba bu mbo gätho ja yá ts'edi, min 'yohu yu hmudofai ne yu ngurpi bu ja ra hnini Cesarea. Ne bi ts'ini xun ho nguetho i ja yúts'edi. Ne nu'a ra Festo bi manda da ts'ixpu ra Pablo.

24 Ne nubuya bi 'yεn'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, ne ahu gyun 'yohuhu gätho guí 'buhmbu ua ya, guí nuhu na ran 'yohu. Ne gätho yu judío 'buru Jerusalén ne'u 'bucua Cesarea

madín yapi nanguehna. Nu'ɯ njəm'bɯ mi ɛ't'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho.

²⁵ Pɛ nu'bɯ má pɔcä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá ɛngä ga pɛnpɯ 'bɯh ra hmuts'ɯt'abi bɯ Roma, nguetho mí mansɛ da mba ma dä bɯ.

²⁶ Pɛ hin'yɯ 'bɛ'a sä ga o't'ä a xɯ 'yøt'e ngue ga pɛnpa ma hmu. Janangue'a dá zonhdä na ran 'yohɯ, gui 'yøhmbɯ ts'ɯ 'bɛ'a da man ya, ma ts'ɯt'abi Agripa i. Nɛ nu'bɯ gá 'yøhmbɯ, masque da zä gui xijɯ bɯya 'bɛ'a da zä ga o't'ä nangue ran yapi.

²⁷ Nguetho dí ɛna hingui ho ga pɛnpɯ n'da ra ofädi, nɛ nte má sɔcuɔ da jɔts'i ngue da mam bɯ hanja i ofädi, bi 'yɛn'a ra Festo bɯya.

26

Nu ra Pablo bin juɔn zɛhɛ bɯ 'bɯh ra ts'ɯt'abi Agripa

¹ Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo:

—Da zä gui mansɛ nangue'a zɛhɛ, bi 'yɛmbi.

Nu ra Pablo bi uɔn rá 'yɛ nɛ bi ma nanguesɛ. Bi 'yɛna:

² —I jagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ɯt'abi Agripa, nɛ sä gam mangä nangue 'bɛ'a í yɔcpä ma mijudíohe.

³ Nguetho gui pɔdi xɯn ho 'bɛ'a gätho yún t'øt'e yɯ judío, nɛ gui pɔdi 'dahma 'dan'yo ma t'ɛc'yɛihe dyɯ judíohe. Janangue'a dí ä'a ra mate, gui 'yø'i ts'ɯ xɯn ho 'bɛ'a gam mangä.

Rám 'bɯi ra Pablo 'bɯ hin ní 'yɛc'yɛi

⁴ Nu'ɯ gätho ma mijudíohe i pɔdi 'bɛ'a ním 'bɯi dá øt'ä bɯ 'bɯh ma mɛnguɛ, 'bɯ mán t'ɯhnigä nɛ'bɯ mám 'bɯcä bɯ Jerusalén, asta guehya.

⁵ Nu'u hin'yu ra pähä da ma, pe maya'bu mi pädi ngue nya'a thoho dá tenni xun ho tengu man yu fariseo. Nu yu fariseo man'da xhya da 'yot' man t'xdihe dyu judiohe xinda gue'u mi'da.

⁶ Nuya dí 'bäcua ja ran juanbate, nangue'a 'be'a dí x'c'yeyi. Nugä dí x'c'yeyi 'be'a bi xi'a Oja ma ngarpa bombotahe, ngue da xox'u xun du.

⁷ Nugähe yam bom'beto u 'de'mayoho yu ts'unt'u ma ngarpa bombotahe ra Jacob, dí xhyahe ma pa ne ra xui nangue rá 'befi Oja. Ne nugähe dí tømhb'e 'be'a bi man Oja, gue da xox'u xun du. Nugä dí x'c'yeyi gue majuani bi du'mi bi 'yot'a, ne gue'a ní yacpä ya ma mijudiohe, ma ts'ut'abi Agripa i.

⁸ Hanja gní bømhb'u ngue hingui sä Oja da xox'u xun du, bi 'yæn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madí unba yu 'yex'yeyi

⁹ Ne xø bi 'yem mahøn'a:

—Guec zehägä, nya'a thoho dá bængä ngue mi xngä xun ho 'bu ga sacä ra Jesús, ra mengu Nazaret.

¹⁰ Nubu Jerusalén xun ngu yu 'yex'yeyi dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'xdi yu hmumbäjä. Ne nu'bu mi t'xna da mba ntho, 'da'angu dá bømhb'e.

¹¹ Ne xun ngu yu nidj dá unba u yu 'yex'yeyi bu ja ma nijähe dyu judiohe. Ne dá säpi dá serpa yu t'x'c'yeyi. Ne nugä emme min cuägä nangue'u, neru ja yu hnini yatho dá mbagä, dá un ran unbi u, bi 'yæna.

Bi mam mahøn'a ha bin jabu bi 'yex'yeyi

¹² Ne xø bi 'yem mahøn'a:

—Nε dá caxä ra sœcuä, ngue rán t'edi yu hmumbäjä, ngue ga unba yu 'yεc'yei. Dá hā ra 'yu ná mba bu ra hnini Damasco.

13 Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bu mbe huxyadi dá nu bu 'yu n'da ra nyot'i bí 'yεh mahets'i, ne man'da madí hyät'i xinda gue ra hyadi. Nε nu'a bi hyäpɸu dí 'bähmbe.

14 Nε nu'bu gätho má tɸnje bu häi, dá œcä n'da ra nde ngue ma ndese í ts'oqui, ra hebreo, i εna: “Saulo, Saulo, hanja gní ungui. Xun hεi guí øt'e, tengu n'da ra mbændani i pa ma sani ra t'o hndepe dim pɸfi xun ho, ne i nεte thoho,” bi 'yεngui.

15 Nε nugä dá änni: “To'o i, ma Hmu.” Nu ra Hmu bi dadi: “Nugä dra Jesús, guecä gadí ungui.

16 Nuya dami ndants'i, gui 'bäi. Nuya dán 'yusegä ua n'dahma gui ma ne gan juanni nangue gätho 'be'a gá nu ya, ne gätho 'be'a ga ut'a m'bejua.”

17 Nε bi 'yεngui: “Nuya ga pɸhn'na'i bu 'buh yu jä'i hing yu judío, ne ga jamansu i nangue 'be'a da nde da 'yøt'a'i yu judío, ne yu jä'i ngue hing yu judío.

18 Nε nangue nim hma, ga japi da xoc yá mbui yu jä'i ne him man din 'yo bu ja ra 'bexui, pɸ din ja ran nequi yá mbui. Nε ga japi da 'uepɸu ja rá ts'edi ra zɸthu, ne din 'yo bu ja rá ts'edi Ojä ma Ta. Nε din ja ra punbi yá ts'oqui. Nε da nu ra te mazai u, ne gätho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uecä,” bi 'yεngä ra Jesús, bi 'yεn'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mbesta a bi man ra Hmu 'bu mín yuse

19 Nε nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ut'abi Agripa:

—Nugä hin dá festhoho 'be'a bi xicä ra nde gue bá ěh mahęts'i.

²⁰ Rá mbudi dá xi'ũ 'bũpũ Damasco, gue di päh yún 'yomfęni ne din 'yo bũ rá 'yu Ojã. Ne dá xifi da 'yõt' ra 'befi xũn ho nguere da fãdi xũ päh yún 'yomfęni. Ngutho dá mangä bũ Jerusalén, nepũ gãtho ra häi Judea, ne dá xicä yũ jã'i ngue hing yũ judío.

²¹ Pe nangu'e'a 'be'a dá mangä, nu'ũ 'da yũ judío bi bentcä bũ ja ra dãnijã, mi nde xta hyogui.

²² Pe asta gue yũ pa jabũya i fãxcã Ojã. Ne dí xi'ũ ja yú ts'edi, ne dí xi'ũ hin'yũ yú ts'edi. Ne hõnt'a dí xãnbi 'be'a bi man ra Moisés ne 'be'a bi man yũ pøngahyã, ngue bin ja.

²³ Nu'ũ, bi ma ngue jatho da nu ran unbi ra Cristo, ne gue'a ra mbudi da mba nsots'i bũ 'bũ'ũ xũn du. Da mba nsots'i guere da zã di un ran nequi yú mbũ i yũ judío, ne'ũ hing yũ judío, bi 'yęn'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'yęc'yei ra ts'ut'abi Agripa

²⁴ Ne nu'bũ ngubũ mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'edi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín gãt'i, ěmme xũn ngu guí pãh ra søcuã janangu'e'a guín gãt'i.

²⁵ Bi dã'a ra Pablo bũya:

—Hin dí jãt'ã, gra hoga ts'ut'abi gra Festo. Pe gãtho dí mangä majũani a.

²⁶ Nu ra Agripa in ts'ut'abi bũ 'bũh yũ judío, i 'bũcua, i pãdi nangu'e 'be'a gãtho dí mangä. Janangu'e'a hin dí su ga mangua ja rá hmi. Ne dí hãxa njuani ngue i pãdi, nguetho him bi t'ãgui 'be'a bin ja, bi 'yęn'a ra Pablo.

27 Nε xø bi xih ra ts'ut'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí ξc'yei 'be'a bi man yá pøngahya Oja. Nugä dí paçä gue guí ξc'yei, bi 'yεmbi.

28 Nu ra Agripa bɥya bi da't'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bex ga paçä man 'yomfɛni, ngue ga ξc'yei ra Cristo.

29 Nu ra Pablo bi 'yεmp'a:

—'Bexgue guehya, ogue niya'bɥ ts'ɥ, Oja i paði 'be'a dín ndegä. Dín nde gue guí 'yεc'yei, nε ahɥ gätho guí 'bɥhmbɥ ua guí øhmbɥ 'be'a dím mangä ya. Nε dín nde guí cohmbɥ tengugä, pε hønt'ɥ yɥ cadena hin'na ɥ, bi 'yεmbi.

30 Nε nu'bɥ ngubɥ mi man ra Pablo, ra Festo nε ra Agripa bim 'bäi, nε'a ra Berenice nε'ɥ mi'da mi hupɥ.

31 Nε nu'bɥ mi mba bɥ thi, n'da ngu n'da bin yaɥε ɥ:

—Nu'a ran 'yohɥ ra Pablo, nte bi 'yøt'a ngue da du, xínga gue'a din ofädi, bin 'yεmzεhε ɥ.

32 Nu ra Agripa bi 'yεmp'a ra Festo:

—Nu'bɥ hin xtá ma din dä bɥ 'bɥh ra hmuts'ut'abi bɥ Roma, sä da mba nso'ts'i 'bɥ, bi 'yεmbi.

27

Bi 'benpɥ Roma a ra Pablo

1 Nu'bɥ ya xí hma ngue ga huhe ra barco, nε ga mbäcähe bɥ Roma, ra häi Italia, nu ra Pablo nε mi'da yɥ ofädi bi mba ma däpi a ra ngurpadofui, rá thuhu ra Julio, rá ngurpadofui ra hmuts'ut'abi Augusto bɥ Roma.

2 Dá huhe ra barco ngue bi nεxp_u ra hnini Adramitio, nε εn'_u da thop_u ja y_u hnini b_u ja ndendej_a b_u ra häi Asia. Dá nεxhe b_u b_uya, nε dá mbähmbe ra Aristarco, ra mεngu ra hnini Tesalónica b_u ra häi Macedonia.

3 Nu man'da pa dá sømhb_e b_u ra hnini Sidón, dán säyahe b_u. Nu ra Julio min yamanhoui ra Pablo, nε bi un ran t'εdi da mba b_u 'b_uh yá amigo. Nε nu yá amigo bi un ran säya.

4 Nε nu'b_u má nεxhe b_u, dá thohmbe b_u nthε't'i ra t'uhäi Chipre i ja b_u made ra dej_a. Dá thothe b_u n'danguadi nguetho εmmε ts'edi ran dāhi b_u njomb_u.

5 M'bejua dá thohmbe b_u ja ra häi Cilicia nε ra häi Panfilia ja b_u ndendej_a. Dá sømhb_e b_u ra hnini Mira b_u ra häi Licia.

6 Guep_u bi dīm b_u n'da ra barco a ra hmudof_ui ngue bá nεxp_u Alejandría, ní mba b_u ra häi Italia. Nε nu'a ra hmudof_ui bi jaje dá huhe ra barco.

7 Nε x_un ngu y_u pa z_u njante thoho dán 'yohe b_u ja ra dej_a, nε x_un hεi dá thohmbe b_u gātho rá nyāni ra t'uhäi Gnido. Nu ran dāhi him bi jaje njuāntho dá uεnthe, janangue'a yab_u dá cāthe njomb_u ja ra t'uhäi Creta, guep_u nthε't'i ra t'uhäi Salmón.

8 Nε x_un hεi dá thohmbe b_u gātho rá nyāni ra t'uhäi Creta, nε dá sømhb_e b_u ja yān säya y_u barco, t'εmbi Buenos Puertos. Nε hinga yab_u ja ra hnini Lasea.

9 Nε x_un ngu y_u pa ya dá 'bεhmbe nangue ran dāhi, nε nts'utho b_u dīn 'yo ra barco b_u ja ra dehe, nguetho y_u pa ya i ja y_un dāhi.

10 Nu'a ra Pablo bi xi'_u min 'yoh_u:

—N'yohu ahu dí xi ahú, nu'bu ga thohmbu, ga nuhu n'da ra 'yanthi nguetho xun hei thoho bu dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbu, pe ts'urpu thoho necahu ga tuhu, bi 'yemp'u.

11 Pe nu ra hmudofui man'da mi ec'yei 'be'a bi ma rá mbeti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo.

12 Nubu Buenos Puertos hingui ho ngue da gopu ra barco yu pa xu se. Janangue'a nu'u mbe gátho u mi xna xcá sómbe bu ra hnini Fenice, gueru xcám 'buhmbe yu pa xu se. Nubu Fenice, ra hnini bu ra t'uhái Creta, man'da ja yán säya xun ho bu yu barco, nguetho hin e ts'edi thopu ran dahi.

Ran dahi bi 'yen ra dejq

13 Ne n'da ra pa bi pom bu bí 'yeh ran dahi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne en'u xun ho 'bu da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'egui mi o bu mbo ra dehe, ngue rán ts'ammi ra barco. Dá thohmbe buya, zu njante thoho á tho'a ndendeja ra barco bu ra t'uhái Creta.

14 Ne 'bex bá e'a n'da ran dahi emme nts'edi, bá nexpu Creta.

15 Ne nu'bu mí mbadi bi ndøn ra barco ran dahi, him mí sä da mba ma 'yoni buya, dán unthe buya, ne dá tendahe ran dahi bu í mba.

16 Ne dá cäthe bu herpu ja ra t'uhái Claudia i ja bu made ra dejq, nguetho bi täc'i ts'u ran dahi ra häi. Ne xun hei bu dá jaxhe bu mbo a n'da zu t'ubarco ngue mí jut'a ra barco.

17 Ne nu'bu mi curpu mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yu xahi a ra barco ngue hin da xø'ts' yu

xithe. Ne nu'ɥ bɥya mí supí da 'yɛn ran dɥhi ra barco bɥ ja ra 'bomu, ne da dontpɥ guepɥ t'ɛmbi Sirte. Janangue'a bi gɥcua yún thácan dɥhi ra barco. Ne bi duxtho ran dɥhi ra barco bɥ ja ra dehe.

¹⁸ Man'da pa bɥya bi dɥ'mi bi hyɔrpɥ ja ra dehe yɥ 'bɛni mi hɔpɥ mbo ra barco, ndepe hin di hyɥ ra barco, nguetho ɛmmɛ nts'ɛdi mi ɛnje ran dɥhi.

¹⁹ Ne ná hyu pa bɥya dá sosɛgáhe, dá hɔmhbe thi 'bɛ'a gátho mí honi 'bɥ di 'yon ra barco.

²⁰ Ne xɥn ngu yɥ pa ɛmmɛ mi ja yɥ güi, ne nya'a him bin c'ɥ ra hyadi, xínga gue yɥ sɔ 'bɥ xɥn xui. Ne dá nuhe n'da ran dɥtendɥhi ɛmmɛ nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

²¹ Ne nya'a thoho njom bin sihmɛ. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yɛna:

—N'yohɥ ahɥ nde'bɥ xquí 'yɔde 'bɛ'a dá mangä. Nde'bɥ xcambán säyahɥ bɥ Creta, ne hin xcá nuhɥ ran ɥnbi ya, ne hin xquí 'bɛh ni 'bɛnihɥ.

²² Pɛ nuya, o di tu ni mbɥihɥ, nguetho xínga n'da ahɥ gam 'bɛhmbɥ, pɛ hɔnt'a ra barco dim 'bɛdi.

²³ Nguetho dám 'bä'be n'da rám 'bɛhni Ojɥ mahɛts'i má xui, gue nugä rá mbɛtigä Ojɥ ne dí thɥnde a.

²⁴ Ne nu'a ram 'bɛhni bi xiqui: “O guín su Pablo, nguetho jatho da mba ma dä'i bɥ 'bɥh ra hmuts'ɥt'abi bɥ Roma. Ne nu'a Ojɥ hin di japi da du ɥ guí 'bɥhmbɥ ua ja ra barco, tengu gá 'yäpi,” ɛn'a rám 'bɛhni Ojɥ mahɛts'i.

²⁵ Nuya, n'yohɥ ahɥ, dan johyahɥ, nguetho dí ɛc'yɛi gue majuɥni da 'yɔt' Ojɥ tengu bi xic rám 'bɛhni.

²⁶ Pɛ nu ran dɥhi da 'yɛnjɥ bɥ ja n'da ra t'ɥhäi i ja bɥ made ra dehe, bi 'yɛn'a ra Pablo.

27 Nε nu'b_u ya xí gua'i 'dε'ma goho ma pa dí 'yohe, nub_uya bi 'yengähe ran dāhi b_u ja rá xεqui ra deja t'εmbi Adria, 'b_u min xui. Nε nu'_u y_u mbe_{fi} gue di 'yon ra barco, mí_m bεni hinga yab_u ja n'da ra häi.

28 Nε bi 'yeni hangu nan hε ra dehe, 'däte ma 'dε'ma'dato metro nan hε. Nε bi dān'i ts'_u ra barco, bi 'yeni mahøn'a, nε nuya høn't'i 'däte ma yoto metro nan hε ra dehe. Janangue'a bi bādi him ma yatho b_u ndenthe.

29 Nu'_u mi supi da zøm b_u ndenthe ra barco, gue din the_u y_u do. Janangue'a bi 'yent'i goho y_u t'εgui ngue yán ts'āmmi ra barco, bi 'yentp_u ja rá xathā ra barco, ndepe hin din 'yo. Nε εmmε mi xøn_{ni} din nεqui.

30 Nu y_u mbe_{fi} di 'yon ra barco mim bεni xtá 'dagui, bi ca_l'ma man'da ra t'_ubarco b_u ja ra dehe. Pε bin häte, nguetho εna gue'_u y_u t'εgui xtá 'yent' mi'da b_u ja rá yā ra barco, gue yán ts'āmmi.

31 Pε nu ra Pablo bi 'yεmp'a ra hmudof_ui, nε'_u y_u dof_ui:

—I nde da 'dah y_u di 'yon ra barco, pε nu'b_u da 'dah y_u, hin da zā gui ponj_u 'b_u.

32 Nu y_u dof_ui b_uya bi hyεcua yán thāt'i ra t'_ubarco, nε bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

33 Nε nu'b_u t'_unεqui tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'b_u din sihmε. Bī 'yεna:

—Nuya, ná 'dε'magoho ma pa ya ngue mí tutho ni mb_ui_h, nε hin gán sihmε_h.

34 Nuya dí øt'ah_u ra ts'edi gui sih_u ts'_u ra hmε. Nu'a dí zac ni ja'ih_u a, nε guerp_u da zā xínga n'da gam 'bεhmb_u nε njon din _unbi, xíngui ts'_u.

35 Nε nu'b_u mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hya_{ca} n'da ra thuhmε, bi un ra jamadi Oja b_u ja yá hmi gátho mí 'b_up_u, nε bi xeni bi d_u'mi bi zi.

36 Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yá mb_ui _u, bin sihmε ts'_u b_uya.

37 Nε nugähe í juaje yociento nε hyate ma 'de'ma 'dato nja'i mi 'b_uhmbe b_u ja ra barco.

38 Nε nu'b_u mi juadi bin sihmε _u, nu'a ra trigo mi hōp_u ja ra barco bi hyōm b_u ja ra dehe, ndepa dí cāh nan hy_u ra barco.

Bi xen ra barco ra dehe

39 Nε nu'b_u mí hyats'i, him mi pādi 'be'a rá thuhu ra häi bi hyandi. Nu'b_u mi nu mi ja b_u n'da ra 'yεthe gue him mí ja y_u do, guerp_u mim bēni mi sä xtí c_u't' ra barco.

40 Bi hyεcua yún thät'i y_un ts'āmmi b_uya, bi zop_u dehe. Nε bi xocua yún thu't'i yún thācadehe ngue yúm 'bā't'i ra barco. Nε bi 'yεspa mahōn'a n'da ran thācandāhi. Nu ran dāhi b_uya bi 'yon ra barco, nε bi d_u'mi bi hyām b_u ja ra ndendeja.

41 Pε nu'b_u má sōmhbe hap_u hingui hε ra dehe, dán tīmhbē b_u yoho y_u 'yεthe, n'da n'danni ní yēhε. Nu'a rá yā ra barco bi yarp_u ja ra 'bomu nε bin d_u b_u, nε him mi sä da thogui. Pε nu rá xūthā b_uya bi mb_udi bi xen ra dehe, nguetho nts'edi din the b_u y_u dehe.

42 Nu y_u dofai b_uya, εna da hyo y_u ofādi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui.

43 Pε nu ra hmudof_ui him mi ndepe gue nε ra Pablo da tho, him bi japi da 'yōt'e 'be'a mim bēn'_u y_u dofai b_uya. Bi manda ngue to'o pāh nan xaha, ra mb_udi da zo b_u ja ra dehe nε din xaha, da zōm b_u ja ra häi.

44 Nε'υ mi'da ngue him mi p̄ah nan xaha, bi 'yoxp̄u ja yυ xithe o gue yυ xεca barco. Nε ḡatho bi z̄o manho bυ ja ra h̄ai.

28

Bi z̄om bυ ra h̄ai Malta a ra Pablo

1 Nε nu'bυ má s̄ohmbe bυ ja ra h̄ai, bi sije ngue rá thuhu ra t'uh̄ai Malta, i ja bυ made ra dehe.

2 Nu yυ m̄engu bυ ε̄mmε bi 'ȳorcahe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi nguεp̄u dán t̄aspihe. Bin 'ye bυ nε x̄u seje.

3 Nu ra Pablo bi pet yυ 'yont'o, bi 'ȳusp̄u ja ra sibi, 'bex bi b̄on'a n'da ran d̄ate poz̄u bυ ja ra t'o, nu'bυ mi z̄a ra sibi. Nε nuna ra poz̄u bi zap rá 'ye ra Pablo, nε bin z̄urp̄u.

4 Nu'bυ mi nu yυ m̄engu bυ ngue i z̄urp̄u ja rá 'ye ra Pablo ra poz̄u, bi 'yεn'υ:

—Masque ra hyodu na ran 'yoh̄u, masque him bi du bυ ja ra dehe, pε nuya m'bejua da gut'a 'be'a xí 'ȳot'e.

5 Pε nu ra Pablo bi huac rá 'ye, nε bi d̄ah ra poz̄u, n̄in so bυ ja ra sibi, nε nte mán unbi bi nu ra Pablo.

6 Nε nu'υ 'b̄ap̄u, mi t̄o'mi nde da nu 'bυ da nden bυ bi zapi, o gue da 'yagui nε 'bex da du. Nε nu'bυ ná nya'a mi t̄o'mi, hin te bi ja, bi p̄a'a mim b̄εn'υ. Nε ε̄n'υ: “Masque n'da ra oja na.”

7 Nu'a rá ts'ut'abi ra t'uh̄ai Malta, í Publio a, mí jase n'da xεqui rá h̄ai jomb̄u dán t̄aspihe. Nε bi xije ga mb̄ahmbe bυ rá ngu. Nε hyu pa d̄ám 'b̄ahmbe bυ, nε ε̄mmε x̄un ho bi 'ȳorc̄ähe.

8 Nu rá ta a ra ts'ut'abi Publio ya xmí υ 'bυ má s̄ohmbe bυ, mi ja ra pa nε ra mb̄oni. Nu ra Pablo bi

mba b_u da nu, bin yaui Oja ne bi gäx rá 'ye, ne 'bex bi zä b_uya.

⁹ Ne nu'b_u min ja 'be'a bi 'yøt'a ra Pablo, gätho mi 'b_up_u ja ra häi ngue mín zäman'u bi zøm b_u, ne gätho bi hoqui, bi zä b_uya.

¹⁰ Ne x_un ngu y_un t'unni bi 'daje, ne nu'b_u má mbäcähe, xø bi 'daje gätho 'be'a ga homhbe b_u ja ra barco.

Bi zøm b_u Roma ra Pablo

¹¹ Nhyuzna däm 'b_uhmbe b_u ja ra t'uhäi Malta, dá huhe n'da ra barco b_uya. Nu ra barco mi hø b_u gätho y_u pa x_u se, ngue bá nexp_u Alejandría. Nu rá thuhu ra barco t'ëmbi y_u gon'yoh_u Cástor ne Pólux.

¹² Ne dá huhe ra barco, dá nexhe b_u ra t'uhäi Malta b_uya, ne dá sømhbe b_u n'da ra hnini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, ne hyupa dán dehe b_u.

¹³ Dá nexhe b_u, ne dá cäthe b_u ja ndendeja asta gue'b_u go má sømhbe b_u ra hnini Regio. Ne man'da pa b_uya bin 'yo x_un ho ran dahi, ne ná yopa dá sømhbe b_u ra hnini Puteoli, gue ra häi Italia, ne dá cäcähe b_uya.

¹⁴ Nub_u, dá tìmhbe 'da'u y_u cu nangue ra Cristo. Nu'u bi xije dan säyahe b_u nyoto pa. M'bejua b_uya dá haxhe ra 'yu í pa b_u ra dahnini Roma.

¹⁵ Ne nu'u y_u cu nangue ra Cristo mi 'b_up_u Roma, mi øde ba ãhmbe b_u 'yu. Bá ãh p_uya, bi daje b_u ja ra hnini Foro de Apio, ne bi daje mi'da b_u ra hnini Tres Tabernas. Ne nu ra Pablo 'b_u mí nu, bi xi Oja jamadi, ne nu Oja bi hyurpa rá mb_ui b_uya.

¹⁶ Ne nu'b_u má sømhbe b_u ja ra dahnini Roma, nu ra hmudof_ui bi dä b_u y_u ofädi b_u 'b_uh rá hmu y_u

mbädi. Pɛ nu'a ra Pablo bin t'un ran t'ɛdi dim 'bɛsɛ bɛ ja n'da ra ngu, nɛ hɔnt'a n'da ra dofɛi da mbädi.

Bi man rá m Hman Ojɔ ra Pablo bɛ Roma

17 Nɛ nu'bɛ mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'dɛ yá ngɛrpi yɛ judío ngue mí 'bɛpɛ. Nɛ nu'bɛ mim pɛti bɛ 'bɛ'a ra Pablo, bi 'yɛmbi:

—Man 'yohɛ ahɛ, nte man ts'o dá ɔrpä ɛ ma mijudíoɛ, xín dá festa yán thɛnde bi thocta ɛ ma ngɛrpa bombɔtahɛ, pɛ guehma bi mba ma dägä bɛ 'bɛh yɛ romano bɛ Jerusalén.

18 Nɛ nu'bɛ mi 'yɔrcä ran juɔnbi, nu'ɛ mi nde xtá hyɛga thoho, nguetho nte dá ɔt'ä ngue da thogui.

19 Pɛ nu ma mijudíoɛ him mi nde xtá hyɛga thoho, janangue'a dá äh ran t'ɛdi di dägä ua Roma. Pɛ hin'yɛ 'bɛ'a dím bɛni dá yɔpá ɛ ma mijudíoɛ.

20 Janangue'a dá zohn'nahɛ dan nuhɛ nɛ dan yɔhɛ. Nuɔɛ dyɛ israelhɛ, dí tɔmhɛɛ din ja 'bɛ'a bi man Ojɔ gue din ja. Pɛ dí ɛc'yɛi ngue ya bi dɛ'mi bin ja 'bɛ'a bi man Ojɔ, jananjabɛ nthu't'igä ra t'ɛgui ja ua, bi 'yɛn'a ra Pablo.

21 Nu'ɛ bi xi'a ra Pablo:

—Nugähe nte má sɔcuɔ bi 'bɛngähe ní 'yɛpɛ Judea nangue'e. Xínga n'da man 'yohɛhɛ bí nɛxpɛ, bi man ran ts'o nangue'e, njo'o to'o bi yɔp'a'i.

22 Pɛ dín nde gui xije ts'ɛ 'bɛ'a guím bɛni, nguetho hɔnbɛ bi zä i hma hingui ho 'bɛ'a guí ɛc'yɛihɛ, bi 'yɛn'ɛ.

23 Nɛ nu'ɛ bim pɛti man'da ra pa nangue'a xí ma, nɛ xɔn ngu ɛ bi zɔm bɛ mi 'bɛ'a ra Pablo. Nu ra Pablo bɛya gätho ra pa bi xifi nangue rá 'bɛfi i ɔt' Ojɔ ua ja ra ximhäi, nɛ 'bɛpɛ ní manda Ojɔ ɛ yɛ jɔ'i. Bi hyoni 'bɛpɛ dí 'yɛc'yɛi ra Jesús, nɛ bi 'yuti harɛ

nt'o't'i nangue ra Jesús b_u ja rá s_ocu_a ra Moisés, n_e y_u s_ocu_a y_u p_ongahy_a.

24 Nu'u 'da bi 'y_ec'y_ei 'b_u mí man ra Pablo, p_e 'da'u him bi 'y_ec'y_ei.

25 N_e nu'b_u him mí s_a'u ngue 'da'angu da b_eni, bi mb_udi bi mba. P_e nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'u:

—Nuna rá Hogand_ahi Oj_a maju_ani bi ma nu'b_u mim p_ongahy_a ra Isaías, n_e bi xi'u ma ngarpa bomb_otah_u.

26 N_e bi t'_emp'u:

Ní mba b_u 'b_uh ni mijudío_u, n_e gui 'y_embi:

“Nu ah_u z_ai guí øhmb_u nangue ni zaguh_u, p_e hin guí p_ahmb_u 'b_e'a guí øhmb_u.

N_e guín nuh_u nangue ni d_ah_u, p_e hin guí p_ahmb_u 'b_e'a guín nuh_u,”

ngub_u bi 'y_emb y_u j_a'i.

27 Nguetho nu y_u j_a'i x_um m_e y_u mb_ui,

n_e xíngui ts'u c_u't' y_u zagu 'b_e'a øde.

N_e tengu'b_u di ts'_ant' y_u d_a,

nguetho su da nu,

su da 'y_ode,

nguetho hingui nde di p_ah y_u mb_ui

guer_u da z_a x_c_a hocpa y_u mb_ui,

øn'a rá Hogand_ahi Oj_a 'b_u mí mím p_ongahy_a ra Isaías, bi 'y_en'a ra Pablo.

28 N_e bi thoqui bi 'y_embi:

—Dami p_ahmb_u ngue nuya da si'u hing y_u judío 'b_ep_u da z_a dí zin Oj_a u, n_e g_atho y_u pa dí mba b_u.

N_e nu'u, man'da da 'y_o'u, bi t'_emp'u y_u judío.

29 N_e nu'b_u mí gua'a bi ma ra Pablo, nu y_u judío bi mba, n_e bin junz_eh_e u 'b_u mí mba'u, nangue 'b_e'a bi man'a ra Pablo.

³⁰ Nε nu'a ra Pablo bim 'bɛpɛ nyo jɛya bɛ ja ra ngu xí mihi. Nε gätho to'o bi mba bɛ, bi numanho.

³¹ Nε nu ra Pablo bi ma 'bɛpɛ dí manda Ojã ɛ, nε bi xänbi nangu ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Nε nu'a ra Pablo him mi supi to'o da 'yøde, nε njo'o to bi hɛɕpi.

**Ra 'da'yonhogui nangué ma Hmuh[†] ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366